

תמצית דוחות כספיים ליום 31 במרץ 2017

תוכן העניינים הראשי

6	דוח תמציתי של הדירקטוריון וההנהלה
7	סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה
12	הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי
40	סקירת הסיכונים
79	מדיניות ואומדנים חשובנאיים קריטיים, בקורות ונהלים
82	הצהרות לגבי גילוי בתמצית הדוחות הכספיים
84	דוח סקירה של רואי החשבון המבקרים
85	תמצית הדוחות הכספיים
179	ממשל תאגידי, פרטים נוספים על הבנק ואופן ניהולו
185	נספחים לדוחות הרבעוניים
189	מילון ואינדקס מונחים שנכללו בתמצית הדוחות הרבעוניים

הצהרות לגבי גילוי
דוח סקירה של רואי החשבון המבקרים
תמצית דוחות כספיים
ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים לדוח הרבעוני
דוח סיכונים
תיאור המאפיינים של מכשירי ההון הנכללים בהון הפיקוחי

דוח תמציתי של הדירקטוריון וההנהלה לדוחות הכספיים ליום 31 במרץ 2017

תוכן העניינים

6	פתח דבר
6	מידע צופה פני עתיד
7	סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה
7	מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים של קבוצת הבנק
10	סיכונים עיקריים
10	יעדים ואסטרטגיה עסקית
10	התפתחויות במבנה ההון
10	התפתחויות במקורות המימון
10	התפתחויות משמעותיות במערך טכנולוגיית המידע
11	התפתחויות בפריסה הגיאוגרפית הבינלאומית
11	נושאים נוספים
12	הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי
12	מגמות, תופעות התפתחויות ושינויים מהותיים
12	הסביבה הכללית והשפעת גורמים חיצוניים על קבוצת הבנק
14	סיכונים מובילים ומתפתחים
14	דוח סקירה של רואי החשבון המבקרים
14	אירועים לאחר תאריך המאזן
14	שינויים במדיניות חשבונאית קריטית ובאומדנים חשבונאיים קריטיים
15	התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברוח הכולל האחר
20	ניתוח ההתפתחות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון
20	נכסים והתחייבויות
25	הון, הלימות הון ומינוף
28	פעילות חוץ מאזנית אחרת
28	מידע כספי לפי מגזרי פעילות
39	חברות מוחזקות עיקריות
40	סקירת הסיכונים
40	תיאור כללי של הסיכונים ואופן ניהולם
42	הערכת גורמי הסיכון
43	סיכון אשראי
65	סיכון שוק וריבית
75	סיכון תפעולי
76	סיכון נזילות ומימון
77	סיכונים אחרים
77	סיכון ציות ורגולציה
78	סיכון חוצה גבולות ואיסור הלבנת הון
78	סיכון מוניטין
78	סיכון אסטרטגי
79	מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים, בקורות ונהלים
79	מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים
80	בקורות ונהלים

רשימת טבלאות (לוחות) הנכללים במסגרת הדוח התמציתי של הדירקטוריון והנהלה

7	מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים של קבוצת הבנק
7	דוח רווח והפסד - סעיפים עיקריים
8	מאזן - סעיפים עיקריים
9	יחסים פיננסיים עיקריים (באחוזים)
15	ניתוח התפתחות הכנסות המימון מפעילות שוטפת
16	פירוט סך הכנסות המימון לפי מגזרי פעילות פיקוחיים
16	היתרות הממוצעות של הנכסים נושאי הריבית המיוחסים לפעילות בישראל, במגזרי ההצמדה השונים
16	פערי הריבית (ההפרש בין שיעור הכנסות הריבית על הנכסים ובין שיעור הוצאות הריבית על ההתחייבויות) על בסיס יתרות ממוצעות, המיוחסים לפעילות בישראל, במגזרי ההצמדה השונים (באחוזים)
17	פירוט התפתחות הוצאות בגין הפסדי אשראי
17	פירוט הוצאות בגין הפסדי אשראי לפי מגזרי פעילות פיקוחיים בקבוצה
18	נתוני Cost-Income Ratio
19	התפתחות תשואת רווחי הקבוצה על ההון, יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון, יחס כיסוי הנזילות ויחס המינוף בתום הרבעון (באחוזים)
19	רווח ודיבידנד למניה
20	ההתפתחות בסעיפי המאזן העיקריים של קבוצת הבנק
20	נתונים על היקפי האשראי לציבור, נטו, לפי בסיסי הצמדה
21	נתונים על היקפי האשראי לציבור, נטו, לפי מגזרי פעילות פיקוחיים
21	פירוט של סיכון אשראי בעייתי ונכסים שאינם מבצעים לפני הפרשה להפסדי אשראי, בהתאם להוראות למדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי
22	ההתפתחות בסעיפים חוץ מאזניים עיקריים של קבוצת הבנק
22	התפלגות ניירות הערך של הקבוצה לפי התיקים השונים
23	התפלגות תיק ניירות הערך של הקבוצה לפי מגזרי הצמדה
23	התפלגות תיק ניירות הערך של הקבוצה לפי סוגי מנפיקים
23	התפלגות פיקדונות הציבור לפי מגזרי הצמדה
24	נתונים על התפלגות פיקדונות הציבור לפי מגזרי פעילות פיקוחיים
24	התפתחות התפלגות פיקדונות הציבור בקבוצה לפי גודל מפקיד
25	הרכב ההון העצמי
25	נתונים על ההון הפיקוחי ונכסי הסיכון המאוחדים
26	התפתחות יחס ההון לרכיבי סיכון בקבוצה
27	פרטים בדבר הדיבידנדים שחולקו על ידי הבנק
28	התפתחות ביתרות הנכסים הכספיים החוץ מאזניים המוחזקים בעבור לקוחות קבוצת הבנק, לגביהם מספקת קבוצת הבנק שרותי ניהול, תפעול ו/או משמורת
29	מידע כספי לפי מגזרי פעילות פיקוחיים
30	מגזר משקי הבית
32	מגזר בנקאות פרטית
33	מגזר עסקים זעירים וקטנים
34	מגזר עסקים בינוניים
35	מגזר עסקים גדולים
36	מגזר גופים מוסדיים
37	מגזר ניהול פיננסי
38	פעילות חוץ לארץ

42	מיפוי גורמי הסיכון, פוטנציאל השפעתם על קבוצת הבנק וחברי ההנהלה
43	לוחים גדולים
44	אשראי למטרת עסקאות הוניות
44	אשראי לחברות ממונפות
44	תמצית נתוני סיכון האשראי הבעייתי הכולל ונכסים שאינם מבצעים לפני הפרשה להפסדי אשראי, בהתאם להוראות למדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי
45	מדדי סיכון עיקריים הנוגעים לאיכות אשראי
45	ניתוח התנועה ביתרת הפרשה להפסדי אשראי
45	מדדי סיכון עיקריים הנוגעים להפרשה להפסדי אשראי
50	סיכון אשראי לפי ענפי משק
56	חשיפה למדינות זרות
59	חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים
61	היקפי מתן המשכנתאות במגזר משקי הבית
61	פרטים בדבר מאפייני סיכון שונים בתיק הלוואות לדיור
64	פרטים על ההפרשה להפסדי אשראי של הלוואות לדיור שבגינן נעשתה הפרשה מזערית להפסדי אשראי לפי עומק פיגור
65	ערך ה-VAR של קבוצת הבנק
65	השפעת תזוזה מקבילה של העקום ב-2% על השווי הכלכלי של התיק הבנקאי במונחי EVE
66	חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית
74	שווי הוגן של המכשירים הפיננסיים לפני השפעת שינויים היפותטיים בשיעורי ריבית
74	שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים, לאחר השפעת שינויים בשיעורי הריבית
75	ניתוח רגישות הון קבוצת הבנק לשינויים בשערי חליפין עיקריים ובמדד המחירים לצרכן

דוח תמציתי של הדירקטוריון וההנהלה לדוחות הכספיים ליום 31 במרץ 2017

פתח דבר

בישיבת הדירקטוריון של בנק מזרחי טפחות בע"מ שהתקיימה ביום 15 במאי 2017 (י"ט באייר התשע"ז), הוחלט לאשר ולפרסם את דוח הדירקטוריון וההנהלה, דוח סיכונים וגילויים פיקוחיים נוספים ואת תמצית הדוחות הכספיים המאוחדים של בנק מזרחי טפחות בע"מ והחברות המאוחדות שלו ליום 31 במרץ 2017.

דוח הדירקטוריון וההנהלה, דוח סיכונים וגילויים פיקוחיים נוספים של הבנק ערוכים בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

הדוחות הכספיים של הבנק ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים והנחיותיו.

בעיקר הנושאים, הוראות המפקח על הבנקים כאמור מבוססות על כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות הברית.

ראה גם ביאור 1 לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2016 וביאור 1 לתמצית דוחות כספיים אלה.

דוח הדירקטוריון וההנהלה ותמצית דוחות כספיים אלה ערוכים בהתאם למבנה שקבע המפקח על הבנקים, לפיו נכלל מידע נלווה נוסף לדוחות הכספיים באתר האינטרנט של הבנק:

www.mizrahi-tefahot.co.il << אודות הבנק >> קשרי משקיעים << מידע כספי

מידע נלווה נוסף זה כולל דוח סיכונים מפורט בהתאם לדרישות הגילוי של הנדבך השלישי של באזל ובהתאם להמלצות נוספות של הועדה ליציבות פיננסית (ה-FSB).

אתר האינטרנט של הבנק כולל גם מידע פיקוחי נוסף ובו פרטים על מכשירי ההון שהנפיק הבנק.

מידע צופה פני עתיד

חלק מהמידע המפורט בדוח הדירקטוריון וההנהלה, שאינו מתייחס לעובדות היסטוריות, מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח - 1968 (להלן: "החוק").

תוצאות הבנק בפועל, עשויות להיות שונות מהותית מאלו שנכללו במסגרת המידע צופה פני עתיד, כתוצאה ממספר רב של גורמים, לרבות, בין היתר, כתוצאה משינויים בשוקי ההון בארץ ובעולם, שינויים מאקרו כלכליים, שינויים גיאוגרפיים, שינויי חקיקה ורגולציה ושינויים אחרים שאינם בשליטת הבנק ואשר עשויים להביא לאי התממשות הערכות ו/או לשינוי בתכניות העסקיות.

מידע צופה פני עתיד מאופיין במילים או בביטויים כגון: "אנו מאמינים", "צפוי", "חזוי", "מעריכים", "מתכוונים", "מתכננים", "מתעתד", "עשוי להשתנות" וביטויים דומים להם, בנוסף לשמות עצם כגון: "תכנית", "יעדים", "רצון", "צריך", "יכול", "יהיה". ביטויים צופי פני עתיד אלו, כרוכים בסיכונים ובחוסר וודאות משום שהם מבוססים על הערכות הבנק הנוכחיות לגבי אירועים עתידיים, אשר כוללות בין היתר: תחזיות להתפתחות הכלכלית בארץ ובעולם, ובמיוחד למצב הכלכלי במשק, כולל השפעת תנאים מאקרו כלכליים וגיאוגרפיים; צפי לשינויים ולהתפתחויות בשוקי המטבע ובשוקי ההון; תחזיות הקשורות בגורמים שונים נוספים המשפיעים על החשיפה לסיכונים פיננסיים; תחזיות לשינויים באיתנות הפיננסית של לזוים, להעדפות הציבור, לשינויים בחקיקה ובהוראות רשויות פיקוחיות, להתנהגות המתחרים, למצבו התדמיתי של הבנק, להתפתחויות טכנולוגיות ולהתפתחויות בנושאי כח אדם.

המידע המוצג להלן נסמך, בין היתר, על פרסומי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, משרד האוצר, נתוני בנק ישראל, משרד השיכון וגורמים אחרים המפרסמים נתונים והערכות לגבי שוקי ההון בארץ ובעולם ועל תחזיות והערכות לעתיד בנושאים שונים, כאמור לעיל, באופן שקיימת אפשרות שאירועים או התפתחויות, שנחזו כצפויים, לא יתממשו כלל או בחלקם.

סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה

פרק זה מתאר התפתחויות משמעותיות בקבוצת הבנק ותחומי פעילותה ברבעון הראשון של שנת 2017, בביצועים, בסיכונים אליהם חשוף הבנק וכן ביעדים ובאסטרטגיה. ככל הנדרש, יש לעיין בפרק זה ביחד עם פרק סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה שנכלל בדוחות הכספיים השנתיים המבוקרים לשנת 2016.

מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים של קבוצת הבנק

שנת	לרבעון שהסתיים ביום				
	31.3.2016	30.6.2016	30.9.2016	31.12.2016	31.3.2017
2016					
	במיליוני שקלים חדשים				

דוח רווח והפסד - סעיפים עיקריים

3,778	760	1,014	1,056	948	1,027	הכנסות ריבית, נטו
295	67	69	40	119	(1)	הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית
1,567	454	363	380	370	369	עמלות והכנסות אחרות
5,640	1,281	1,446	1,476	1,437	1,395	סך ההכנסות
200	3	57	59	81	49	הוצאות בגין הפסדי אשראי
3,299	779	836	815	869	823	הוצאות תפעוליות ואחרות
2,071	477	520	508	566	498	מזה: משכורות והוצאות נלוות
2,141	499	553	602	487	523	רווח לפני מיסים
833	203	200	218	212	192	הפרשה למיסים על הרווח
1,266	288	340	373	265	321	רווח נקי ⁽¹⁾

הרווח הנקי של הקבוצה הסתכם ברבעון הראשון של שנת 2017 ב-321 מיליוני שקלים חדשים לעומת 288 מיליוני שקלים חדשים אשתקד, גידול של 11.5%.

בהתאם למדיניות הדיבידנד המעודכנת של הבנק, יחולק דיבידנד בשיעור של 30% בגין רווחי רבעון זה (96.3 מיליוני שקלים חדשים). לפרטים, ראה פרק דיבידנד בעמוד 27.

להלן הגורמים המרכזיים שהשפיעו על רווחי הקבוצה ברבעון הראשון של שנת 2017 בהשוואה לרבעון המקביל אשתקד:

- סך ההכנסות גדלו ברבעון הראשון של שנת 2017 בשיעור של 8.9%, בהשוואה לרבעון המקביל אשתקד, שיעור גידול הגבוה מקצב הגידול בהיקף האשראי לאורך התקופה (6.8%). לפרטים בדבר השפעת מדד המחירים לצרכן והשפעות אחרות שאינן ליניאריות על ההכנסות, ראה ניתוח התפתחות הכנסות המימון מפעילות שוטפת, להלן.
- סך ההוצאות התפעוליות והאחרות גדלו ברבעון הראשון של שנת 2017 בשיעור של 5.6%, בהשוואה לרבעון המקביל אשתקד. עיקר הגידול נובע מהשפעת הטמעתה של מערכת ליבה בנקאית חדשה בבנק יהב, החל מיום 1 בינואר 2017. ללא ההשפעה החריגה של גידול בהוצאות בנק יהב כאמור לעיל, אשר בחלקן הן חד פעמיות, חל גידול של 2.7% בלבד בהוצאות התפעוליות והאחרות.

(1) בכל מקום בדוח הדיסקרטוריון בו מוזכר "רווח נקי" או "הון", הכוונה לרווח הנקי ולהון המיוחסים לבעלי מניות הבנק.

ליום					
31.3.2016	30.6.2016	30.9.2016	31.12.2016	31.3.2017	
במיליוני שקלים חדשים					
					מאזן - סעיפים עיקריים
216,809	217,758	225,520	230,455	234,071	סך כל המאזן
162,073	165,515	168,620	171,341	173,068	אשראי לציבור, נטו
38,193	36,842	40,753	41,725	41,683	מזומנים ופיקדונות בבנקים
9,013	8,419	9,407	10,262	11,791	ניירות ערך
1,546	1,545	1,537	1,585	1,550	בניינים וציוד
165,001	169,621	173,748	178,252	180,722	פיקדונות הציבור
26,859	24,337	27,253	27,034	26,924	איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
1,416	1,183	1,255	1,537	1,474	פיקדונות מבנקים
12,098	12,384	12,726	12,714	13,015	הון עצמי ⁽¹⁾

- ההתפתחות הרבעונית בסעיפי המאזן מצביעה על צמיחה רבעונית עקבית בפעילות הבנק כאשר:
- סך כל המאזן ליום 31 במרץ 2017 הסתכם ב-234.1 מיליארדי שקלים חדשים, גידול של 17.3 מיליארדי שקלים חדשים (8.0%), בהשוואה לרבעון המקביל אשתקד (עלייה של כ-3.6 מיליארדי שקלים חדשים בהשוואה לסוף שנת 2016).
 - האשראי לציבור, נטו ליום 31 במרץ 2017 הסתכם ב-173.1 מיליארדי שקלים חדשים, גידול של 11.0 מיליארדי שקלים חדשים (6.8%), בהשוואה לרבעון המקביל אשתקד (עלייה של כ-1.7 מיליארדי שקלים חדשים בהשוואה לסוף שנת 2016).
 - פיקדונות הציבור ליום 31 במרץ 2017 הסתכמו ב-180.7 מיליארדי שקלים חדשים, גידול של 15.7 מיליארדי שקלים חדשים (9.5%), בהשוואה לרבעון המקביל אשתקד (עלייה של כ-2.5 מיליארדי שקלים חדשים בהשוואה לסוף שנת 2016).
 - ההון העצמי ליום 31 במרץ 2017 הסתכם ב-13.0 מיליארדי שקלים חדשים, גידול של 0.9 מיליארדי שקלים חדשים (7.6%), בהשוואה לרבעון המקביל אשתקד (עלייה של כ-0.3 מיליארדי שקלים חדשים בהשוואה לסוף שנת 2016).

(1) בכל מקום בדוח הדירקטוריון בו מוזכר "רווח נקי" או "הון", הכוונה לרווח הנקי ולהון המיוחסים לבעלי מניות הבנק.

סיכונים עיקריים

במסגרת מיפוי הסיכונים של הבנק נקבעה רשימה של סיכונים שהעיקריים בהם: סיכון אשראי (ורכיזיות אשראי), סיכון שוק, סיכון ריבית (סיכון הריבית בתיק הבנקאי בפרט), סיכון נזילות, סיכון תפעולי, לרבות סיכון אבטחת מידע וסייבר, סיכון טכנולוגית המידע וסיכון משפטי, סיכון ציות ורגולציה, סיכון חוצה גבולות ואיסור הלבנת הון, סיכון מוניטין וסיכון אסטרטגי - עסקי. מיפוי הסיכונים נבחן באופן שוטף כדי לוודא שהוא מקיף את כלל פעילותו העסקית של הבנק ואת תנאי השוק ודרישות הרגולציה.

לפרטים נוספים ראה פרק סיכונים עיקריים בדוח הדירקטוריון וההנהלה לשנת 2016.

מידע על התפתחויות בסיכונים מוצג בפרק סקירת הסיכונים להלן. דוח סיכונים מפורט מפורסם באתר האינטרנט של הבנק.

לפרטים בדבר חקירה של משרד המשפטים בארצות הברית הנוגעת לעסקי קבוצת הבנק עם לקוחותיה האמריקאים, ראה ביאור 10 ב.4 לדוחות הכספיים.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

לפרטים בדבר יעדי הבנק והאסטרטגיה העסקית שלו לשנים 2017-2021, ראה פרק יעדים ואסטרטגיה עסקית בדוח הדירקטוריון וההנהלה לשנת 2016.

לא חלו שינויים ביעדים ובאסטרטגיה העסקית מאז פרסום הדוחות הכספיים השנתיים ליום 31 בדצמבר 2016.

התפתחויות במבנה ההון

השקעות בהון הבנק ועסקאות במניותיו

לפרטים בדבר הנפקת מניות במסגרת תכנית אופציות לעובדים ראה תמצית דוח על השינויים בהון העצמי בדוחות הכספיים.

התפתחויות במקורות המימון

מקורות המימון של הקבוצה כוללים פיקדונות מהציבור ומגופים בנקאיים, הנפקת איגרות חוב לסוגיהן והון עצמי. הקבוצה בוחרת את תמהיל מקורות המימון על בסיס יעדיה העסקיים, בכלל זה יעדי רווחיות, תשואה על ההון, נזילות, הלימות הון ומינוף, בכפוף למגבלות הסטטוטוריות החלות על התאגידים הבנקאיים ובהתאם למצב שוק ההון ותחזיות ההנהלה באשר להתפתחויות בהם.

כתבי התחייבות ואיגרות חוב מהציבור

הבנק פועל לגיוס מקורות ארוכי טווח באמצעות הנפקות, בין היתר באמצעות מזרחי טפחות חברה להנפקות בע"מ (להלן: "טפחות הנפקות"), חברה בת בבעלות מלאה של הבנק. במהלך השנים הנפיקה טפחות הנפקות תעודות התחייבות לציבור על פי תשקיפים שפורסמו.

נכון למועד הדוחות הכספיים סך תעודות ההתחייבות, לרבות כתבי התחייבויות נדחים, שהונפקו לציבור על ידי טפחות הנפקות הסתכמו בערך נקוב כולל של כ-23.5 מיליארדי שקלים חדשים (ליום 31 בדצמבר 2016 - 23.5 מיליארדי שקלים חדשים), מהם 2.3 מיליארדי שקלים חדשים כתבי התחייבות נדחים (נכללים בהון רובד 2 לעניין שמירת יחס הון מזערי ומופחתים בהדרגה בכפוף להוראות מעבר).

ביום 2 באפריל 2017, לאחר תאריך המאזן, הנפיקה טפחות הנפקות איגרות חוב (סדרות 40 ו-41) בדרך של הרחבת סדרות נסחרות, בערך נקוב כולל של 2,579 מיליוני שקלים חדשים, תמורת כ-2,703 מיליוני שקלים חדשים.

התפתחויות משמעותיות במערך טכנולוגיית המידע

פרויקט החלפת מערכת הליבה הבנקאית בבנק יהב

בנק מזרחי טפחות רכש בשנת 2008 את השליטה בבנק יהב (50% מהמניות) מבנק הפועלים בע"מ (להלן-בנק הפועלים).

עד ליום 31 בדצמבר 2016 קיבל בנק יהב שירותי מחשוב ותפעול מבנק הפועלים. השירותים האמורים ניתנו לבנק יהב בהתאם לאישור המפקח על הבנקים והממונה על ההגבלים העסקיים.

לצורך התנתקות ממערכות בנק הפועלים, בהתאם להנחיות בנק ישראל, התקשר בנק יהב עם חברה בינלאומית מקונצרן TATA להקמת מערכת ליבה בנקאית וקבלת שירותי מיקור חוץ בנושאי מחשוב ותפעול.

ביום 1 בינואר 2017 החל בנק יהב לקבל שירותים מהחברה, כמתוכנן. המעבר למערכת הליבה החדשה הסתיים בהצלחה לאחר סיום הסבת נתונים ובדיקות תקינות פנים מערכתיות וחוף מערכתיות (מול צדדים שלישיים).

בימים הראשונים לאחר המעבר טיפל בנק יהב בהיקף נרחב של פניות לקוחות. נכון למועד הדיווח היקף הפניות התייצב וזמני ההמתנה במוקד פחתו משמעותית וחזרו להיקף השגרת.

במהלך שנת 2017 ממשיך בנק יהב לפעול בהתאם לתוכנית העבודה, לייצוב המערכת, תיקונים, השלמת פיתוחים לפי לוח הזמנים שגובש בתקופת הפיתוח של המערכת, וכן פיתוחים נוספים כמתוכנן.

מידע זה הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך התשכ"ח-1968, המידע מתבסס על הנחות, עובדות ונתונים (להלן, ביחד-הנחות) שהובאו בפני דירקטוריון הבנק. ההנחות עלולות שלא להתממש בשל גורמים שאינם בשליטת הבנק בלבד.

התפתחויות בפריסה הגיאוגרפית הבינלאומית

במהלך הרבעון הראשון של שנת 2017 נסגרה פעילות נציגות הבנק באורוגוואי, הודעה נמסרה לרגולטור המקומי והבנק ממתין לקבלת אישורו.

נושאים נוספים

הליכים משפטיים

לשינויים מהותיים בהליכים משפטיים שהבנק צד להם ראה ביאור 10 ב.4-2) לדוחות הכספיים.

חקירה של משרד המשפטים בארצות הברית

לפרטים בדבר חקירת משרד המשפטים בארצות הברית הנוגעת לעסקי קבוצת הבנק עם לקוחותיה האמריקאים, ולפרטים בדבר בקשה לאישור תובענה נגזרת ובקשה לאישור תובענה ייצוגית בהקשר זה, ראה ביאורים 10 ב.2.ח, 10 ב.3.א ו-10 ב.4 לדוחות הכספיים.

הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי

פרק זה כולל תיאור של מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים הנוגעים לתוצאות ולמצב העסקי, לרבות ניתוח ההתפתחות בהכנסות, בהוצאות וברווחים. כמו כן, מתוארות תוצאות מגזרי הפעילות הפיקוחיים של הבנק, ותוצאות הפעילות בהחזקה בחברות עיקריות.

מגמות, תופעות התפתחויות ושינויים מהותיים

הסביבה הכללית והשפעת גורמים חיצוניים על קבוצת הבנק

התפתחויות עיקריות בענף הבנקאות בארץ ובעולם

- למידע נרחב בדבר מגמות של השנים האחרונות בענף הבנקאות בארץ ובעולם ראה פרק הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי בדוח הדירקטוריון והנהלה לשנת 2016.

- התפתחויות נוספות בשנת 2017:

בהמשך להוראת ההתייעלות התפעולית של המערכת הבנקאית בישראל פרסם בנק ישראל טיוטה המרחיבה את הגדרת ההתייעלות ומעודדת צעדי התייעלות נוספים לרבות צמצום עלויות הנדל"ן והתחזוקה של יחידות המטה, בין היתר, באמצעות בחינה מחודשת של מיקומן הגיאוגרפי, זאת באמצעות מתן הקלות בדרישות הלימות ההון. לפרטים בדבר הטיוטה ראה פרק ממשל תאגידי, ביקורת פרטים נוספים על הבנק ואופן ניהולו (חקיקה והוראות פיקוח) בדוחות כספיים אלה.

התפתחויות במשק בישראל ובכלכלה העולמית בשנת 2016

המשק בישראל

התפתחויות ריאליות

הנתונים המאקרו כלכליים ברבעון הראשון של שנת 2017 (בניכוי השפעה חריגה של יבוא כלי רכב שהתרחשה ברבעון האחרון של שנת 2016), הצביעו על המשך צמיחה בקצב דומה לזה שנרשם ברבעונים האחרונים. שוק העבודה ממשיך להציג תמונה חיובית ונמצא בקרבת תעסוקה מלאה. בחודשים האחרונים נמשך הקיפאון ביצוא הסחורות, בעוד שיצוא השירותים ממשיך לצמוח.

התוצר המקומי הגולמי צמח בשנת 2016 בשיעור שנתי של 4.0%, לעומת שיעור שנתי של 2.5% בשנת 2015, ולעומת צמיחה בשיעור של 3.2% בשנת 2014.

שיעור האבטלה הממוצע בחודשיים הראשונים של שנת 2017 עמד על 4.3%, בהשוואה לשיעור אבטלה של 5.1% אשתקד. זאת, במקביל ליציבות בשיעור המועסקים הממוצע ברמה של 64.1%.

אינפלציה ושערי חליפין

במהלך הרבעון הראשון של שנת 2017 עלה מדד המחירים לצרכן ב-0.1%, בעוד שבברבעון המקביל אשתקד ירד המדד בשיעור של 1.0%. עליית המדד הושפעה בעיקר מהתייקרות במחירי הדיור, תחזוקת הדירה, הירקות והפירות ובמחירי המזון. ההתייקרות קוזזה על ידי ירידה במחירי ההלבשה וההנעלה ובמחירי התחבורה והתקשורת. במהלך 12 החודשים האחרונים שהסתיימו בחודש מרץ 2017 עלה מדד המחירים לצרכן בשיעור של 0.9%.

להלן פרטים על שערי החליפין היציגים ושיעור השינוי בהם:

שער החליפין של:	31 במרץ 2017	31 בדצמבר 2016	שיעור השינוי (באחוזים)
הדולר של ארצות הברית (בשקלים חדשים)	3.632	3.845	(5.5)
אירו (בשקלים חדשים)	3.882	4.044	(4.0)

ביום 10 במאי 2017 עמד שער החליפין של השקל מול הדולר על 3.605 - ייסוף של 0.7% מיום 31 במרץ 2017. שער החליפין של השקל מול האירו עמד באותו היום על 3.917 - פיחות של 0.9% מיום 31 במרץ 2017.

על מנת לתמוך בשער החליפין, רכש בנק ישראל במהלך הרבעון הראשון של שנת 2017 מטבע חוץ בהיקף של כ-3.0 מיליארדי דולרים, בהמשך לרכישות בהיקף של כ-1.4 מיליארדי דולרים בממוצע לרבעון בשנת 2016 (כ-250 מיליוני דולרים נרכשו במטרה לקזז את השפעת הפקת הגז ממאגר "תמר" על שער החליפין, לעומת כ-450 מיליוני דולרים בממוצע לרבעון המקביל אשתקד).

מדיניות מוניטרי ופיסקלית

במהלך הרבעון הראשון של שנת 2017 לא חל שינוי בשיעור ריבית בנק ישראל, אשר ממשיכה לעמוד על רמה של 0.10%. המדיניות המוניטארית של בנק ישראל הושפעה מתחילת השנה, בין היתר, מהמשך התחזקות השקל אל מול סל המטבעות, חולשה מתמשכת ביצוא הסחורות, ציפיות אינפלציה מתונות והמשך מדיניות מוניטארית מרחיבה במשקים מרכזיים בעולם, על רקע המשך צמיחה בקצב איטי של הכלכלות העיקריות בעולם.

ברבעון הראשון של שנת 2017 נרשם בתקציב הממשלה גירעון מצטבר בסך של 2.4 מיליארדי שקלים חדשים, לעומת עודף תקציבי מצטבר בסך של 0.9 מיליארדי שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד. שיעור הגירעון ביחס לתוצר המקומי הגולמי ב-12 החודשים שהסתיימו בחודש מרץ 2017 הינו 2.3%, בדומה לשיעור של 2.2% בשנת 2016. גביית ההכנסות בפועל ברבעון הראשון של שנת 2017 הייתה גבוהה ב-1.6 מיליארדי שקלים חדשים מהצפוי בהצעת התקציב המקורית.

בנייה למגורים ושוק המשכנתאות

על פי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, הסתכמה הכמות המבוקשת לדירות חדשות (דירות שנמכרו ודירות שנבנו שלא למטרת מכירה) במהלך החודשיים הראשונים של שנת 2017 ב-7.2 אלף דירות, ירידה של 11.9% לעומת התקופה המקבילה אשתקד, ושל 11.4% לעומת התקופה המקבילה בשנת 2015. הירידה לעומת התקופה המקבילה אשתקד נובעת, בין היתר, מירידה בכמות המבוקשת של דירות על ידי משקיעים, ומציפיותם של הרוכשים פוטנציאליים לכך שתכנית "מחיר למשתכן" תתממש. בתקופה זו חלה ירידה של 6.1% במספר הדירות החדשות שנמכרו. שיעורי השינוי במחוזות העיקריים: חיפה 34%, דרום -19%, צפון 16%, תל אביב 12%, וירושלים 3%. במהלך הרבעון הראשון של שנת 2017 ניתנו לציבור הלוואות לדירור בסך של 13.0 מיליארדי שקלים חדשים, לעומת 14.9 מיליארדי שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, ו-14.8 מיליארדי שקלים חדשים ברבעון המקביל של שנת 2015.

על פי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, מחירי הדירור, במונחי שנים עשר החודשים האחרונים, עלו בחודש פברואר 2017 בשיעור של 6.0%, לעומת שיעור של 6.6% בשנת 2016 ושל 7.8% בשנת 2015.

שוק ההון

המסחר בשווקי המניות בארץ ובעולם, ברבעון הראשון של שנת 2017, התנהל במגמה חיובית בהובלת הבורסות בארצות הברית שהגיבו באופן חיובי לממשל החדש.

שוק המניות - המדדים העיקריים, תל אביב 35 ותל אביב 125, ירדו ברבעון הראשון של שנת 2017 ב-5.0% ו-2.4% בהתאמה, לאחר ירידות של כ-3.8% ו-2.4% בשנת 2016. את הירידות הובילו מניות חברות הפארמה הגדולות. מדד תל אביב 90 עלה ברבעון הראשון של שנת 2017 ב-8.4%, לאחר עלייה של 17.3% בשנת 2016.

מחזור המסחר היומי הממוצע במניות ובניירות ערך המירים הסתכם ברבעון הראשון של שנת 2017 בכ-1.65 מיליארדי שקלים חדשים ליום לעומת 1.27 מיליארדי שקלים חדשים בממוצע ליום בשנת 2016.

שוק איגרות החוב - שוק איגרות החוב דשדש בתחילת הרבעון הראשון של שנת 2017 והחל לעלות לקראת סופו. אגרות החוב הממשליות צמודות המדד המשיכו לרדת במקביל לירידה בציפיות האינפלציה, בפרט ירדו אגרות החוב צמודות המדד במח"מ ארוך. אגרות חוב ממשלתיות שיקליות ואגרות חוב קונצרניות המשיכו להניב תשואה חיובית למשקיעים, בהעדר אלטרנטיבות ברמת הריבית הנמוכה במשק.

מדד איגרות החוב הכללי רשם ברבעון הראשון של שנת 2017 עלייה של כ-0.6%, לאחר עלייה של כ-2.7% בשנת 2016. מדד איגרות החוב הממשלתיות הצמודות למדד ירד ב-0.6%, לאחר עלייה של כ-0.7% בשנת 2016. מדד איגרות החוב הממשלתיות הלא צמודות עלה ברבעון הראשון של שנת 2017 בכ-0.6%, לאחר עלייה של כ-1.2% בשנת 2016. מדד תל בונד 20 סיים את הרבעון הראשון של שנת 2017 בעלייה של 1.2%, לאחר עלייה של כ-3.2% בשנת 2016. מדד תל בונד 40 רשם ברבעון הראשון של שנת 2017 עלייה של כ-0.7%, לאחר עלייה של כ-1.7% בשנת 2016.

כלכלה עולמית

קצב הצמיחה של כלכלת ארצות הברית הואט בשנת 2016, כאשר התוצר האמריקאי צמח בשיעור של 1.6%, לעומת שיעור של 2.6% בשנת 2015 ו-2.4% בשנת 2014. ברבעון הראשון של שנת 2017 חל שיפור במדדי הייצור התעשייתי והמסחר הקמעונאי, ומדד מנהלי הרכש המשיך להעיד על התרחבות בפעילות הכלכלית. בשוק העבודה הנתונים שהתקבלו ברבעון הראשון של שנת 2017 היו מעורבים: ממוצע מספר המשרות שנוספו למשק עודכן כלפי מטה, אך קצב הגידול של השכר הריאלי נותר ברמה גבוהה ושיעור האבטלה ירד במקביל ליציבות בשיעור ההשתתפות.

קצב הצמיחה של תוצר כלכלת גוש האירו הסתכם בשנת 2016 בשיעור של 1.7%, לעומת שיעור של 2.0% בשנת 2015 ו-1.2% בשנת 2014. בחודשיים הראשונים של שנת 2017 חלה התמתנות בקצב הגידול של מדדי הייצור התעשייתי והמסחר הקמעונאי, אך רמת האינפלציה במונחי שנים עשר החודשים האחרונים הגיעה בחודש מרץ 2017 לרמה של 1.5%. מדדי הסנטימנט הכלכלי וביטחון העסקים נמצאים ברמתם הגבוהה ביותר מאז המחצית הראשונה של שנת 2011. שיעור האבטלה המשיך לרדת, אך בקצב איטי.

ביום 23 ליוני 2016 הכריעו אזרחי בריטניה במשאל עם על פרישתה של בריטניה מהאיחוד האירופי (Brexit). בתחילת חודש פברואר 2017 הצביע הפרלמנט הבריטי בעד הפעלת סעיף 50 לתקנון האיחוד, שמשמעותו היא פתיחת משא ומתן בין בריטניה לבין האיחוד האירופי לקביעת תנאי הפרישה, ולגיבוש הסכמי הסחר, תנועות אנשים, הון ומיסוי. בחודש אפריל הודיעה ראש ממשלת בריטניה, תרזה מיי, על הקדמת הבחירות ליום 8 ביוני 2017. זאת, לצורך קבלת תמיכה מהבוחרים לקראת תחילת המשא ומתן מול האיחוד האירופי. קרן המטבע הבין לאומית העריכה שהפגיעה המצטברת תוך מספר שנים בצמיחת התוצר

העולמי בעקבות יציאתה של בריטניה מהאיחוד האירופי לא צפויה להיות משמעותית, ותסתכם ב-0.1% עד 0.3% תוצר. בעקבות החלטת ה-Brexit, על פי בנק ישראל, גוברות ההערכות כי המדיניות המוניטארית המרחיבה של הבנקים המרכזיים העיקריים תיוותר כזאת למשך זמן רב.

הכלכלה הסינית צמחה ברבעון הראשון של שנת 2017 בשיעור שנתי של 6.9%, מעט גבוה משיעור של 6.8% שנרשם ברבעון הרביעי של שנת 2016. קצב צמיחה זה הינו נמוך ביחס לצמיחת הכלכלה הסינית בשנים קודמות, אך גבוה מהציפיות המוקדמות. זאת, בעיקר על רקע שיפור ביצוא ובייצור התעשייתי. בתחילת שנת 2017 הצהירה ממשלת סין כי יעד הצמיחה של הכלכלה הסינית בשנת 2017 יעמוד על שיעור של כ-6.5%, לעומת יעד צמיחה בשיעור של 6.5%-7.0% אשתקד.

תוצאות הבחירות בארצות הברית, נתוני מאקרו חיוביים והעדר אלטרנטיבות השקעה המשיכו לתת רוח גבית למדדי המניות בעולם. מדדי דאו ג'ונס ו-S&P500 עלו ברבעון הראשון של שנת 2017 ב-4.6% ו-5.5% בהתאמה, לאחר עליות של 13.4% ו-9.5% בשנת 2016. מדד נאסד"ק 100 עלה ברבעון הראשון של שנת 2017 ב-11.8% לאחר עלייה של 5.9% בשנת 2016.

מדדי ה-DAX הגרמני וה-CAC הצרפתי עלו ברבעון הראשון של שנת 2017 ב-7.2% ו-5.4% בהתאמה, לאחר עלייה של 6.9% ו-4.0% בהתאמה, בשנת 2016. מדד ה-FTSE100 הבריטי עלה ברבעון הראשון של שנת 2017 ב-2.5%, לאחר עלייה של כ-14.4% בשנת 2016. מדד ה-Nikkei היפני ירד ברבעון הראשון של שנת 2017 ב-1.1%, לאחר עלייה של 0.4% בשנת 2016.

סיכונים מובילים ומתפתחים

במסגרת פעילותו נחשף הבנק לשורה של סיכונים המהווים פוטנציאל לפגיעה בתוצאות הפיננסיות שלו ובתדמיתו. במסגרת מיפוי הסיכונים, בוחן הבנק את הסיכונים המובילים, סיכונים קיימים (או חדשים) העשויים להתממש בשנה הקרובה והינם בעלי פוטנציאל להשפעה מהותית על תוצאותיו הפיננסיות של הבנק ויציבותו, כגון: סיכונים אשראי, ריבית ונזילות. כמו כן, מזהים הסיכונים המתעוררים, סיכונים העשויים להתממש בטווח הארוך יותר וקיימת אי וודאות באשר לאופיים והיקף השפעתם על הארגון. מבין סיכונים אלה ניתן לאפיין סיכונים אבטחת מידע וסייבר, טכנולוגית המידע, מוניטין וקבוצת סיכונים הציות והרגולציה. כאמור, מיפוי הסיכונים נבחן באופן שוטף כדי לוודא שהוא מקיף את כלל פעילותו העסקית של הבנק ואת תנאי השוק ודרישות הרגולציה.

במהלך הרבעון הראשון של שנת 2017 לא התרחשו אירועי הפסד מהותיים. לפרטים נוספים הכוללים את ניתוח הסיכונים העיקריים שהבנק חשף אליהם וסקירה של אופן ניהולם והתפתחותם בתקופה המדווחת, ראה פרק סקירת הסיכונים להלן וכן, דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

דוח סקירה של רואי החשבון המבקרים

רואה החשבון המבקר הפנה את תשומת הלב בדוח הסקירה לאמור בביאור 10 ב.2.ח. ובביאור 10 ב.3.א-ג) לתמצית הדוחות הכספיים, בדבר תביעות שהוגשו כנגד הבנק וחברה מאוחדת שלו, לרבות בקשות להכיר בהן כתובענות ייצוגיות, וכן לאמור בביאור 10 ב.4 בדבר חקירת משרד המשפטים בארצות הברית הנוגעת לעסקי קבוצת הבנק עם לקוחותיה האמריקאים.

אירועים לאחר תאריך המאזן

- לפרטים בדבר הנפקת איגרות חוב של מזרחי טפחות חברה להנפקות בע"מ ראה פרק "התפתחויות במקורות המימון" לעיל.
- לפרטים בדבר חלוקת דיבידנד בגין רווחי הרבעון הראשון של שנת 2017 ראה פרק "ניתוח ההתפתחויות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון" להלן, וכן דוח על השינויים בהון העצמי וביאור אירועים לאחר תאריך המאזן במסגרת תמצית דוחות כספיים אלה.

שינויים במדיניות חשבונאית קריטית ובאומדנים חשבונאיים קריטיים

מיסים נדחים

בהתאם להוראות המפקח על הבנקים, מיישם הבנק, החל מיום 1 בינואר 2017, את כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות הברית בנושא מיסים על ההכנסה. בהתאם לכללים החדשים מכיר הבנק בהתחייבות מיסים נדחים בגין רווחים לא מחולקים של חברות מוחזקות.

ליישום ההוראות אין השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של הבנק.

מלבד האמור לעיל, במהלך הרבעון הראשון של שנת 2017, לא חלו שינויים במדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים, אשר מפורטים בדוח הדירקטוריון וההנהלה לשנת 2016. לפרטים נוספים ראה ביאור 1 לדוחות כספיים אלה.

התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח הכולל האחר

הרווח הנקי של הקבוצה הסתכם ברבעון הראשון של שנת 2017 ב-321 מיליוני שקלים חדשים לעומת 288 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול של 11.5%. רווח זה מבטא תשואה על ההון, במונחים שנתיים, בשיעור של 10.4% לעומת תשואה על ההון בשיעור של 10.0% ברבעון המקביל אשתקד ו-10.2% בשנת 2016 כולה.

ניתוח ההתפתחות בהכנסות, בהוצאות וברווח הכולל האחר

הכנסות הריבית, נטו והכנסות המימון שאינן מריבית⁽¹⁾ מפעילות שוטפת ברבעון הראשון של שנת 2017, כפי שמפורט להלן הסתכמו ב-1,047 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 922 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול של 13.6%.

הכנסות הריבית, נטו והכנסות המימון שאינן מריבית⁽¹⁾ ברבעון הראשון של שנת 2017, כפי שמוצגות בדוחות כספיים אלה, הסתכמו ב-1,026 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 827 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול של 24.1%.

להלן ניתוח התפתחות הכנסות המימון מפעילות שוטפת (במיליוני שקלים חדשים):

שיעור השינוי ב-%	2016				2017	
	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	
רבעון ראשון 2017 לרבעון ראשון 2016	760	1,014	1,056	948	1,027	הכנסות ריבית, נטו
	67	69	40	119	(1)	הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית ⁽¹⁾
24.1	827	1,083	1,096	1,067	1,026	סך הכנסות מימון
						בניכוי:
	(119)	54	43	(29)	(21)	השפעת מדד המחירים לצרכן
	10	10	13	7	13	הכנסות מגביית ריבית בגין חובות בעייתיים
	31	23	17	1	7	רווחים ממימוש איגרות חוב ורווחים מאיגרות חוב למסחר, נטו
	(17)	47	33	70	(20)	השפעת רישום חשבונאי של נגזרים לפי שווי הוגן ואחרות ⁽²⁾
	(95)	134	106	49	(21)	סך הכל השפעות שאינן מפעילות שוטפת
13.6	922	949	990	1,018	1,047	סך הכנסות מימון מפעילות שוטפת

(1) הכנסות מימון שאינן מריבית כוללות השפעת שווי הוגן ואחרות, וכן הוצאה בגין הפרשי הצמדה על נגזרי מדד שההכנסה המקבילה להן נרשמת על פי הכללים החשבונאיים כהכנסת ריבית.

(2) השפעת הרישום החשבונאי של נגזרים לפי שווי הוגן נובעת מההבדל בין הטיפול החשבונאי במכשירים מאזניים הנרשמים בדוח רווח והפסד על בסיס צבירה (ריבית, הפרשי הצמדה, והפרשי שער בלבד), לבין נגזרים הנמדדים לפי שווי הוגן.

השפעות אחרות כוללות גם:

- בעקבות ירידה בהיקף הפירעונות המוקדמים של משכנתאות, נרשמה ברבעון הראשון של שנת 2017 ירידה בהכנסות בהיקף של כ-26 מיליוני שקלים חדשים, לעומת הרבעון המקביל אשתקד.

- השפעת חיסוי שמבצע הבנק כנגד חשיפת המס בגין ההשקעות בחוץ לארץ באמצעות העמדת מקורות מימון עודפים כנגד השקעות אלו.

להלן פירוט סך הכנסות המימון לפי מגזרי פעילות פיקוחיים (במיליוני שקלים חדשים):

רבעון ראשון				
שיעור השינוי (באחוזים)	סכום השינוי	2016	2017	מגזר פעילות
אנשים פרטיים:				
18.7	48	257	305	משקי בית- הלוואות לדיור
14.8	38	256	294	משקי בית- אחר
27.3	3	11	14	בנקאות פרטית
17.0	89	524	613	סך הכל אנשים פרטיים
פעילות עסקית:				
8.5	16	189	205	עסקים קטנים וזעירים
11.6	5	43	48	עסקים בינוניים
2.8	3	106	109	עסקים גדולים
3.8	1	26	27	גופים מוסדיים
6.9	25	364	389	סך הכל פעילות עסקית
-	83	(99)	(16)	ניהול פיננסי
25.0	197	789	986	סך הכל פעילות בישראל
5.3	2	38	40	פעילות חוץ לארץ
24.1	199	827	1,026	סך הכל

להגדרת מגזרי הפעילות הפיקוחיים ולהבדלים בין מגזרי פעילות הפיקוחיים למגזרי הפעילות בהתאם לגישה ההנהלה, ראה פרק מגזרי פעילות פיקוחיים להלן.

להלן היתרות הממוצעות של הנכסים נושאי הריבית המיוחסים לפעילות בישראל, במגזרי ההצמדה השונים (במיליוני שקלים חדשים):

רבעון ראשון				
שיעור השינוי (באחוזים)	2016	2017	מגזר הצמדה	
15.6	130,422	150,790	מטבע ישראלי לא צמוד	
(4.3)	52,029	49,792	מטבע ישראלי צמוד למדד	
(3.9)	12,454	11,971	מטבע חוץ (כולל מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ)	
9.1	194,905	212,553	סך הכל	

השינויים ביתרות הממוצעות של הנכסים נושאי הריבית במגזרים השונים נובעים בעיקר מהיסט של שימושים למגזר השקלי.

להלן פערי הריבית (ההפרש בין שיעור הכנסות הריבית על הנכסים ובין שיעור הוצאות הריבית על ההתחייבויות)⁽¹⁾ על בסיס יתרות ממוצעות⁽²⁾, המיוחסים לפעילות בישראל, במגזרי ההצמדה השונים (באחוזים):

רבעון ראשון				
2016	2017	מגזרי הצמדה		
2.05	2.02	מטבע ישראלי לא צמוד		
0.25	0.70	מטבע ישראלי צמוד למדד		
1.22	1.86	מטבע חוץ		
1.44	1.69	סך הכל		

(1) שיעורי ההכנסה וההוצאה חושבו ביחס לנכסים ולהתחייבויות הנושאים ריבית.

(2) יתרות ממוצעות לפני ניכוי הפרשה בגין הפסדי אשראי.

במגזר השקלי מוצג פער ריבית דומה לרבעון המקביל אשתקד, לאחר שירידה בהכנסות מעמלות פירעון מוקדם קיזזה עלייה בפער הריבית בפעילות השוטפת. העלייה בפער הריבית במטבע ישראלי צמוד למדד נובעת מהמשך מגמת שיפור במרווחי הריבית וירידה בעלות הממוצעת של מקורות צמודי מדד.

פילוח פערי הריבית בחתכים שונים (סוג פעילות, מגזרי הצמדה וניתוח כמות ומחיר), מידע נוסף על נכסים והתחייבויות שאינם נושאים ריבית ומידע על פעילות מחוץ לישראל נכלל במסגרת נספחים לדוחות הרבעוניים - "שיעורי הכנסות והוצאות ריבית".

ההוצאות בגין הפסדי האשראי בקבוצה הסתכמו ברבעון הראשון של שנת 2017 ב-49 מיליוני שקלים חדשים, שיעור של 0.12% (על בסיס שנתי), מסך האשראי לציבור, נטו, לעומת 3 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, שיעור של 0.01% (על בסיס שנתי), מסך האשראי לציבור, נטו ובסך הכל גידול של 46 מיליוני שקלים חדשים.

להלן פירוט התפתחות ההוצאות בגין הפסדי אשראי (מיליוני שקלים חדשים):

רבעון ראשון		
2016	2017	
52	41	הפרשה להפסדי אשראי על בסיס פרטני (לרבות מחיקות חשבונאיות)
		הפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי:
(17)	(5)	לפי עומק הפיגור
(32)	13	אחרת
3	49	סך הכל הוצאות בגין הפסדי אשראי
		שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי מסך האשראי לציבור, נטו
0.01%	0.12%	(במונחים שנתיים):
0.09%	0.35%	מזה: בגין הלוואות מסחריות שאינן הלוואות לדיור
(0.03%)	0.00%	מזה: בגין הלוואות לדיור

ההפרשה להפסדי אשראי לפי עומק הפיגור ברבעון הראשון של שנת 2016 הושפעה מגבייה משמעותית של פיגורים מלקוחות. שינויים בהפרשה הקבוצתית האחרת מוסברים בהבדלים בין טווח השנים של שיעור הפסדי העבר ששימש בחישוב ההפרשה בשתי התקופות, זאת בהתאם להוראות המפקח על הבנקים. בשנת 2017 טווח השנים ההיסטורי היוו 7 שנים.

להלן פירוט ההוצאות בגין הפסדי אשראי לפי מגזרי פעילות פיקוחיים בקבוצה (במיליוני שקלים חדשים):

רבעון ראשון		
2016	2017	מגזר פעילות
		אנשים פרטיים:
(9)	-	משקי בית- הלוואות לדיור
12	24	משקי בית- אחר ⁽¹⁾
-	-	בנקאית פרטית
3	24	סך הכל אנשים פרטיים
		פעילות עסקית:
24	32	עסקים קטנים וזעירים
(2)	(3)	עסקים בינוניים
(29)	(2)	עסקים גדולים
7	(2)	גופים מוסדיים
-	25	סך הכל פעילות עסקית
(1)	(1)	ניהול פיננסי
2	48	סך הכל פעילות בישראל
1	1	פעילות חוץ לארץ
3	49	סך הכל

(1) הגידול בהוצאות בגין הפסדי אשראי נובע מגידול בהפרשה הקבוצתית הנגזרת מגידול בהיקף האשראי וכן מהשפעות חקיקה המצמצמות את היקף החזרי החוב מלקוחות פרטיים שנקלעו לקשיים.

להגדרת מגזרי הפעילות הפיקוחיים ולהבדלים בין מגזרי פעילות הפיקוחיים למגזרי הפעילות בהתאם לגישה ההנהלה, ראה פרק מגזרי פעילות פיקוחיים להלן.

לפרטים נוספים בדבר ניתוח התפתחות האשראי לציבור ראה פרק ניתוח המבנה של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון להלן.

לפרטים נוספים בדבר ניתוח סיכון האשראי ראה פרק סיכון אשראי להלן, וכן דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

הכנסות הריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכמו ברבעון הראשון של שנת 2017 ב-978 מיליוני שקלים חדשים (בתוספת הכנסות מימון שאינן מריבית - 977 מיליוני שקלים חדשים), לעומת 757 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד (בתוספת הכנסות מימון שאינן מריבית - 824 מיליוני שקלים חדשים). הכנסות הריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי ובתוספת הכנסות המימון שאינן מריבית כאמור, גדלו ברבעון הראשון של שנת 2017 בשיעור של 18.6% לעומת הרבעון המקביל אשתקד.

ראה ניתוח ההתפתחות בהכנסות המימון מפעילות שוטפת וניתוח ההוצאה בגין הפסדי אשראי לעיל.

הכנסות שאינן מריבית הסתכמו ברבעון הראשון של שנת 2017 ב-368 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 521 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, קיטון בשיעור של 29.4% ראה הסבר להלן.

בסעיף זה נכללות, בין היתר, השפעות שווי הוגן, רווחים (הפסדים) מפעילות באיגרות חוב והוצאות (הכנסות) בגין הפרשי הצמדה על נגזרי מדד שההכנסה (ההוצאה) המקבילה להן נרשמת על פי הכללים החשבונאיים כהכנסת ריבית, כאשר הרכיב העיקרי המסביר את השינויים אל מול התקופות המקבילות אשתקד הוא רכיב ההצמדה על נגזרי מדד. ראה ניתוח הכנסות המימון מפעילות שוטפת לעיל.

הכנסות מעמלות הסתכמו ברבעון הראשון של שנת 2017 ב-357 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 365 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד. הצמיחה השוטפת במרבית סעיפי העמלות קוזזה בירידה בהכנסות מעמלות ערבויות חוק מכר בעקבות מכירת הסיכון באמצעות רכישת פוליסות ביטוח לערבויות מסוג זה.

הכנסות האחרות הסתכמו ברבעון הראשון של שנת 2017 ב-12 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 89 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, קיטון של 77 מיליוני שקלים חדשים.

ברבעון המקביל אשתקד נכללו רווחי הון לפני מס ממימוש נכסים במסגרת רה-ארגון בנכסים ושיפורים במערך הסינוף בסך של 78 מיליוני שקלים חדשים.

ההוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו ברבעון הראשון של שנת 2017 ב-823 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 779 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול בשיעור של 5.6%.

כלל סעיפי ההוצאות התפעוליות והאחרות הושפעו ברבעון זה מהטמעת מערכת ליבה בנקאית חדשה בבנק יהב החל מיום 1 בינואר 2017, כאשר בחלקן, הוצאות אלה הינן חד פעמיות. ללא השפעת הגידול בהוצאות בנק יהב, חל גידול של 2.7% בלבד בהוצאות התפעוליות והאחרות.

המשכורות וההוצאות הנלוות הסתכמו ברבעון הראשון של שנת 2017 ב-498 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 477 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול בשיעור של 4.4%. ללא השפעת בנק יהב - גידול של 3.0% בלבד.

הוצאות האחזקה ופחת בניינים וציוד הסתכמו ברבעון הראשון של שנת 2017 ב-186 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 174 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול בשיעור של 6.9%. ללא השפעת בנק יהב - גידול של 2.1% בלבד.

ההוצאות האחרות הסתכמו ברבעון הראשון של שנת 2017 ב-139 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 128 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול בשיעור של 8.6%. ללא השפעת בנק יהב - גידול של 2.7% בלבד.

להלן נתוני Cost-Income Ratio⁽¹⁾ (באחוזים):

2016	2016			2016	2017	
	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי		רבעון ראשון	Cost-Income Ratio
שנתי						
58.5	60.8	57.8	55.2	60.5	59.0	Cost-Income Ratio

(1) סך ההוצאות התפעוליות והאחרות לסך כלל הכנסות התפעוליות והמימוניות לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי.

הרווח בקבוצה לפני מיסים הסתכמו ברבעון הראשון של שנת 2017 ב-523 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 499 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול בשיעור של 4.8%. ראה הסבר מפורט לעיל.

ההפרשה למיסים הסתכמה ברבעון הראשון של שנת 2017 ב-192 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 203 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד.

שיעור ההפרשה למיסים על הרווח לפני מיסים ברבעון הראשון של שנת 2017 הסתכם ב-36.8% לעומת שיעור הפרשה של 40.7% ברבעון המקביל אשתקד.

ההפרשה למיסים על הרווח ברבעון הראשון של שנת 2016 כוללת הוצאה של כ-30 מיליוני שקלים חדשים הנובעת מקיטון ביתרת המיסים הנדחים, בעקבות ירידת שיעור המס באותה התקופה.

ברבעון זה, כוללת ההפרשה למיסים את השפעת יישום כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות הברית בנושא מיסים על ההכנסה. בהתאם לכללים מכיר הבנק בהתייבות מיסים נדחים בגין רווחים לא מחולקים של חברות מוחזקות. לפרטים ראה ביאור 1 לדוחות הכספיים.

חלק הבנק ברווחי חברות כלולות לאחר השפעת המס - ברבעון הראשון של שנת 2017 נרשמו הפסדים בגין חברות כלולות בסך של 1 מיליוני שקלים חדשים, לעומת הרבעון המקביל אשתקד בו לא נרשמו רווחים בגין חברות כלולות.

חלקם של בעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בתוצאות, נטו, של חברות מאוחדות המיוחס לבנק יהב, הסתכם ברבעון הראשון של שנת 2017 ב-9 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 8 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד.

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם ברבעון הראשון של שנת 2017 ב-321 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 288 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול בשיעור של 11.5%.

ברווח הכולל האחר המיוחס לבעלי מניות הבנק נכללים בעיקר השינויים בהתאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן, השינויים בגידור תזרים מזומנים והשינויים בהתאמות בגין הטבות לעובדים.

ברבעון הראשון של שנת 2017 עלה הרווח הכולל האחר המיוחס לבעלי מניות הבנק ב-20 מיליוני שקלים חדשים לעומת הרבעון המקביל אשתקד.

השינוי ברווח הכולל האחר המיוחס לבעלי מניות הבנק לעומת הרבעון המקביל אשתקד, נובע בעיקר מהתאמות בגין הטבות לעובדים ומהתאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן. לפרטים ראה ביאור 4 לדוחות הכספיים.

להלן התפתחות תשואת⁽¹⁾ רווחי הקבוצה על ההון⁽²⁾, יחס הון עצמי רובד⁽³⁾ לרכיבי סיכון, יחס כיסוי הנזילות⁽⁴⁾ ויחס המינוף בתום הרבעון⁽⁵⁾ (באחוזים):

2016	2016			2017	
	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון
שנתי					
10.2	10.0	11.6	12.4	8.6	10.4
10.10	9.65	9.72	9.85	10.10	10.12
117	97	99	105	117	118
5.27	5.23	5.33	5.31	5.27	5.27

- (1) תשואה בחישוב שנתי.
- (2) התשואה ביחס להון העצמי הממוצע, הכולל את "סך כל האמצעים ההוניים", כמוצג בדיווח על שיעורי הכנסה והוצאה, בניכוי יתרה ממוצעת של זכויות בעלי מניות חיצוניים ובניכוי/ובתוספת היתרה הממוצעת של הפסדים/רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של איגרות חוב למסחר ושל איגרות חוב זמינות למכירה.
- (3) לפרטים בדבר הוראת ניהול בנקאי תקין 329 בנושא "מגבלות למתן הלוואות לדיור" על הון עצמי רובד 1, החל מיום 1 בינואר 2015, ראה ביאור 9 י"ג בדוחות הכספיים.
- (4) יחס כיסוי הנזילות (Liquidity Coverage Ratio) - סך הנכסים הנזילים באיכות גבוהה לתזרים המזומנים היוצא נטו. יחס זה מחושב בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 221, במונחים של ממוצעים פשוטים של תצפיות יומיות במשך הרבעון המדווח.
- (5) יחס המינוף (Leverage Ratio) - הון רובד 1 לפי כללי באזל לסך החשיפות. יחס זה מחושב בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 218.

רווח ודיבידנד למניה

להלן נתוני הרווח והדיבידנד למניה (מניה רגילה בסך 0.1 שקלים חדשים ערך נקוב) (בשקלים חדשים):

שנת	רבעון ראשון	
	2016	2017
5.46	1.24	1.38
5.46	1.24	1.37
80.3	15.5	17.1

ניתוח ההתפתחות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון

נכסים והתחייבויות

להלן ההתפתחות בסעיפי המאזן העיקריים של קבוצת הבנק (במיליוני שקלים חדשים):

שיעור השינוי (באחוזים) לעומת						
	31 בדצמבר	31 במרץ	31 בדצמבר	31 במרץ		
	2016	2016	2016	2016	2017	
	1.6	8.0	230,455	216,809	234,071	סך כל המאזן
	(0.1)	9.1	41,725	38,193	41,683	מזומנים ופיקדונות בבנקים
	1.0	6.8	171,341	162,073	173,068	אשראי לציבור, נטו
	14.9	30.8	10,262	9,013	11,791	ניירות ערך
	(2.2)	0.3	1,585	1,546	1,550	בניינים וציוד
	1.4	9.5	178,252	165,001	180,722	פיקדונות הציבור
	(4.1)	4.1	1,537	1,416	1,474	פיקדונות מבנקים
	(0.4)	0.2	27,034	26,859	26,924	איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
	2.4	7.6	12,714	12,098	13,015	הון עצמי

מזומנים ופיקדונות בבנקים - יתרת מזומנים ופיקדונות בבנקים קטנה במהלך הרבעון הראשון של שנת 2017 ב-42 מיליוני שקלים חדשים. הקיטון ביתרת המזומנים הינו במסגרת הניהול השוטף של נזילות הבנק.

אשראי לציבור, נטו - משקלו של האשראי לציבור, נטו במאזן המאוחד מסך כל הנכסים, הגיע ביום 31 במרץ 2017 ל-74%, בדומה לסוף שנת 2016. האשראי לציבור, נטו בקבוצה, גדל במהלך הרבעון הראשון של שנת 2017 ב-1.7 מיליארדי שקלים חדשים, גידול של 1.0%.

לפרטים נוספים בדבר סיכון האשראי המאזני והחוץ מאזני, התפתחות החובות הבעייתיים ומדדי סיכון שונים הנוגעים לאשראי לדיור ראה פרק הסיכונים להלן, וכן דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

להלן נתונים על היקפי האשראי לציבור, נטו, לפי בסיסי הצמדה (במיליוני שקלים חדשים):

שיעור השינוי (באחוזים) לעומת						
	31 בדצמבר	31 במרץ	31 בדצמבר	31 במרץ		
	2016	2016	2016	2016	2017	
	2.2	13.7	111,144	99,891	113,615	מטבע ישראלי לא צמוד
	-	(3.3)	49,369	51,054	49,387	צמוד מדד
	(7.0)	(9.5)	10,828	11,128	10,066	מט"ח כולל צמוד מט"ח
	1.0	6.8	171,341	162,073	173,068	סך הכל

להלן נתונים על היקפי האשראי לציבור, נטו, לפי מגזרי פעילות פיקוחיים (במיליוני שקלים חדשים):

שיעור השינוי (באחוזים) לעומת					
31 בדצמבר	31 במרץ	31 בדצמבר	31 במרץ	31 במרץ	
2016	2016	2016	2016	2017	
אנשים פרטיים:					
1.1	7.4	114,076	107,422	115,378	משקי בית- הלוואות לדיור
0.7	11.6	18,943	17,098	19,083	משקי בית- אחר
20.6	-	81	60	98	בנקאות פרטית
1.1	8.0	133,100	124,580	134,559	סך הכל אנשים פרטיים
פעילות עסקית:					
3.3	8.9	15,121	14,342	15,617	עסקים קטנים וזעירים
2.5	2.6	4,786	4,783	4,907	עסקים בינוניים
(1.6)	(5.8)	12,525	13,084	12,329	עסקים גדולים
(2.5)	19.9	2,586	2,102	2,521	גופים מוסדיים
1.0	3.1	35,018	34,311	35,374	סך הכל פעילות עסקית
(2.7)	(1.5)	3,223	3,182	3,135	פעילות חוץ לארץ
1.0	6.8	171,341	162,073	173,068	סך הכל

להגדרת מגזרי הפעילות הפיקוחיים ולהבדלים בין מגזרי פעילות הפיקוחיים למגזרי הפעילות בהתאם לגישה ההנהלה, ראה פרק מגזרי פעילות פיקוחיים להלן.

להלן פירוט של סיכון אשראי בעייתי ונכסים שאינם מבצעים לפני הפרשה להפסדי אשראי, בהתאם להוראות למדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי:

סכומים מדווחים			ליום 31 במרץ 2017			ליום 31 בדצמבר 2016		
(במיליוני שקלים חדשים)			סיכון אשראי ⁽¹⁾			סיכון אשראי ⁽¹⁾		
מאזני	חוץ מאזני	כולל	מאזני	חוץ מאזני	כולל	מאזני	חוץ מאזני	כולל
1. סיכון אשראי בעייתי								
668	194	862	852	165	1,017	681	212	893
436	-	436	109	-	109	428	-	428
1,448	255	1,703	1,222	252	1,474	1,381	229	1,610
2,552	449	3,001	2,183	417	2,600	2,490	441	2,931
מזה: חובות שאינם פגומים,								
985	90 יותר ⁽²⁾	934	934	958	958	958		
637	637	637	814	653	653	653		

- (1) אשראי מאזני וחץ מאזני מוצג לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת בטחונות המותרים ליכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.
- (2) לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור ובגין הלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר, בסך של 900 מיליוני שקלים חדשים (ליום 31 במרץ 2016 - 877 מיליוני שקלים חדשים, ליום 31 בדצמבר 2016 - 853 מיליוני שקלים חדשים).
- (3) נכסים שאינם צוברים ריבית.

לפרטים נוספים ראה ביאורים 6 ו-13 לדוחות הכספיים.

סיכון האשראי של האשראי לציבור מורכב מסיכון אשראי מאזני ומסיכון אשראי חוץ מאזני, אשר מרכיביהם משוקללים בהתאם לאופי הלווה וסוג האשראי בהתאם להוראות בנק ישראל. הסיכון המאזני כולל את יתרות האשראי לציבור, מכשירים נגזרים שנרכשו על ידי הציבור והשקעות של הקבוצה באיגרות חוב של הציבור. סיכון האשראי החוץ מאזני כולל ערבויות ועסקאות במכשירים חוץ מאזניים, התחייבויות למתן אשראי ומסגרות אשראי שטרם נוצלו. סיכון האשראי הכולל בקבוצת הבנק הסתכם ביום 31 במרץ 2017 לסך של 232 מיליארדי שקלים חדשים, לעומת 227 מיליארדי שקלים חדשים ביום 31 בדצמבר 2016, גידול בשיעור של 2.4%.

להלן ההתפתחות בסעיפים חוץ מאזניים עיקריים של קבוצת הבנק (במיליוני שקלים חדשים):

שיעור השינוי (באחוזים) לעומת				
31 בדצמבר	31 במרץ	31 בדצמבר	31 במרץ	
2016	2016	2016	2016	2017
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים למעט נגזרים⁽¹⁾:				
מסגרות חח"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי דרישה שלא נוצלו ⁽¹⁾				
7.4	5.1	16,688	17,045	17,922
(1.1)	(0.3)	12,461	12,361	12,318
ערביות לרוכשי דירות התחייבויות בלתי חוזרות למתן אשראי שאושר ועדיין לא ניתן				
8.0	(11.3)	10,651	12,971	11,501
0.3	(5.8)	7,559	8,047	7,579
מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו				
12.1	34.0	5,797	4,849	6,499
התחייבויות להוצאת ערבויות				
5.8	13.0	4,869	4,559	5,153
ערבויות והתחייבויות אחרות				
(21.4)	(11.3)	2,606	2,308	2,048
ערבויות להבטחת אשראי				
1.3	(20.3)	384	488	389
אשראי תעודות				
מכשירים פיננסיים נגזרים⁽²⁾:				
סך הכל ערך נקוב של מכשירים פיננסיים נגזרים				
0.2	(2.3)	233,901	239,825	234,381
נכסים (מאזניים) בגין מכשירים נגזרים				
10.3	0.7	3,581	3,924	3,951
התחייבויות (מאזניות) בגין מכשירים נגזרים				
16.1	(15.1)	3,568	4,878	4,143

(1) יתרות החוזים או הסכומים הנקובים שלהם לטוף התקופה, לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי. לפרטים נוספים ראה ביאור 11 לדוחות הכספיים.
 (2) כולל עסקאות פורוורד, SWAPS, אופציות ונגזרי אשראי.

לפרטים נוספים בדבר סיכון האשראי המאזני והחוץ מאזני ראה פרק הסיכונים להלן וכן דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

ניירות ערך - יתרת ההשקעה בניירות ערך גדלה במהלך הרבעון הראשון של שנת 2017 ב-1.5 מיליארדי שקלים חדשים וגדלה ב-2.8 מיליארדי שקלים חדשים לעומת הרבעון המקביל אשתקד. הגידול ביתרת ההשקעה בניירות ערך הינו במסגרת ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק.

להלן התפלגות ניירות הערך של הקבוצה לפי התיקים השונים (במיליוני שקלים חדשים):

31 במרץ 2017				
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ⁽¹⁾
3,250	3,250	76	-	3,326
8,339	8,373	⁽²⁾ 19	⁽²⁾ (53)	8,339
202	202	-	-	202
11,791	11,825	95	(53)	11,867
סך כל ניירות הערך				
31 במרץ 2016				
3,221	3,221	94	-	3,315
5,282	5,269	⁽²⁾ 29	⁽²⁾ (16)	5,282
510	510	-	-	510
9,013	9,000	123	(16)	9,107
סך כל ניירות הערך				
31 בדצמבר 2016				
3,236	3,236	75	-	3,311
6,678	6,724	⁽²⁾ 30	⁽²⁾ (76)	6,678
348	347	1	-	348
10,262	10,307	106	(76)	10,337
סך כל ניירות הערך				

(1) נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.
 (2) כלולים בהון העצמי בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן".

להלן נתונים על התפלגות פיקדונות הציבור לפי מגזרי פעילות פיקוחיים (במיליוני שקלים חדשים):

שיעור השינוי (באחוזים) לעומת					
31 בדצמבר	31 במרץ	31 בדצמבר	31 במרץ	31 במרץ	
2016	2016	2016	2016	2017	
אנשים פרטיים:					
1.6	7.1	71,334	67,678	72,500	משקי בית- אחר
0.4	5.6	11,167	10,618	11,211	בנקאות פרטית
1.5	6.9	82,501	78,296	83,711	סך הכל אנשים פרטיים
פעילות עסקית:					
9.8	26.5	15,738	13,671	17,288	עסקים קטנים וזעירים
(7.8)	10.0	7,378	6,182	6,799	עסקים בינוניים
(8.6)	1.9	31,422	28,167	28,706	עסקים גדולים
7.8	13.8	35,964	34,054	38,759	גופים מוסדיים
1.2	11.5	90,502	82,074	91,552	סך הכל פעילות עסקית
4.0	17.9	5,249	4,631	5,459	פעילות חוץ לארץ
1.4	9.5	178,252	165,001	180,722	סך הכל

להלן התפתחות התפלגות הפיקדונות הציבור בקבוצה לפי גודל מפקיד (במיליוני שקלים חדשים):

31 בדצמבר	31 במרץ		
2016	2016 ⁽¹⁾	2017	
תקרת הפיקדון			
59,606	56,691	60,868	עד 1
38,805	35,624	39,146	מעל 1 עד 10
25,042	23,018	26,013	מעל 10 עד 100
24,120	21,807	27,311	מעל 100 עד 500
30,679	27,861	27,384	מעל 500
178,252	165,001	180,722	סך הכל

(1) סווג מחדש. הסיווג מחדש הינו בגין התאמת חלוקת הפיקדונות לגודל כך שהחלוקה תהיה גם בהתחשב בישות המשפטית העצמאית של מפקידים. בעבר סווגו חלק מהפיקדונות כקבוצת מפקידים אחת, ללא הבחנה זו.

לפרטים נוספים על הרכב פיקדונות הציבור, ראה ביאור 7 לדוחות הכספיים.

פיקדונות מבנקים - יתרת פיקדונות מבנקים ליום 31 במרץ 2017 הסתכמה לסך של כ-1.5 מיליארדי שקלים חדשים, בדומה ליתרה ביום 31 בדצמבר 2016.

איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים - יתרת איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים ליום 31 במרץ 2017 הסתכמה לסך של כ-26.9 מיליארדי שקלים חדשים, לעומת כ-27.0 מיליארדי שקלים חדשים ליום 31 בדצמבר 2016, קיטון של 0.4%. ראה גם פרק התפתחויות במקורות המימון לעיל.
לפרטים בדבר הנפקת איגרות חוב, לאחר תאריך המאזן, ראה פרק "התפתחויות במקורות המימון" לעיל.

הון, הלימות הון ומינוף

הון עצמי המיוחס לבעלי מניות הבנק - יתרת ההון העצמי המיוחס לבעלי מניות הבנק ליום 31 במרץ 2017 הסתכמה לסך של כ-13.0 מיליארדי שקלים חדשים, לעומת כ-12.7 מיליארדי שקלים חדשים ליום 31 בדצמבר 2016 וכ-12.1 מיליארדי שקלים חדשים ליום 31 במרץ 2016, גידול של 2.4%- ו-7.6% בהתאמה.

להלן הרכב ההון העצמי (במיליוני שקלים חדשים):

31 בדצמבר		31 במרץ		
2016	2016	2017	2017	
2,239	2,224	2,246		הון מניות ופרמיה ⁽¹⁾
58	66	52		קרן הון מהטבה בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות
(76)	(76)	(76)		מניות באוצר
(317)	(98)	(298)		הפסד כולל אחר מצטבר ⁽²⁾⁽³⁾
10,810	9,982	11,091		עודפים ⁽⁴⁾
12,714	12,098	13,015		סך הכל

- (1) לפרטים בדבר הנפקת מניות ראה דוח על השינויים בהון העצמי.
 (2) לפרטים נוספים בדבר רווח (הפסד) כולל אחר ראה ביאור 4 לדוחות הכספיים.
 (3) יתרת הרווח (הפסד) כולל אחר ליום 31 במרץ 2017 וליום 31 בדצמבר 2016 כוללת התאמות בגין הטבות לעובדים. לפרטים בדבר השפעת תכנית התייעלות שאישר דירקטוריון הבנק ביום 27 בדצמבר 2016, ראה ביאורים 22 ו-25 בדוחות הכספיים לשנת 2016.
 (4) לפרטים בהתפתחות ההכנסות וההוצאות המצטברות ליתרת העודפים בתקופת הדיווח ראה פרק התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברוח הכולל האחר.

יחס ההון העצמי לסך המאזן בקבוצה ליום 31 במרץ 2017 הגיע ל-5.56%, לעומת 5.52% ליום 31 בדצמבר 2016 ולעומת 5.58% ליום 31 במרץ 2016

הלימות הון

ההון הפיקוחי

הבנק מעריך את הלימות ההון שלו על פי כללי באזל, כפי שנקבעו בהוראות ניהול בנקאי תקין 201-211. הבנק נוקט בגישה הסטנדרטית על מנת להעריך את החשיפה לסיכון אשראי, לסיכון תפעולי, ולסיכון שוק.

להלן נתונים על ההון הפיקוחי ונכסי הסיכון המאוחדים (במיליוני שקלים חדשים):

31 בדצמבר 2016	31 במרץ 2016	31 במרץ 2017	
			הון לצורך חישוב יחס ההון
13,318	12,490	13,533	הון עצמי רובד 1
13,318	12,490	13,533	הון רובד 1
4,888	4,598	4,442	הון רובד 2
18,206	17,088	17,975	סך הכל הון כולל
			יתרות משוקללות של נכסי סיכון
122,605	120,752	124,319	סיכון אשראי
1,184	957	1,266	סיכונים שוק
8,113	7,744	8,198	סיכון תפעולי
131,902	129,453	133,783	סך הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון

יחס הון לרכיבי סיכון

החל מיום 1 בינואר 2014 מיישם הבנק את הוראות מדידה והלימות הון על פי כללי באזל III כפי שפורסמו על-ידי הפיקוח על הבנקים וכפי ששולבו בהוראות ניהול בנקאי תקין 201-211. בהתאם להנחיות המפקח על הבנקים, החל מיום 1 בינואר 2015 מחויב הבנק לשמור על יחס הון עצמי רובד 1 מזערי, שלא יפחת משיעור של 9% וכן על יחס הון כולל מזערי שלא יפחת משיעור של 12.5% לסך המשוקלל של רכיבי הסיכון בנכסיו המאזניים ובסעיפים החוץ מאזניים. אופן החישוב של סך ההון ושל סך רכיבי הסיכון מפורט בהוראות.

ליחסים אלה התווספו דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור למועד הדיווח.

דרישה זו יושמה בהדרגה עד ליום 1 בינואר 2017. בהתאם לכך, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים, על בסיס מאוחד, לפי נתוני מועד הדיווח הינו 9.87% ו-13.37% בהתאמה. לפרטים נוספים ראה ביאור 9 לדוחות הכספיים.

להלן התפתחות יחס ההון לרכיבי סיכון בקבוצה (באחוזים):

31 בדצמבר 2016	31 במרץ 2016	31 במרץ 2017
10.10	9.65	10.12
13.80	13.20	13.44
9.76	9.42	9.87
13.26	12.92	13.37

להלן התפלגות נכסי סיכון ודרישות ההון בגין סיכון אשראי לפי קבוצות חשיפה (במיליוני שקלים חדשים):

ליום 31 בדצמבר 2016		ליום 31 במרץ 2016		ליום 31 במרץ 2017		קבוצת חשיפה
דרישת הון ⁽³⁾	יתרות משוקללות של נכסי סיכון	דרישת הון ⁽²⁾	יתרות משוקללות של נכסי סיכון	דרישת הון ⁽¹⁾	יתרות משוקללות של נכסי סיכון	
73	549	82	637	86	643	חובות של ריבונות
85	640	59	457	87	649	חובות של ישויות סקטור ציבורי
101	770	100	775	100	752	חובות של תאגידים בנקאיים
4,657	35,119	4,907	38,037	4,763	35,626	חובות של תאגידים
307	2,312	290	2,249	276	2,065	חובות בבטיחון נדל"ן מסחרי
1,748	13,180	1,577	12,226	1,790	13,388	חשיפות קמעונאיות ליחידים
836	6,307	778	6,031	880	6,581	הלוואות לעסקים קטנים
7,770	58,597	7,133	55,293	7,948	59,446	משכנתאות לדיור
596	4,495	560	4,344	593	4,432	נכסים אחרים
16,173	121,969	15,486	120,049	16,523	123,582	סך הכל

להלן נכסי הסיכון ודרישות ההון בגין סיכון שוק, סיכון⁽⁴⁾ CVA וסיכון תפעולי (במיליוני שקלים חדשים):

ליום 31 בדצמבר 2016		ליום 31 במרץ 2016		ליום 31 במרץ 2017		סיכון שוק
דרישת הון ⁽³⁾	יתרות משוקללות של נכסי סיכון	דרישת הון ⁽³⁾	יתרות משוקללות של נכסי סיכון	דרישת הון ⁽³⁾	יתרות משוקללות של נכסי סיכון	
157	1,184	123	957	169	1,266	סיכון CVA בגין נגזרים ⁽⁴⁾
84	636	91	703	99	737	סיכון תפעולי ⁽⁵⁾
1,076	8,113	999	7,744	1,096	8,198	סך הכל
1,317	9,933	1,213	9,404	1,364	10,201	סך נכסי הסיכון
17,490	131,902	16,699	129,453	17,887	133,783	

- (1) דרישת ההון חושבה על פי שיעור של 13.37% מיתרות נכסי הסיכון.
- (2) דרישת ההון חושבה על פי שיעור של 12.92% מיתרות נכסי הסיכון.
- (3) דרישת ההון חושבה על פי שיעור של 13.26% מיתרות נכסי הסיכון.
- (4) Credit Value Adjustments, שערך לשווי שוק בגין סיכון אשראי של צד נגד, בהתאם להוראות באזל III.
- (5) הקצאת ההון בגין הסיכון התפעולי חושבה לפי הגישה הסטנדרטית.

להלן ההון לצורך חישוב יחס ההון לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים:

ליום 31 בדצמבר 2016	ליום 31 במרץ 2016	ליום 31 במרץ 2017
13,318	12,490	13,533
4,888	4,598	4,442
18,206	17,088	17,975

הון עצמי רובד 1

הון רובד 2

סך הכל הון כולל

יחס המינוף

ביום 28 באפריל 2015 פרסם המפקח על הבנקים הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 218 בנושא יחס מינוף. הוראה זו מאמצת את המלצות ועדת באזל לעניין יחס מינוף, שנקבעו בחודש ינואר 2014. יחס המינוף מבוסס באחוזים ומוגדר כיחס בין הון רובד 1 לבין סך החשיפות. סך החשיפות של הבנק הינו סכום החשיפות המאזניות, חשיפות לנגזרים, לעסקאות מימון ניירות ערך ופריטים חוץ מאזניים. על פי ההוראה, תאגיד בנקאי נדרש לעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-5% על בסיס מאוחד, החל מיום 1 בינואר 2018. תאגיד בנקאי אשר ביום פרסום ההוראה עומד בדרישה, לא ירד מהסף שנקבע בהוראה. תאגיד בנקאי אשר ביום פרסום ההוראה אינו עומד בדרישה, נדרש להגדיל את היחס בשיעורים רבעוניים קבועים עד ליום 1 בינואר 2018. יחס המינוף של הבנק ליום 31 במרץ 2017 הינו 5.27%, לעומת 5.23% ליום 31 במרץ 2016 ובדומה ליחס המינוף ביום 31 בדצמבר 2016. יחס המינוף המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים הינו 5.00%. לפרטים נוספים ראה ביאור 9 לדוחות הכספיים ובדוח סיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

דיבידנד

מדיניות חלוקת דיבידנד

ביום 21 בנובמבר 2016, אישר דירקטוריון הבנק תכנית חומש אסטרטגית חדשה לשנים 2017 עד 2021 ובמסגרתה החלטה על מדיניות חלוקת דיבידנד מעודכנת החל משנת 2017. מדיניות הדיבידנד של הבנק, הינה לחלק בגין הרווחים הרבעוניים, דיבידנד בשיעור של 30% מן הרווח הנקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק. הבנק קיבל את אישורה של המפקחת על הבנקים, למתווה של מדיניות הדיבידנד. דירקטוריון הבנק יעקוב אחר הביצוע של התכנית האסטרטגית החדשה, במטרה לבחון את האפשרות להגדלה של שיעור הדיבידנד שצוין לעיל במדרגה נוספת, החל משנת 2018. זאת בכפוף לקבלת אישורה של המפקחת על הבנקים. מדיניות הדיבידנד הינה בכפוף לעמידה של הבנק ביחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון, כנדרש על פי הוראות הפיקוח על הבנקים ולשמירה על שולי ביטחון נאותים.

להלן תמצית ההחלטות הקודמות שקבע הדירקטוריון לעניין מדיניות חלוקת דיבידנד:

- ביום 3 באפריל 2006 נקבע, כי יחולק בכל שנה דיבידנד בשיעור של 40% מהרווח הנקי מפעולות רגילות ו-80% מהרווח הנקי מפעולות בלתי רגילות.
- ביום 23 ביולי 2012 נקבע, כי בתקופת תכנית החומש לשנים 2013-2017 תישמר מדיניות חלוקת דיבידנד שאימץ לעצמו הבנק.
- ביום 14 באוגוסט 2013 נקבע קו פעולה לפיו עד ליום 31 בדצמבר 2014, יחולק דיבידנד בשיעור של עד 30% מהרווח הנקי השנתי מפעולות רגילות ו-80% מהרווח השנתי מפעולות בלתי רגילות.
- ביום 23 בדצמבר 2014, החליט דירקטוריון הבנק לאשר מדיניות חלוקת דיבידנד לשנים 2015-2016.
- מדיניות הדיבידנד הינה לחלק בגין הרווחים הרבעוניים בשנים 2015 ו-2016 (החל מן הרבעון הראשון של שנת 2015) דיבידנד בשיעור של עד 15% מהרווח הנקי המיוחס לבעלי המניות.
- באותו מועד הוחלט כי בשנת 2017 מדיניות הדיבידנד תמשיך ותהא, חלוקה, בכל שנה של 40% מהרווח הנקי מפעולות רגילות ו-80% מפעולות בלתי רגילות.

חלוקת דיבידנד

להלן פרטים בדבר הדיבידנדים שחולקו על ידי הבנק החל משנת 2015 (בסכומים מדווחים):

יום ההכרזה	יום התשלום	דיבידנד למניה (אגורות)	סך הכל דיבידנד ששולם (מיליוני שקלים חדשים)
18 במאי 2015	14 ביוני 2015	15.84	36.6
16 באוגוסט 2015	17 בספטמבר 2015	21.35	49.5
סך הכל דיבידנד שחולק בשנת 2015			
24 בפברואר 2016	21 במרץ 2016	15.52	36.0
18 במאי 2016	21 ביוני 2016	18.62	43.2
10 באוגוסט 2016	11 בספטמבר 2016	21.99	51.0
14 בנובמבר 2016	12 בדצמבר 2016	24.12	56.0
סך הכל דיבידנד שחולק בשנת 2016			
20 במרץ 2017	26 באפריל 2017	17.12	39.8

הכרזה על דיבידנד בגין רווחי הרבעון הראשון של שנת 2017

ביום 15 במאי 2017 החליט דירקטוריון הבנק לחלק דיבידנד בסכום של 96.3 מיליוני שקלים חדשים, 30% מרווחי הרבעון הראשון של שנת 2017. בהתאם למדיניות הדיבידנד המעודכנת כאמור לעיל. סכום הדיבידנד מהווה שיעור של 414.6% מההון המונפק, דהיינו 41.46 אגורות לכל מניה בת 0.1 ש"ח ערך נקוב. היום הקובע לעניין תשלום הדיבידנד הינו 4 ביוני 2017 ויום התשלום הינו 20 ביוני 2017. סכום הדיבידנד הסופי למניה כפוף לשינויים עקב מימוש ניירות ערך המירים של הבנק.

פעילות חוץ מאזנית אחרת

להלן התפתחות ביתרות הנכסים הכספיים החוץ מאזניים המוחזקים בעבור לקוחות קבוצת הבנק, לגביהם מספקת קבוצת הבנק שרותי ניהול, תפעול ו/או משמורת (במיליוני שקלים חדשים):

שיעור השינוי (באחוזים) לעומד					
31 בדצמבר	31 במרץ	31 בדצמבר	31 במרץ		
2016	2016	2016	2016	2017	
2.6	7.0	217,310	208,295	222,964	ניירות ערך ⁽¹⁾
1.4	3.5	75,515	73,956	76,580	נכסי קופות גמל שהקבוצה מספקת להן שירותי תפעול
1.1	8.7	71,564	66,564	72,363	נכסים בנאמנות קבוצת הבנק
15.3	6.7	13,896	15,017	16,028	נכסי קרנות נאמנות שהבנק מספק להן שירותי תפעול
4.2	21.7	11,055	9,467	11,517	נכסים אחרים בניהול ⁽²⁾

(1) שווי תיקי ניירות ערך במשמרת הבנק המוחזקים על ידי לקוחות, כולל יתרות ניירות ערך של קופות גמל וקרנות נאמנות שהבנק מספק להן שירותי תפעול. יציין כי יתרת פעילות הלקוחות המוצגת כוללת בנוסף ליתרת ניירות הערך של קרנות הנאמנות כאמור, גם את שווי יחידות ההשתתפות באותן קרנות המוחזקות על ידי לקוחות הבנק. העלייה נובעת מגידול בהיקפי הפעילות של לקוחות (קיימים וחדשים).

(2) לרבות:

- יתרות אשראי המגובות בפיקדונות שהחזרתם למפקיד מותנית בגביית יתרת האשראי. בגין יתרות אלה מקבל הבנק הכנסה ממרווח או מעמלות.
- הלוואות אחרות בניהול הבנק לרבות, הלוואות לדיור שהבנק מנהל ומתפעל בעבור אחרים.

מידע כספי לפי מגזרי פעילות

ביום 3 בנובמבר 2014 פרסם המפקח על הבנקים תיקון להוראות הדיווח לציבור בנושא מגזרי פעילות פיקוחיים. בהתאם להוראה, נדרש הבנק לתת בדוחות הכספיים גילוי על מגזרי פעילות פיקוחיים בהתאם למתכונת אחידה ובת השוואה שקבע הפיקוח על הבנקים, כאשר השיוך למגזר פעילות פיקוחי נקבע לרוב על פי מחזור הפעילות של הלקוח (מחזור מכירות שנתיות או היקף הכנסות שנתיות).

מגזרי הפעילות הפיקוחיים נחלקים למגזרי פעילות של אנשים פרטיים ומגזרי פעילות של לקוחות עסקיים שאינם פרטיים (לרבות גופים מוסדיים והניהול הפיננסי של הבנק).

אנשים פרטיים מוגדרים כיחידים שאין להם חבות לבנק או שהחבות שלהם מסווגת ל"אנשים פרטיים - הלוואות לדיור ואחר", בהתאם להגדרות סיווג סיכון האשראי לפי ענפי משק.

להלן מגזרי הפעילות הפיקוחיים והגדרה תמציתית שלהם:

משקי בית - אנשים פרטיים, למעט לקוחות בנקאות פרטית כאמור להלן.

בנקאות פרטית - אנשים פרטיים אשר יתרת תיק הנכסים הפיננסיים שלהם בבנק עולה על 3 מיליוני שקלים חדשים.

עסקים זעירים וקטנים - עסקים בעלי מחזור פעילות עד 50 מיליוני שקלים חדשים.

עסקים בינוניים - עסקים בעלי מחזור פעילות מעל 50 מיליוני שקלים חדשים ומתחת ל-250 מיליוני שקלים חדשים.

עסקים גדולים - עסקים בעלי מחזור פעילות מעל 250 מיליוני שקלים חדשים.

גופים מוסדיים - לרבות ובעיקר קופות גמל, קרנות פנסיה, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות, תעודות סל, חברות ביטוח וחברי בורסה המנהלים כספי לקוחות.

ניהול פיננסי - כולל את פעילות המסחר, ניהול הנכסים וההתחייבויות והשקעות ריאליות.

פעילות חוץ לארץ - מוצגת בנפרד מהפעילות בישראל בחלוקה לפעילות של אנשים פרטיים ופעילות עסקית.

מגזרי הפעילות של הבנק ב"גישת הנהלה" מבוססים על שיוך הלקוח ליחידה הארגונית האחראית בתקופה שחלפה. לעומת זאת, פילוח הלקוחות למגזרי פעילות פיקוחיים מבוסס על הגדרות אחידות שנקבעו על-ידי הפיקוח על הבנקים, כמפורט לעיל.

קיים מתאם גבוה בין המאפיינים שקבעה ההנהלה לצורך שיוך לקוחות לחטיבה האחראית לבין ההגדרות הפיקוחיות. יחד עם זאת, ייתכנו מצבים בהתאם ל"גישת ההנהלה" בהם השיוך הסופי של הלקוח יתבסס על פרמטרים נוספים, לדוגמה: התמחות של יחידה מסוימת בסוגי פעילות של לקוחות או ניסיון שנצבר בעבודה עם הלקוח, המעניק יתרונות עסקיים ושירותיים לשיוך הלקוח לחטיבה ספציפית.

לאור דרישת המפקח על הבנקים לדון ולנתח במסגרת דוח הדירקטוריון וההנהלה את מגזרי הפעילות הפיקוחיים, ולאור העובדה שקיים מתאם בין המגזרים ה"פיקוחיים" ל"גישת ההנהלה", יוצג המידע המגזרי (הכמותי והאיכותי) להלן, באופן תמציתי, לכל מגזר ומגזר באופן הבא:

- הגדרה פיקוחית של המגזר.
- הסבר להבדלים בין ההגדרה ה"פיקוחית" לבין אופן ניהול העסקים בפועל (ב"גישת ההנהלה").
- תוצאות כספיות של המגזר (ב"גישה הפיקוחית").

לפרטים בדבר העקרונות על פיהם מיוחסות היתרות, ההכנסות וההוצאות ללקוחות במערכת ראה ביאור 12 בדוחות הכספיים.

לפרטים ולתיאור המגזרים באופן מפורט, ראה פרק פרטים נוספים על הבנק ואופן ניהולו בדוחות השנתיים לשנת 2016.

מידע כספי לפי מגזרי פעילות פיקוחיים

להלן תמצית התוצאות הכספיות של מגזרי הפעילות הפיקוחיים (במיליוני שקלים חדשים):

רווח נקי		חלק מסך רווח נקי (באחוזים)		
ברבעון הראשון		ברבעון הראשון		
2017	2016	2017	2016	
אנשים פרטיים:				
135	113	40.5	35.1	משקי בית- הלוואות לדיור
8	14	2.4	4.4	משקי בית- אחר
3	2	0.9	0.6	בנקאות פרטית
146	129	43.8	40.1	סך הכל אנשים פרטיים
פעילות עסקית:				
65	65	19.5	20.2	עסקים קטנים וזעירים
27	24	8.1	7.5	עסקים בינוניים
68	81	20.4	25.2	עסקים גדולים
8	8	2.4	2.5	גופים מוסדיים
168	178	50.5	55.3	סך הכל פעילות עסקית
(12)	(34)	-	-	ניהול פיננסי
302	273	94.3	95.3	סך הכל פעילות בישראל
19	15	5.7	4.7	פעילות חוץ לארץ
321	288	100.0	100.0	סך הכל

לפרטים בדבר תוצאות הפעילות בהתאם לגישת ההנהלה, ראה ביאור 12 לדוחות הכספיים.

מגזר משקי הבית

ההגדרה הפיקוחית

בהתאם להגדרה הפיקוחית, מגזר משקי בית כולל אנשים פרטיים, למעט לקוחות הנכללים במגזר בנקאות פרטית. כלומר המגזר לא כולל אנשים פרטיים עם יתרת נכסים פיננסיים הגבוהה מ-3 מיליון שקלים. אנשים פרטיים מוגדרים כיחידים שאין להם חבות לבנק או שהחבות שלהם מסווגת ל"אנשים פרטיים - הלוואות לדיור ואחר", בהתאם להגדרות סיווג סיכון האשראי לפי ענפי משק.

הבדלים בין גישת ההנהלה להגדרה הפיקוחית

- לקוחות פרטיים מסוימים אשר סווגו למגזר בנקאות פרטית לפי גישת ההנהלה, מסווגים למגזר משקי הבית בגישת מגזרים פיקוחיים. ההבדל נובע בעיקר מהיקף הנכסים הפיננסיים של הלקוחות המשמש לסיווג הלקוחות - רף הבנק לפיו נקבע סיווג הלקוח לפי גישת ההנהלה הוא 2.5 מיליון שקלים ונמוך מההגדרה הפיקוחית.
- ככלל, לקוחות פרטיים משויכים למגזרי משקי הבית. לפי הגישה הפיקוחית, לקוחות פרטיים עם חבות גבוהה או בעלי מאפיינים עסקיים, מסווגים למגזרי הפעילות העסקיים ולא למגזר משקי הבית.

תוצאות הפעילות במגזר משקי הבית

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ					
2016			2017		
במיליוני שקלים חדשים					
הלוואות לדיור		אחר	הלוואות לדיור		אחר
סך הכל			סך הכל		
רווח ורווחיות					
513	257	256	599	305	294
-	-	-	-	-	-
169	39	130	171	37	134
682	296	386	770	342	428
3	(9)	12	24	-	24
451	114	337	506	129	377
228	191	37	240	213	27
93	78	15	88	78	10
135	113	22	152	135	17
רווח נקי :					
(8)	-	(8)	(9)	-	(9)
127	113	14	143	135	8
מאזן - סעיפים עיקריים:					
125,305	108,027	17,278	135,281	115,996	19,285
124,520	107,422	17,098	134,461	115,378	19,083
67,678	-	67,678	72,500	-	72,500
124,177	106,969	17,208	134,419	115,665	18,754
67,196	-	67,196	71,924	-	71,924
74,455	59,163	15,292	80,655	63,684	16,971
מרווחי אשראי ומרווחי פיקדונות:					
427	252	175	496	297	199
81	-	81	93	-	93
5	5	-	10	8	2
513	257	256	599	305	294

תרומת מגזר משקי הבית (בהתאם להגדרות הפיקוחיות) לרווחי הקבוצה ברבעון הראשון של שנת 2017 הסתכמה ב-143 מיליוני שקלים חדשים לעומת 127 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד.

להלן הגורמים העיקריים לשינוי בתרומת המגזר:

תרומת ההלוואות לדיור (כולל הלוואות לכל מטרה במשכון דירת מגורים) ברבעון הראשון של שנת 2017 הסתכמה ב-135 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 113 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד. סך הכל הכנסות הריבית נטו, הסתכמו ב-305 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 257 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול של כ-18.7% הנובע בעיקר מעלייה בהיקפי פעילות המשכנתאות, שבאה לידי ביטוי בעלייה ביתרת האשראי הממוצעת של כ-8.7 מיליארדי שקלים חדשים.

בתקופה הנוכחית לא נרשמו הוצאות בגין הפסדי אשראי בהשוואה להקטנת הפרשה של כ-9 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד. בסעיף העמלות וההכנסות אחרות חלה ירידה של כ-2 מיליוני שקלים חדשים המיוחסת להשפעות רגולטוריות ולירידה שוטפת בהכנסות נטו משירות תיקי אשראי וזאת בגין הירידה בתיק הלוואות לדיור באחריות המדינה. ההוצאות התפעוליות הסתכמו ב-129 מיליוני שקלים חדשים לעומת 114 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול של כ-13.2%, לעומת שיעור גידול של 15.5% בסך ההכנסות.

תרומת משקי הבית, יתר הפעילות (שאינה הלוואות לדיור) ברבעון הראשון של שנת 2017 הסתכמה ב-8 מיליוני שקלים חדשים, בהשוואה ל-14 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, קיטון של 6 מיליוני שקלים חדשים. בסעיף הכנסות הריבית נטו, נרשמה עלייה של כ-38 מיליוני שקלים חדשים. העלייה מיוחסת לגידול במרווח מפעילות מתן אשראי, וכן לגידול במרווח מפעילות מתן פיקדונות כתוצאה מעלייה בהיקפי האשראי ועלייה בהיקפי הפיקדונות. בעמלות וההכנסות האחרות חלה עלייה של 4 מיליוני שקלים חדשים.

בסעיף הוצאות בגין הפסדי אשראי חל גידול של 11 מיליוני שקלים חדשים. לאור מאפייני הסיכון במגזר, מגדיל הבנק את ההפרשה הקבוצתית האיכותית לאנשים פרטיים, וזאת בהתאם להנחיות המפקח על הבנקים.

בנוסף, הגידול בשיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי נובע גם מהשפעות חקיקה, המצמצמות את היקף החזרי החוב מלקוחות פרטיים שנקלעו לקשיים. לפרטים נוספים על סיכון האשראי לאנשים פרטיים, ראה בפרק הסיכונים להלן ניתוח מפורט של התפתחות הסיכון.

ההוצאות התפעוליות הסתכמו ב-377 מיליוני שקלים חדשים לעומת 337 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול של כ-11.9%, המיוחס להוצאות חריגות בבנק יהב בעקבות הטמעתה של מערכת ליבה בנקאית חדשה. ראה לעיל גם בפרק הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי.

לפרטים נוספים ומידע נרחב יותר על תוצאות מגזר זה וכן לתוצאות הפעילות בהתאם לגישת ההנהלה, ראה ביאור 12 לדוחות הכספיים.

מגזר בנקאות פרטית

ההגדרה הפיקוחית

בהתאם להגדרה הפיקוחית, מגזר בנקאות פרטית כולל אנשים פרטיים אשר יתרת תיק הנכסים הפיננסיים שלהם בבנק (לרבות פיקדונות כספיים, תיקי ניירות-ערך ונכסים כספיים אחרים) עולה על 3 מיליוני שקלים חדשים.

הבדלים בין גישת ההנהלה להגדרה הפיקוחית

- לקוחות פרטיים מסוימים אשר סווגו למגזר בנקאות פרטית לפי גישת ההנהלה, מסווגים למגזר משקי הבית בגישת מגזרים פיקוחיים. ההבדל נובע בעיקר מהיקף הנכסים הפיננסיים של הלקוחות המשמש לסיווג הלקוחות - רף הבנק לפיו נקבע סיווג הלקוח לפי גישת ההנהלה הוא 2.5 מיליוני שקלים ונמוך מההגדרה הפיקוחית.
- מגזר בנקאות פרטית לפי גישת ההנהלה כולל גם עסקים שלהם היקפי נכסים נזילים, בסכומים העולים על 8 מיליוני שקלים חדשים. לקוחות אלה מסווגים למגזרי הפעילות העסקיים בגישת מגזרים פיקוחיים.

תוצאות הפעילות במגזר בנקאות פרטית

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ		
2016	2017	
במיליוני שקלים חדשים		
רווח ורווחיות		
11	14	סך הכל הכנסות ריבית, נטו
-	-	הכנסות מימון שאינן מריבית
4	2	עמלות והכנסות אחרות
15	16	סך ההכנסות
-	-	הוצאות בגין הפסדי אשראי
11	12	הוצאות תפעוליות אחרות
4	4	רווח לפני הפרשה למיסים
2	1	הפרשה למיסים
2	3	רווח נקי
מאזן - סעיפים עיקריים:		
61	99	אשראי לציבור (יתרת סוף)
60	98	אשראי לציבור, נטו (יתרת סוף)
10,618	11,211	פיקדונות הציבור, נטו (יתרת סוף)
66	72	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
10,353	11,072	יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור
24	33	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
מרווחי אשראי ומרווחי פיקדונות:		
-	-	מרווח מפעילות מתן אשראי
11	14	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
-	-	אחר
11	14	סך הכל הכנסות ריבית נטו

תרומת מגזר הבנקאות הפרטית (בהתאם להגדרות הפיקוחיות) לרווחי הקבוצה ברבעון הראשון של שנת 2017 הסתכמה ב-3 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 2 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד.

סך הכל הכנסות הריבית נטו גדלו ב-3 מיליוני שקלים חדשים, כתוצאה מגידול בהיקף פיקדונות הציבור. בסעיף עמלות והכנסות אחרות חל קיטון של כ-2 מיליוני שקלים חדשים.

ביתר הסעיפים לא חלו שינויים מהותיים.

לפרטים נוספים ומידע נרחב יותר על תוצאות מגזר זה וכן לתוצאות הפעילות בהתאם לגישת ההנהלה, ראה ביאור 12 לדוחות הכספיים.

לפרטים בדבר השפעת ייחוס הוצאות הנוגעות לחקירת משרד המשפטים האמריקאי על מגזר זה, ראה ביאור 12ג. לדוחות הכספיים.

מגזר עסקים זעירים וקטנים

ההגדרה הפיקוחית

מגזר עסקים זעירים וקטנים כולל עסקים בעלי מחזור פעילות שנתי קטן מ-50 מיליוני שקלים.

הבדלים בין גישת ההנהלה להגדרה הפיקוחית

- לקוחות עסקיים, שלהם היקפי נכסים נזילים בסכומים העולים על 8 מיליוני שקלים חדשים, משויכים למגזר בנקאות פרטית לפי גישת ההנהלה. לקוחות אלה מסווגים למגזר עסקים זעירים וקטנים, בהתאם למחזור פעילותם השנתי, לפי גישת מגזרים פיקוחיים.
- לקוחות עסקיים אשר משויכים כיום לבנקאות מסחרית לפי גישת ההנהלה, ומחזור הפעילות השנתי שלהם קטן מ-50 מיליוני שקלים, מסווגים למגזר עסקים זעירים וקטנים בגישה הפיקוחית.

תוצאות הפעילות במגזר עסקים זעירים וקטנים

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ		
2016	2017	
במיליוני שקלים חדשים		
רווח ורווחיות		
189	205	סך הכל הכנסות ריבית, נטו
-	-	הכנסות מימון שאינן מריבית
77	80	עמלות והכנסות אחרות
266	285	סך ההכנסות
24	32	הוצאות בגין הפסדי אשראי
133	150	הוצאות תפעוליות אחרות
109	103	רווח לפני הפרשה למיסים
44	38	הפרשה למיסים
65	65	רווח נקי
מאזן - סעיפים עיקריים:		
14,577	15,894	אשראי לציבור (יתרת סוף)
14,342	15,617	אשראי לציבור, נטו (יתרת סוף)
13,671	17,288	פיקדונות הציבור, נטו (יתרת סוף)
14,469	15,356	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
13,802	17,022	יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור
12,625	14,164	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
מרווחי אשראי ומרווחי פיקדונות:		
174	184	מרווח מפעילות מתן אשראי
12	18	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
3	3	אחר
189	205	סך הכל הכנסות ריבית נטו

תרומת מגזר עסקים קטנים וזעירים (בהתאם להגדרות הפיקוחיות) לרווחי הקבוצה ברבעון הראשון של שנת 2017 הסתכמה ב-65 מיליוני שקלים חדשים לעומת 65 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד. להלן הגורמים העיקריים לשינוי בתרומת המגזר:

הכנסות הריבית, נטו הסתכמו ב-205 מיליוני שקלים חדשים לעומת 189 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול של 8.5% הנובע בעיקר מגידול בהיקפי הפעילות באשראי ובפיקדונות.

העמלות וההכנסות האחרות הסתכמו ב-80 מיליוני שקלים חדשים לעומת 77 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול של 3.9%.

ההוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכמו ב-32 מיליוני שקלים חדשים לעומת 26 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול הנובע מעליה בהפרשה הקבוצתית. העלייה בהפרשה הקבוצתית מוסברת בגידול בהיקף האשראי לציבור.

ההוצאות התפעוליות הסתכמו ב-150 מיליוני שקלים חדשים לעומת 133 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול של 17 מיליוני שקלים חדשים.

לפרטים נוספים ומידע נרחב יותר על תוצאות מגזר זה וכן לתוצאות הפעילות בהתאם לגישת ההנהלה, ראה ביאור 12 לדוחות הכספיים.

מגזר עסקים בינוניים

ההגדרה הפיקוחית

מגזר עסקים בינוניים כולל עסקים בעלי מחזור פעילות שנתי גדול מ-50 מיליוני שקלים חדשים וקטן מ-250 מיליוני שקלים חדשים.

הבדלים בין גישת ההנהלה להגדרה הפיקוחית

- מגזר בנקאות מסחרית לפי גישת ההנהלה כולל עסקים בעלי מחזורי פעילות שבין 30 ל-120 מיליוני שקלים חדשים ובהיקף חבות מעל 6 מיליוני שקלים חדשים ועד 25 מיליוני שקלים חדשים. המשמעות היא שלקוחות מסוימים בבנקאות המסחרית (לפי גישת ההנהלה) אשר מחזור הפעילות שלהם קטן מ-50 מיליוני שקלים מסווגים במגזר עסקים זעירים וקטנים לפי מגזרי פעילות פיקוחיים.
- מנגד, לקוחות עסקיים אשר שייכים למגזר בנקאות עסקית לפי גישת ההנהלה, ומחזור הפעילות השנתי שלהם נמוך מ-250 מיליוני שקלים משויכים למגזר עסקים בינוניים בגישה הפיקוחית.

תוצאות הפעילות במגזר עסקים בינוניים

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ		
2016	2017	
במיליוני שקלים חדשים		
		רווח ורווחיות
43	48	סך הכל הכנסות ריבית, נטו
-	-	הכנסות מימון שאינן מריבית
15	15	עמלות והכנסות אחרות
58	63	סך ההכנסות
(2)	(3)	הקטנת הוצאות בגין הפסדי אשראי
20	23	הוצאות תפעוליות אחרות
40	43	רווח לפני הפרשה למיסים
16	16	הפרשה למיסים
24	27	רווח נקי
		מאזן - סעיפים עיקריים:
4,861	4,992	אשראי לציבור (יתרת סוף)
4,783	4,907	אשראי לציבור, נטו (יתרת סוף)
6,182	6,799	פיקדונות הציבור, נטו (יתרת סוף)
4,790	4,920	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
6,001	7,068	יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור
6,112	6,004	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
		מרווחי אשראי ומרווחי פיקדונות:
38	40	מרווח מפעילות מתן אשראי
5	6	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
-	2	אחר
43	48	סך הכל הכנסות ריבית נטו

תרומת מגזר עסקים בינוניים (בהתאם להגדרות הפיקוחיות) לרווחי הקבוצה ברבעון הראשון של שנת 2017 הסתכמה ב-27 מיליוני שקלים חדשים לעומת 26 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד.

להלן הגורמים העיקריים לשינוי בתרומת המגזר:

בסעיף הכנסות הריבית נטו חל גידול של כ-5 מיליוני שקלים חדשים המיוחס בעיקר לעלייה בהיקפי האשראי והפיקדונות. בסעיף ההוצאות בגין הפסדי אשראי נרשמה הקטנת הפרשה של כ-3 מיליוני שקלים חדשים לעומת הקטנת הפרשה של 2 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד. השינויים בהפרשה מיוחסים להשפעת הפרשה הקבוצתית במגזר. לפרטים נוספים בדבר הנחיות המפקח על הבנקים ראה לעיל בניתוח ההוצאות בגין הפסדי האשראי בפרק הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי.

ההוצאות התפעוליות הסתכמו ב-23 מיליוני שקלים חדשים לעומת 20 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול של כ-3 מיליוני שקלים חדשים.

לפרטים נוספים ומידע נרחב יותר על תוצאות מגזר זה וכן לתוצאות הפעילות בהתאם לגישת ההנהלה, ראה ביאור 12 לדוחות הכספיים.

מגזר עסקים גדולים

ההגדרה הפיקוחית

מגזר עסקים גדולים כולל עסקים בעלי מחזור פעילות שנתי גדול מ-250 מיליון שקלים חדשים.

הבדלים בין גישת ההנהלה להגדרה הפיקוחית

- מגזר בנקאות עסקית לפי גישת ההנהלה כולל עסקים בעלי מחזורי פעילות הגדול מ-120 מיליון שקלים חדשים ובהיקף חבות מעל 25 מיליון שקלים חדשים. המשמעות היא שלקוחות מסוימים בבנקאות העסקית (לפי גישת ההנהלה) אשר מחזור הפעילות שלהם קטן מ-250 מיליון שקלים מסווגים במגזר עסקים בינוניים בגישה הפיקוחית.
- גופים מוסדיים אשר מנהלים בגישת ההנהלה במסגרת הבנקאות העסקית, מוצגים כמגזר נפרד במגזרי פעילות פיקוחיים.

תוצאות הפעילות במגזר עסקים גדולים

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ		
2016	2017	
במיליון שקלים חדשים		
רווח ורווחיות		
106	109	סך הכל הכנסות ריבית, נטו
-	-	הכנסות מימון שאינן מריבית
37	31	עמלות והכנסות אחרות
143	140	סך ההכנסות
(29)	(2)	הקטנת הוצאות בגין הפסדי אשראי
35	35	הוצאות תפעוליות אחרות
137	107	רווח לפני הפרשה למיסים
56	39	הפרשה למיסים
81	68	רווח נקי
מאזן - סעיפים עיקריים:		
13,293	12,542	אשראי לציבור (יתרת סוף)
13,084	12,329	אשראי לציבור, נטו (יתרת סוף)
28,167	28,706	פיקדונות הציבור, נטו (יתרת סוף)
13,255	13,140	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
26,661	28,263	יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור
24,273	20,369	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
מרווחי אשראי ומרווחי פיקדונות:		
92	93	מרווח מפעילות מתן אשראי
14	14	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
-	2	אחר
106	109	סך הכל הכנסות ריבית נטו

תרומת מגזר עסקים גדולים (בהתאם להגדרות הפיקוחיות) לרווחי הקבוצה ברבעון הראשון של שנת 2017 הסתכמה ב-68 מיליון שקלים חדשים לעומת 81 מיליון שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד.

להלן הגורמים העיקריים לשינוי בתרומת המגזר:

סך הכל הכנסות הריבית, נטו הסתכמו ב-109 מיליון שקלים חדשים לעומת 106 מיליון שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, זאת כתוצאה מעליית מרווח האשראי.

העמלות וההכנסות האחרות הושפעו מירידה בהכנסות מעמלות ערבויות חוק מכר בעקבות רכישת פוליסת ביטוח לערבויות מסוג זה.

סעיף הוצאות הפסדי אשראי הושפע מההפרשה הקבוצתית.

לפרטים נוספים בדבר הנחיות המפקח על הבנקים, ראה לעיל בניתוח הוצאות בגין הפסדי אשראי בפרק הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי.

בהוצאות התפעוליות לא חלו שינויים מהותיים.

לפרטים נוספים ומידע נרחב יותר על תוצאות מגזר זה וכן לתוצאות הפעילות בהתאם לגישת ההנהלה, ראה ביאור 12 לדוחות הכספיים.

מגזר גופים מוסדיים

ההגדרה הפיקוחית

המגזר כולל קופות גמל, קרנות פנסיה, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות, תעודות סל, חברות ביטוח וחברי בורסה המנהלים כספי לקוחות.

הבדלים בין גישת ההנהלה להגדרה הפיקוחית

גופים מוסדיים מנוהלים בגישת ההנהלה במסגרת הבנקאות העסקית ובמסגרת מגזר הניהול הפיננסי, ומוצגים כמגזר נפרד במגזרי פעילות פיקוחיים.

תוצאות הפעילות במגזר גופים מוסדיים

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ		
2016	2017	
במיליוני שקלים חדשים		
רווח ורווחיות		
26	27	סך הכל הכנסות ריבית, נטו
-	-	הכנסות מימון שאינן מריבית
25	19	עמלות והכנסות אחרות
51	46	סך ההכנסות
7	(2)	הוצאות (הקטנת הוצאות) בגין הפסדי אשראי
31	35	הוצאות תפעוליות אחרות
13	13	רווח לפני הפרשה למיסים
5	5	הפרשה למיסים
8	8	רווח נקי
מאזן - סעיפים עיקריים:		
2,141	2,561	אשראי לציבור (יתרת סוף)
2,102	2,521	אשראי לציבור, נטו (יתרת סוף)
34,054	38,759	פיקדונות הציבור, נטו (יתרת סוף)
2,176	2,983	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
34,583	37,573	יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור
3,050	3,035	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
מרווחי אשראי ומרווחי פיקדונות:		
11	10	מרווח מפעילות מתן אשראי
15	16	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
-	1	אחר
26	27	סך הכל הכנסות ריבית נטו

תרומת מגזר גופים מוסדיים (בהתאם להגדרות הפיקוחיות) לרווחי הקבוצה ברבעון הראשון של שנת 2017 הסתכמה ב-8 מיליוני שקלים חדשים בדומה לתקופה המקבילה אשתקד.

להלן הגורמים העיקריים לשינוי בתרומת המגזר:

הכנסות הריבית נטו הסתכמו ב-27 מיליוני שקלים חדשים לעומת 26 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד. בסעיף עמלות והכנסות אחרות חל קיטון של 6 מיליוני שקלים חדשים לעומת הרבעון המקביל אשתקד. לא חלו שינויים מהותיים במרווח מפעילות מתן אשראי ובמרווח מפעילות קבלת פיקדונות.

בסעיף ההוצאות בגין הפסדי אשראי נרשמה הכנסה של 2 מיליוני שקלים חדשים לעומת הוצאה של 7 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, כאשר השינוי מיוחס להשפעת הפרשה קבוצתית במגזר זה.

לפרטים נוספים ומידע נרחב יותר על תוצאות מגזר זה וכן לתוצאות הפעילות בהתאם לגישת ההנהלה, ראה ביאור 12 לדוחות הכספיים.

מגזר ניהול פיננסי

ההגדרה הפיקוחית

מגזר ניהול פיננסי כולל את פעילות המסחר, ניהול הנכסים וההתחייבויות והשקעות ריאליות. פעילות למסחר - השקעה בניירות ערך למסחר, פעילות עשיית שוק בניירות ערך, פעילות במכשירים נגזרים שאינם מיועדים לגידור ואינם חלק מניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, שאילת ניירות ערך למסחר, מכירה בחסר של ניירות ערך, שירותי חיתום של ניירות ערך.

ניהול נכסים והתחייבויות - לרבות השקעה באיגרות חוב זמינות למכירה ובאיגרות חוב מוחזקות לפדיון, גידור באמצעות מכשירים נגזרים ומגדרים, גידור ALM, גידור מטבעי של השקעות בחוץ לארץ.

השקעות ריאליות - השקעה במניות זמינות למכירה ובחברות כלולות של עסקים.

פעילות ניהול פיננסי אחרת - שירותי ניהול, תפעול, נאמנות ומשמורת לבנקים, מכירה וניהול תיקי אשראי.

הבדלים בין גישת ההנהלה להגדרה הפיקוחית

גופים מוסדיים אשר מנהלים בגישת ההנהלה במסגרת מגזר הניהול הפיננסי, מוצגים כמגזר נפרד במגזרי פעילות פיקוחיים.

תוצאות הפעילות במגזר ניהול פיננסי

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ		
2016	2017	
במיליוני שקלים חדשים		
		רווח ורווחיות
(161)	(13)	סך הכל הוצאות ריבית, נטו
62	(3)	הכנסות מימון שאינן מריבית
119	41	עמלות והכנסות אחרות
20	25	סך ההכנסות
(1)	(1)	הקטנת הוצאות בגין הפסדי אשראי
78	43	הוצאות תפעוליות אחרות
(57)	(17)	רווח לפני הפרשה למיסים
(23)	(6)	הפרשה למיסים
(34)	(11)	רווח לאחר מיסים
		חלקו של התאגיד הבנקאי ברווחים של חברות כלולות
(34)	(12)	רווח נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
-	-	רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(34)	(12)	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות של התאגיד הבנקאי
-	-	מאזן - סעיפים עיקריים:
5,312	5,124	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
-	-	מרווחי אשראי ומרווחי פיקדונות:
-	-	מרווח מפעילות מתן אשראי
-	-	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
(161)	(13)	אחר
(161)	(13)	סך הכל הוצאות ריבית נטו

תרומת מגזר הניהול הפיננסי (בהתאם להגדרות הפיקוחיות) לרווחי הקבוצה ברבעון הראשון של שנת 2017 הסתכמה בהפסד של 12 מיליוני שקלים חדשים לעומת הפסד של 34 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד.

להלן הגורמים העיקריים לשינוי בתרומת המגזר:

תוצאות הפעילות המימונית (הכנסות ריבית נטו והכנסות המימון שאינן מריבית) גדלו ב-83 מיליוני שקלים חדשים לעומת הרבעון המקביל אשתקד, בעיקר כתוצאה מהשפעות מדד המחירים לצרכן. ראה גם ניתוח ההתפתחות בהכנסות המימון בפרק התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח הכולל האחר.

סך העמלות וההכנסות האחרות הסתכמו ב-41 מיליוני שקלים חדשים לעומת הכנסות מעמלות ואחרות בסכום של כ-119 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד. ברבעון המקביל אשתקד נכללו רווחי הון לפני מס ממימוש נכסים במסגרת רה-ארגון בנכסים ושיפורים במערך הסינוף בסך של 78 מיליוני שקלים חדשים.

לפרטים נוספים ומידע נרחב יותר על תוצאות מגזר זה וכן לתוצאות הפעילות בהתאם לגישת ההנהלה, ראה ביאור 12 לדוחות הכספיים.

לפרטים בדבר השפעת ייחוס הוצאות הנוגעות לחקירת משרד המשפטים האמריקאי על מגזר זה, ראה ביאור 12.g. לדוחות הכספיים.

פעילות חוץ לארץ

ההגדרה הפיקוחית

פעילות הבנק בחוץ לארץ מוצגת בנפרד ונחלקת לפעילות של אנשים פרטיים ופעילות עסקית.

הבדלים בין גישת ההנהלה להגדרה הפיקוחית

לקוחות עסקיים ופרטיים בסניפי חוץ לארץ שסווגו למגזרי הפעילות השונים בהתאם לגישת ההנהלה, סווגו למגזר פעילות חוץ לארץ בגילוי על מגזרי פעילות פיקוחיים.

לקוחות עסקיים ופרטיים בסניפי חוץ לארץ מוצגים כמגזר נפרד במגזרי פעילות פיקוחיים ומנוהלים בגישת ההנהלה במסגרת מגזרי הפעילות השונים - בעיקר בנקאות פרטית ועסקית.

תוצאות הפעילות בחוץ לארץ

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ		
2016	2017	
במיליוני שקלים חדשים		
		רווח ורווחיות
33	38	סך הכל הכנסות ריבית, נטו
5	2	הכנסות מימון שאינן מריבית
8	10	עמלות והכנסות אחרות
46	50	סך ההכנסות
1	1	הוצאות בגין הפסדי אשראי
20	19	הוצאות תפעוליות אחרות
25	30	רווח לפני הפרשה למיסים
10	11	הפרשה למיסים
15	19	רווח נקי
		מאזן - סעיפים עיקריים:
3,213	3,164	אשראי לציבור (יתרת סוף)
3,182	3,135	אשראי לציבור, נטו (יתרת סוף)
4,631	5,459	פיקדונות הציבור, נטו (יתרת סוף)
3,038	3,080	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
4,423	5,352	יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור
3,620	3,459	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
		מרווחי אשראי ומרווחי פיקדונות:
20	26	מרווח מפעילות מתן אשראי
4	3	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
9	9	אחר
33	38	סך הכל הכנסות ריבית נטו

תרומת הפעילות בחוץ לארץ לרווחי הקבוצה ברבעון הראשון של שנת 2017 הסתכמה ב-19 מיליוני שקלים חדשים לעומת 15 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד.

להלן הגורמים העיקריים לשינוי בתרומת המגזר:

הכנסות הריבית נטו הסתכמו ב-38 מיליוני שקלים חדשים לעומת 33 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול של 15.1% שיעיקרן נובע מעלייה במרווחים מפעילות מתן אשראי.

ההכנסות מעמלות בפעילות שוטפת גדלו ב-2 מיליוני שקלים חדשים.

לא חלו שינויים מהותיים בהוצאות התפעוליות.

לפרטים נוספים ומידע נרחב יותר על תוצאות מגזר זה וכן לתוצאות הפעילות בהתאם לגישת ההנהלה, ראה ביאור 12 לדוחות הכספיים.

לפרטים בדבר השפעת ייחוס הוצאות הנוגעות לחקירת משרד המשפטים האמריקאי על תוצאות הפעילות בחוץ לארץ, ראה ביאור 12.g. לדוחות הכספיים.

חברות מוחזקות עיקריות

תרומת החברות המוחזקות לרווח הנקי מפעולות רגילות הגיעה ברבעון הראשון של שנת 2017 ל-18 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 26 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד. נתונים אלה כוללים השפעות של שינויים בשערי החליפין על יתרות ההשקעה בחברות המוחזקות בחוץ לארץ, המכוסים בבנק עצמו. לכן, אין משמעות להשפעת שערי החליפין על הרווח הנקי של הקבוצה.

ללא השפעת הפרשי שער כאמור לעיל, הסתכמה תרומת החברות המוחזקות ב-31 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 30 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, ראה הסבר בחברות המוחזקות להלן.

בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ (להלן: בנק יהב)

בנק יהב הינו תאגיד בנקאי הפועל בהתאם לרישיון 'בנק' לפי הוראות חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981. תרומת בנק יהב לרווח הנקי של הקבוצה ברבעון הראשון של שנת 2017 הסתכמה ב-8 מיליוני שקלים חדשים, בדומה לרבעון המקביל אשתקד. תשואת הרווח הנקי על ההון של בנק יהב בחישוב שנתי, הגיעה ברבעון הראשון של שנת 2017 ל-5.5%, לעומת תשואה של 5.8% ברבעון המקביל אשתקד. סך המאזן של בנק יהב ליום 31 במרץ 2017 הסתכם ב-23,958 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 23,854 מיליוני שקלים חדשים ליום 31 בדצמבר 2016, גידול של 104 מיליוני שקלים חדשים (0.4%). יתרת האשראי לציבור נטו ליום 31 במרץ 2017 הסתכמה ב-8,954 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 8,931 מיליוני שקלים חדשים בסוף שנת 2016, גידול של 23 מיליוני שקלים חדשים (0.3%). יתרת פיקדונות הציבור ליום 31 במרץ 2017 הסתכמה ב-20,389 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 20,273 מיליוני שקלים חדשים בסוף שנת 2016, גידול של 116 מיליוני שקלים חדשים (0.6%).

טפחות סוכנות לביטוח (1989) בע"מ (להלן: טפחות ביטוח)

טפחות ביטוח היא סוכנות ביטוח בבעלות מלאה של הבנק, העוסקת במכירת פוליסות ביטוחי החיים ופוליסות ביטוחי הנכסים של לקוחות המבצעים משכנתאות בבנק. תרומתה של טפחות ביטוח לרווח הנקי של הקבוצה ברבעון הראשון של שנת 2017 (בניכוי הכנסות המימון נטו מעודפי המזומנים של החברה) הסתכמה ב-13.1 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 11.9 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד.

תשואת הרווח הנקי על ההון העצמי הגיעה ברבעון הראשון של שנת 2017 ל-8.1% לעומת תשואה של 8.5% ברבעון המקביל אשתקד.

חברות מוחזקות אחרות הפועלות בישראל

חברות מוחזקות אחרות הפועלות בישראל הנמצאות בשליטתו המלאה של הבנק ונשענות על תשתית הבנק, תרמו לרווח הנקי של הקבוצה ברבעון הראשון של שנת 2017 6 מיליוני שקלים חדשים נטו, לעומת 5 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד. מזה סך של 3 מיליוני שקלים חדשים (בדומה לרבעון המקביל אשתקד) מפעילות נאמנות במסגרת החברה הבת, מזרחי טפחות חברה לנאמנות בע"מ.

יונייטד מזרחי בנק (שוויץ) לימיטד

יונייטד מזרחי בנק (שוויץ) לימיטד ("להלן: "בנק המזרחי שוויץ") מתמחה בשירותי בנקאות פרטית בינלאומית. הבנק בשוויץ מוחזק באמצעות חברה בת בבעלות מלאה של הבנק, United Mizrahi Overseas Holding Co. B.V.(Netherlands) ("מזרחי החזקות בינלאומיות"), הרשומה בהולנד.

הרווח הנקי של בנק המזרחי שוויץ הסתכם ברבעון הראשון של שנת 2017 ב-0.2 מיליוני פרנקים שוויצרים, בדומה לרבעון המקביל אשתקד. סך המאזן של בנק המזרחי שוויץ ליום 31 במרץ 2017 הסתכם ב-187 מיליוני פרנקים שוויצרים, לעומת 193 מיליוני פרנקים שוויצרים בסוף שנת 2016.

יתרת האשראי לציבור, נטו ליום 31 במרץ 2017 הסתכמה ב-68 מיליוני פרנקים שוויצרים, לעומת 69 מיליוני פרנקים שוויצרים בסוף שנת 2016. יתרת הפיקדונות בבנקים ליום 31 במרץ 2017 הסתכמה ב-115 מיליוני פרנקים שוויצרים, לעומת 121 מיליוני פרנקים שוויצרים בסוף שנת 2016. יתרת פיקדונות הציבור ליום 31 במרץ 2017 הסתכמה ב-125 מיליוני פרנקים שוויצרים, לעומת 131 מיליוני פרנקים שוויצרים בסוף שנת 2016.

נתונים אלה אינם כוללים סעיפים חוץ מאזניים, כגון פיקדונות בנאמנות (FIDUCIARY) ותיקי ניירות ערך של לקוחות, המהווים מרכיבים עיקריים בפעילותו העסקית של הבנק בשוויץ.

תרומת מזרחי החזקות בינלאומיות, המחזיקה בבנק מזרחי שוויץ, לרווח הנקי של הקבוצה ברבעון הראשון של שנת 2017 כשהיא מנוכה מהשפעות שער חליפין, הסתכמה לרווח נקי של 1 מיליוני שקלים חדשים, בדומה לרבעון המקביל אשתקד. תוצאות הרווח הנקי בפועל של מזרחי החזקות בינלאומיות כוללות השפעת שינויים בשער חליפין המכוסה על ידי מקורות בבנק עצמו.

לפרטים בדבר חקירת משרד המשפטים בארצות הברית, הנוגעת לעסקי קבוצת הבנק עם לקוחותיה האמריקאים, ראה ביאור 10 ב.4 לזוחות הכספיים.

השקעות בתאגידים ריאליים

הבנק מנהל השקעות נוסטרו בתאגידים ריאליים. מניות התאגידים הריאליים שבהן השקיע הבנק כאמור, נרכשו למטרת השגת רווחי הון ומוצגות בתיק ניירות הערך הזמינים למכירה ובמסגרת ההשקעה בחברות כלולות, כאשר לבנק השקעה מהותית בתאגיד. 2.8% מההשקעות הן סחירות, ומוצגות בהתאם לערכי השוק שלהן. יתר ההשקעות מוצגות בהתאם לעלותן או בהתאם לשווי המאזני. במקרים של ירידת ערך שעל פי הערכת ההנהלה אינה בעלת אופי זמני, נרשמת הפרשה לירידת ערך ההשקעה כהפסד בספרי הבנק.

השקעות הבנק בתאגידים ריאליים הסתכמו ליום 31 במרץ 2017 לסך של 93 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 103 ו-101 מיליוני שקלים חדשים ליום 31 במרץ 2016 וליום 31 בדצמבר 2016 בהתאמה.

רווחי הבנק נטו מהשקעות בתאגידים ריאליים, לאחר הפרשה לירידת ערך, הסתכמו ברבעון הראשון של שנת 2017 לסך של 4 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 1 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד.

סקירת הסיכונים

פרק זה כולל סקירה תמציתית וניתוח ההתפתחויות של הסיכונים העיקריים שהבנק נחשף אליהם. ככל שנדרש, יש לעיין בפרק זה ביחד עם פרק סקירת הסיכונים שנכלל בדוחות הכספיים השנתיים המבוקרים לשנת 2016. דוח סיכונים מפורט הכולל את דרישות הגילוי של הנדבך השלישי של באזל ומידע נוסף על הסיכונים שניתן על פי המלצות הועדה ליציבות פיננסית (ה-FSB), מפורסם באתר האינטרנט של הבנק.

תיאור כללי של הסיכונים ואופן ניהולם

הפעילות העסקית השוטפת של הקבוצה במגוון המוצרים והמכשירים הפיננסיים המאזניים והחוץ מאזניים חושפת את הקבוצה לסיכונים שונים, ביניהם - סיכונים שוק, ריבית בתיק הבנקאי ונזילות, סיכונים אשראי וסיכונים תפעוליים. מדיניות ניהול ובקרת הסיכונים בתחומים השונים מיועדת לתמוך בהשגת היעדים העסקיים של הקבוצה תוך הגבלת החשיפה לסיכונים אלה.

תיאור הסיכונים

הבנק עוסק בפעילות בנקאית מסחרית (עסקית וקמעונאית) ובפעילות משכנתאות, אשר בה מוביל הבנק את מערכת הבנקאות בישראל.

סיכון האשראי הוא הסיכון המרכזי בפעילות התאגידים הבנקאיים. בבנק מוטה סיכון זה לפעילות האשראי הקמעונאי ובפרט האשראי לדיור, פעילות המאפיינת ברמת סיכון נמוכה יחסית. בהתאם לעקרונות התוכנית האסטרטגית החמש שנתית, פועל הבנק לשמירה על מעמדו כמוביל בתחום הקמעונאי וכן להגברת המיקוד והרחבת הפעילות במגזריים העסקיים. הבנק מנטר ומנהל את סיכונים תיק האשראי במגוון כלים, לרבות פיתוח והטמעה של מודלים מתקדמים. ראה בהרחבה בפרק סיכון האשראי להלן.

הוראת המפקח בדבר תוספת הון בשיעור של 1% מתיק המשכנתאות, אשר הגדילה את יעדי ההון בהדרגה מ-1 בינואר 2015 ועד ל-1 בינואר 2017, השפיעה על הבנק באופן מהותי יותר מאשר על שאר הבנקים במערכת. הבנק השלים יישום הוראה זו ונמצא החל מסוף שנת 2016 ביעדי ההון הנדרשים ובתוספת של שולי ביטחון.

בתחום העסקי הבנק פועל תוך ביצוע שוטף של הערכות סיכון ברמת הלקוח וברמת הענף והמשק כולו (ריכוזיות ענפית). הפעילות בתחום זה מושפעת בשנים האחרונות מהרחבת פעילותם של הגופים המוסדיים וחברות הביטוח הממוקדות במתן אשראי בהיקפים משמעותיים ולזמן ארוך.

בסוף שנת 2016 הסתיימה תקופת המעבר ליישום יחס כיסוי נזילות מזערי (LCR) בשיעור של 100%. הבנק נמצא החל מסוף שנת 2016 ביחסי נזילות גבוהים, עם מרווחי ביטחון הולמים וכן במבנה מקורות יציב.

חשיפת הבנק לפעילות בחוץ לארץ היא נמוכה וכן, פעילותו בתחום ההשקעות נוסטרו, אשר נועדה ברובה להשקעת עודפי הנזילות, בכנסים איכותיים עם סיכון אשראי מזערי.

ההתפתחויות הטכנולוגיות והעלייה ברמת התחכום של הגורמים הפועלים בתחום מתקפות הסייבר, מעלה את רמת הסיכון ובמקביל את עצימות הניהול והניטור של הסיכונים התפעוליים, סיכוני טכנולוגיית המידע וסיכוני אבטחת המידע. הקבוצה הבנקאית חשופה להשפעות שינויים רגולטוריים על פעילותה העסקית, בהתאם למתווה התכנית האסטרטגית. הבנק בוחן, מנטר ונערך להשפעות אלה במסגרת פעילותו השוטפת.

כמו כן, חשוף הבנק לשינויים מקרו כלכליים בארץ ובעולם, אשר ביכולתם להשפיע על פעילות הבנק, הכנסותיו והונו. הבנק בוחן את יציבות הונו תחת תרחישים מקרו כלכליים שונים, כחלק מתהליך ניהול הסיכונים.

לבנק מסגרת נרחבת לניהול ובקרת הסיכונים אליהם הוא נחשף, הכוללת מבנה ארגוני תומך בניהול ובקרת סיכונים אלה. ניהול הסיכונים בקבוצה מתבצע באופן שוטף בהתאם להוראת ניהול בנקאית תקין מספר 310 של בנק ישראל - "ניהול סיכונים", ובהתאם למסגרת שהותוותה בנדבך השני של באזל II, כולל השינויים הנדרשים עם כניסת באזל III לתוקף. דירקטוריון הבנק והועדה לניהול סיכונים של הדירקטוריון אחראים להתוות את העקרונות הנדרשים לניהול ובקרת הסיכונים השונים אליהם חשוף הבנק במסגרת פעילותו, כולל קביעת תיאבון הסיכון (תקרות החשיפה המותרות) ופיקוח אחר עמידת הבנק בעקרונות ובתיאבון הסיכון שקבע.

הנהלת הבנק אחראית ליישום עקרונות אלה, באמצעות שלושה קווי הגנה: הקו הראשון - נוטל הסיכונים (הקווים העסקיים), הקו השני - קו הבקרה, והקו השלישי - הביקורת הפנימית, ותוך הפעלה של מגוון תהליכים, כלים, מערכות מיכוניות תומכות ודיווחים, שנועדו להבטיח עמידת הבנק בעקרונות שנקבעו על ידי הדירקטוריון.

לבנק תהליך מוסדר למיפוי וזיהוי הסיכונים הכרוכים בפעילותו. רשימת הסיכונים המהותיים נקבעת לפי סף מהותיות, המבטא במונחי ההון של הבנק ועקרונות הטיפול בסיכונים המהותיים השונים כפי שזוהו ומופו, לרבות, תיאבון הסיכון, אופן המדידה. הניהול והמזעור של כל סיכון, מעוגנים במסמכי מדיניות ייעודיים, המאשרים אחת לשנה על ידי הדירקטוריון. כמו כן, הוגדרה שרשרת הדיווחים הנדרשים בשגרה ובחירום, והניטור המתמשך של פרופיל הסיכון של הבנק, לנוכח תיאבון הסיכון שקבע על ידי הדירקטוריון.

תיאור תיאבון הסיכון וניהול הסיכונים

תיאבון הסיכון של הבנק נקבע לכל הסיכונים המהותיים באמצעות מגבלות כמותיות ואיכותיות, כאשר המגבלות הכמותיות מוגדרות ברובן כפונקציה של ההון הראשוני של הבנק. עבור מרבית הסיכונים נקבעו מגבלות למצב שוק רגיל וכן, למצב קיצון, בהסתמך על תוצאות מבחני המצוקה השונים שעורך הבנק. בכל שנה, מאותגר תיאבון הסיכון על ידי מנהל הסיכונים הראשי, ההנהלה והדירקטוריון, לנוכח היעדים העסקיים שנקבעו בתכניות העבודה, בהתאם לתכנית האסטרטגית, ולפרופיל הסיכון ותוצאות התהליך האיכותי שמבצעים המנהלים בבנק. התהליך נועד לבחון את רמת הסיכונים השונים וכיוון התפתחותם במהלך השנה העוקבת. כתוצאה מכך, נתמכת האסטרטגיה העסקית של הבנק על ידי מסגרת תיאבון סיכון מתאימה, תוך כדי ניטור שוטף של פרופיל הסיכון והתראה במקרה שפרופיל הסיכון מגיע לגבולות תיאבון הסיכון שנקבע.

מבחני מצוקה

לבנק מתודולוגיה נרחבת לביצוע מבחני מצוקה במגוון שיטות. מתודולוגיה זו ואופן השימוש בתוצאות מבחני המצוקה מעוגנת במסמך מדיניות ייעודי. הבנק עושה שימוש נרחב בתוצאות מבחני המצוקה במסגרת תהליך תכנון ההון המהווה חלק ממסמך ה-ICAAP. תהליך זה בוחן האם לבנק יש די הון כדי לעמוד בתכנית האסטרטגית, המאותגרת על ידי שורה של מבחני מצוקה בדרגות חומרה שונות. מבחני מצוקה אלה פוגעים ברווחיות הבנק על ידי גרימת הפסדים פוטנציאליים לסיכונים המהותיים לפעילותו: אשראי, ריכוזיות אשראי, שוק, ריבית בתיק הבנקאי, תפעולי ועוד. דגש רב ניתן במבחני המצוקה על תיק המשכנתאות של הבנק, פעילות האשראי העסקית שלו, פוטנציאל הפגיעה של אירועי אבטחת מידע וסייבר, אירועי כשל תפעוליים ועוד. תוצאות תכנון ההון של הבנק, כפי שעלו מתהליך ה-ICAAP לשנת 2016 מלמדות כי לבנק יש מספיק הון כדי לעמוד ביעדי התכנית האסטרטגית שלו, גם לנוכח מבחני מצוקה בדרגות חומרה שונות. כמו כן, מבצע הבנק תרחיש קיצון אחיד, שהינו מבחן מצוקה המתבסס על תנאי מאקרו הנקבעים על ידי בנק ישראל למערכת הבנקאית. תוצאות התרחיש האחיד תומכות בתוצאות מבחני המצוקה השונים של הבנק, ומלמדות כי פוטנציאל הפגיעה בביצועי הבנק, תחת תרחיש שכזה, הינו נמוך יחסית להון הבנק והרווח השנתי שלו.

מסמך הסיכונים הרבעוני של הבנק, הנדון בהנהלה, בועדה לניהול סיכונים של הדירקטוריון ובדירקטוריון הבנק, מציג מבט נרחב על הסיכונים השונים של הבנק, תוך שהוא מדגיש את מצב פרופיל הסיכון, לנוכח תיאבון הסיכון שנקבע בכל מסמכי המדיניות. בכך, מחזק ומשלים המסמך את המבט הניתן על פרופיל הסיכון במסגרת מסמך ה-ICAAP השנתי של הבנק, כאמור לעיל.

הערכת גורמי הסיכון

להלן מיפוי גורמי הסיכון, פוטנציאל השפעתם על קבוצת הבנק וחברי ההנהלה שמונו כאחראים (Risk Owner) לכל אחד מהם:

גורם הסיכון ⁽¹⁾	מידת ההשפעה של גורם הסיכון	Risk Owner
השפעה כוללת של סיכוני אשראי	נמוכה-בינונית	מנהל החטיבה העסקית
סיכון בגין איכות לווים ובטחונות	נמוכה-בינונית	
סיכון בגין ריכוזיות ענפית	נמוכה-בינונית	
סיכון בגין ריכוזיות לווים/קבוצת לווים	נמוכה	
סיכון בגין תיק המשכנתאות	נמוכה	
השפעה כוללת של סיכוני שוק	נמוכה-בינונית	מנהל החטיבה הפיננסית
סיכון ריבית	בינונית	
סיכון אינפלציה	נמוכה-בינונית	
סיכון שערי חליפין	נמוכה	
סיכון מחירי מניות	נמוכה	
סיכון מזילות	נמוכה-בינונית	מנהל החטיבה הפיננסית
השפעה כוללת של הסיכון התפעולי	בינונית	מנהל החטיבה לבקרת סיכונים
סיכון אבטחת מידע וסייבר	בינונית	מנהל החטיבה לבקרת סיכונים
סיכון טכנולוגיית המידע	בינונית	מנהלת חטיבת הטכנולוגיה של מזרחי טפחות בע"מ
סיכון משפטי	נמוכה-בינונית	יועצת משפטית ראשית
סיכון ציות ורגולציה	בינונית	מנהל החטיבה לבקרת סיכונים
סיכון חוצה גבולות ואיסור הלבנת הון	נמוכה-בינונית	מנהל החטיבה לבקרת סיכונים
סיכון מוניטין ⁽²⁾	נמוכה	מנהלת החטיבה לשיווק, פרסום ופיתוח עסקים
סיכון אסטרטגי - עסקי	נמוכה	מנהל כללי

- (1) ההערכה של השפעתם של גורמי הסיכון לעיל מביאה בחשבון את הסיכונים הנוגעים לחקירת משרד המשפטים בארצות הברית, כמו גם את כלל פעילות הבנק להגנה על עמדתו בקשר עם החקירה. לפרטים בדבר חקירת משרד המשפטים בארצות הברית הנוגעת לעסקי קבוצת הבנק עם לקוחותיה האמריקאים, ולפרטים בדבר בקשה לאישור תובענה נגזרת ובקשה לאישור תובענה ייצוגית בהקשר זה, ראה ביאורים 10 ב.2, ח. 10 ב.3, א. 10-4 ב.4 לדוחות הכספיים.
- (2) הסיכון לפגיעה בתוצאות הבנק כתוצאה מפרסומים שליליים לגבי הבנק.

מידת ההשפעה של הסיכונים השונים בטבלה לעיל, נקבעה בהתאם להערכות ההנהלה כפי שהן נערכות מעת לעת. הערכות אלה, על פי ניטור מדדי הסיכון הכמותיים השונים שקבע הבנק, כולל כיוון התפתחותם וכן בהתבסס על הערכה איכותית של ניהול הסיכונים, ואפקטיביות מעגלי הבקרה בתאום עם תהליך ותוצאות ה-ICAAP שביצע הבנק, בהובלת מנהלי הסיכונים של הבנק.

לפרטים נוספים ראה דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

תיאור הסיכון והתפתחותו

סיכון אשראי הוא הסיכון שלווה או צד נגדי של הבנק לא יעמוד בהתחייבויותיו כלפי הבנק. סיכון זה מושפע ממספר גורמים עיקריים: סיכון עסקי הנובע מפעילותו של הלקוח, סיכונים ריכוזיות הנובעים מחשיפת יתר ללווה/קבוצת לווים ולענפי משק, סיכון ריכוזיות גאוגרפית, סיכון הנובע משינויים אקסוגניים, סיכונים אשראי בחוץ לארץ וסיכונים תפעוליים, שלהתממשותם יש השלכות על סיכונים האשראי. כמו כן, לסיכון זה יש קשרי גומלין עם מספר סיכונים נוספים כגון, סיכון השוק והריבית, סיכון הנדל"ת, סיכונים ציות ועוד.

ההשפעה הכוללת של סיכון האשראי, נותרה ברבעון הראשון של שנת 2017 ברמה נמוכה-בינונית, כאשר רמת הסיכון בתיק ההלוואות לדיוור היא נמוכה. בהפרשה השוטפת בתיק זה נרשמה ברבעון זה הכנסה ושיעור החוב הבעייתי במגמת ירידה מתמדת.

הבנק המשיך גם במהלך הרבעון הראשון של שנת 2017 לפעול להפחתת סיכון האשראי באמצעות מכירה של סיכון אשראי, וכן פועל בתהליך מתמשך להטמעת השימוש במודלים המתקדמים לטובת ניתוח האשראי הקמעונאי.

ניתוח ההתפתחות באיכות האשראי וסיכון אשראי בעייתי

חשיפות משמעותיות לקבוצות לווים

הגילוי על סיכון האשראי בגין חשיפות משמעותיות לקבוצות לווים ניתן בהתייחס לכל קבוצת לווים אשר חבותה נטו על בסיס מאוחד, לאחר הפחתת הניכויים המותרים לפי הוראת ניהול בנקאי תקין 313, עולה על 15% מהון התאגיד הבנקאי (כהגדרתו בהוראה 313) במיליוני שקלים חדשים.

נכון ליום 31 במרץ 2017 לא קיימת בבנק קבוצת לווים העומדת בתנאי המוזכר לעיל.

לפרטים נוספים בדבר חשיפות משמעותיות לקבוצות לווים ראה פרק סיכון אשראי בדוח הדירקטוריון וההנהלה לשנת 2016.

לווים גדולים

להלן החלוקה הענפית של 6 הלווים הגדולים בקבוצה ליום 31 במרץ 2017 (במיליוני שקלים חדשים):

לווה מספר	ענף משק	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי כולל
1.	בינוי ונדל"ן	262	736	998
2.	בינוי ונדל"ן	121	765	886
3.	בינוי ונדל"ן	92	683	775
4.	בינוי ונדל"ן	-	619	619
5.	בינוי ונדל"ן	27	579	606
6.	תחבורה ואחסנה	200	400	600

סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני מוצג לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת בטחונות המותרים בניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

מימון ממונף

מימון ממונף הינו מימון אשראי המועמד ללקוח ועומד באחד משני התבחינים הבאים:

1. אשראי למטרת עסקה הונית יוגדר כאשראי העומד באחד מהכללים הבאים:

- אשראי למטרת עסקה הונית (כהגדרתה להלן), ובלבד שיתרת האשראי כאמור גבוהה מ-0.5% מהון הבנק או מ-35 מיליוני שקלים חדשים, לפי הגבוה מביניהם.
 - אשראי למימון רכישת זכויות הוניות בתאגיד בנקאי אחר או בתאגיד החזקה בנקאית, ובלבד שיתרת האשראי כאמור גבוהה מ-35 מיליוני שקלים חדשים.
 - אשראי נוסף שהועמד ללווה במועד מאוחר ממועד מימון העסקה ההונית, אם פירעון האשראי מבוסס בעיקרו על תזרים מזומנים הנובע מהזכויות ההוניות שרכישתם מומנה על ידי התאגיד הבנקאי.
- "עסקה הונית":** עסקה שמטרתה אחת מהבאות:
- רכישה עצמית - רכישה או רכישה חוזרת, על ידי הלווה, של ההון העצמי המונפק של הלווה (לרבות תכנית לרכישת מניות עבור עובדים).
 - רכישת תאגיד אחר - רכישה של זכות הונית כלשהי בתאגיד אחר, או רכישה של כלל נכסים או של חלק משמעותי מהנכסים בתאגיד אחר.
 - חלוקת הון - תשלום דיבידנד או עסקה אחרת שמטרתה להגדיל את הערך לבעלי המניות.
- עסקה הונית לעניין מימון ממונף, הינה עסקה בה יתרת האשראי גבוהה מ-0.5% מהון הבנק ושיעור המימון בה גבוה מ-50%.

2. מימון לחברות ממונפות - הינו מתן אשראי לחברות בעלות מאפיינים המצביעים כי שינוי לרעה בסביבה הכלכלית הגלובלית או הייחודית למגזר בו הן פועלות, עלול להשפיע באופן משמעותי על כושר החזר האשראי לבנק. הבנק קבע קריטריונים המגדירים את האשראי הנכלל בקטגוריה זו, המבוססים על דירוג סיכון האשראי של הלקוח העסקי כפי שהוא בא לידי ביטוי במודל הדירוג של הבנק, וכן על מדדים למינוף (לחריגה גבוהה משמעותית מהנורמות המקובלות בענף) שנקבעו על בסיס יחסים פיננסיים מקובלים בקרב לקוחות הבנק בעלי אשראי מהותי בענפי משק עיקריים בהם פועל הבנק. המדדים למינוף וענפי המשק נבחנים בהתאם לשינויים בסביבה העסקית ובמידת הצורך נערכים בהם שינויים. כל לווה שהוצף בגין אחד או יותר מהקריטריונים שנקבעו נבחן פרטנית, בפורום מימון ממונף בו משתתפים נציגים מהחטיבה לבנקאות עסקית, החטיבה לבקרת סיכונים והחטיבה לחשבונאות ודיווח כספי, בו נבדקים תמורות ושינויים בפרמטרים הכספיים של החברה ושל הסביבה הכלכלית בה היא פועלת.

החל מיום 1 בינואר 2016 נכנסו לתוקף עדכונים בנושא מגבלות על מימון עסקאות הוניות בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 323 וכן הוראת ניהול בנקאי תקין 327 בנושא ניהול הלוואות ממונפות. הוראות אלה מגדירות את מסגרת הסיכונים הכוללת להלוואות ממונפות.

להלן פרטי חשיפות הבנק לאשראי העונה להגדרת מימון ממונף:

אשראי למטרת עסקאות הוניות (במיליוני שקלים חדשים):

		31 בדצמבר 2016			31 במרץ 2016			31 במרץ 2017				
הפרשה פרטנית	סיכון	אשראי חוץ	אשראי מאזני	הפרשה פרטנית	סיכון	אשראי חוץ	אשראי מאזני	הפרשה פרטנית	סיכון	אשראי חוץ	אשראי מאזני	ענף משק של הנרכשת
-	96	15	81	-	106	-	106	-	-	-	-	מסחר
-	96	15	81	-	106	-	106	-	-	-	-	סך הכל

אשראי לחברות ממונפות (במיליוני שקלים חדשים):

		31 בדצמבר 2016			31 במרץ 2016			31 במרץ 2017				
הפרשה פרטנית	סיכון	אשראי חוץ	אשראי מאזני	הפרשה פרטנית	סיכון	אשראי חוץ	אשראי מאזני	הפרשה פרטנית	סיכון	אשראי חוץ	אשראי מאזני	ענף משק של הלווה
-	274	210	64	-	266	190	76	-	-	-	-	בינוי ונדל"ן
-	565	161	404	-	120	63	57	-	618	140	478	מסחר
-	309	-	309	-	-	-	-	-	307	-	307	שירותים פיננסיים
-	95	95	-	-	153	95	58	-	95	95	-	מידע ותקשורת
-	-	-	-	-	67	5	62	-	-	-	-	תעשייה וחרושת
-	1,243	466	777	-	606	353	253	-	1,020	235	775	סך הכל

התפתחויות בסיכון אשראי בעייתי

להלן תמצית נתוני סיכון האשראי הבעייתי הכולל ונכסים שאינם מבצעים לפני הפרשה להפסדי אשראי, בהתאם להוראות למדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי (במיליוני שקלים חדשים):

סיכון אשראי כולל			
2016 בדצמבר	31 במרץ 2016	31 במרץ 2017	
			סיכון אשראי בעייתי
893	1,017	862	סיכון אשראי פגום
428	109	436	סיכון אשראי נחות
853	877	900	סיכון אשראי בהשגחה מיוחדת - לדיר
757	597	803	סיכון אשראי בהשגחה מיוחדת - אחר
2,931	2,600	3,001	סך הכל סיכון אשראי בעייתי

להלן מדדי סיכון עיקריים הנוגעים לאיכות אשראי (באחוזים):

31 בדצמבר 2016	31 במרץ 2016	31 במרץ 2017	
0.4	0.5	0.4	שיעור יתרת אשראי לציבור פגום מיתרת האשראי לציבור
1.2	1.5	1.2	שיעור יתרת אשראי לציבור פגום מיתרת האשראי שאינו לדיור
2.8	2.4	2.9	שיעור יתרת אשראי לציבור בעייתי מיתרת האשראי שאינו לדיור
0.5	0.5	0.5	שיעור יתרת האשראי לדיור שנמצא בפיגור של 90 ימים או יותר מיתרת האשראי לציבור ⁽²⁾⁽¹⁾
1.3	1.2	1.3	שיעור סיכון אשראי בעייתי מסיכון אשראי כולל בגין הציבור

(1) שיעור זה שאינו לדיור זניח.
 (2) יתרת האשראי בפיגור לפני הפרשה לעומק הפיגור.

לפרטים נוספים ראה גם מידע מפורט בפרק הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי לעיל.

להלן ניתוח התנועה ביתרת הפרשה להפסדי אשראי (במיליוני שקלים חדשים):

בנקים		סך הכל	פרטי אחר	לדיור	מסחרי	
סך הכל	וממשלות					
1,549	2	1,547	208	615	724	יתרת הפרשה ליום 31 בדצמבר 2016
49	(1)	50	24	-	26	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(70)	-	(70)	(30)	(3)	(37)	מחיקות חשבונאיות
31	-	31	14	-	17	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(39)	-	(39)	(16)	(3)	(20)	מחיקות חשבונאיות נטו
1,559	1	1,558	216	612	730	יתרת הפרשה ליום 31 במרץ 2017

בנקים		סך הכל	פרטי אחר	לדיור	מסחרי	
סך הכל	וממשלות					
1,509	3	1,506	192	614	700	יתרת הפרשה ליום 31 בדצמבר 2015
3	(1)	4	13	(9)	-	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(84)	-	(84)	(33)	(2)	(49)	מחיקות חשבונאיות
38	-	38	16	-	22	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(46)	-	(46)	(17)	(2)	(27)	מחיקות חשבונאיות נטו
1,466	2	1,464	188	603	673	יתרת הפרשה ליום 31 במרץ 2016

לפרטים נוספים בדבר הפרשה להפסדי אשראי ראה ביאורים 6 ו-13 לדוחות הכספיים.

להלן מדדי סיכון עיקריים הנוגעים להפרשה להפסדי אשראי (באחוזים):

31 בדצמבר 2016	31 במרץ 2016	31 במרץ 2017	
0.9	0.9	0.9	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי מיתרת האשראי לציבור
0.7	0.7	0.7	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי מסיכון אשראי כולל בגין הציבור
0.1	0.0	0.1	שיעור הוצאות הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של אשראי לציבור, ברוטו
0.1	0.1	0.1	שיעור המחיקות נטו מהיתרה הממוצעת של אשראי לציבור, ברוטו
0.1	0.0	0.1	שיעור הוצאות הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של אשראי לציבור, נטו
0.3	0.2	0.3	מזה: בגין הלוואות מסחריות שאינן הלוואות לדיור ⁽¹⁾
0.1	0.1	0.1	שיעור המחיקות נטו מהיתרה הממוצעת של אשראי לציבור, נטו

(1) השיעור בגין הלוואות לדיור הינו זניח.

סיכון אשראי לאנשים פרטיים (ללא הלוואות לדיור⁽¹⁾)

מגזר משקי הבית הינו מנוע צמיחה מרכזי ומהווה חלק משמעותי מהתכנית האסטרטגית של הבנק לשנים 2017-2021. מגזר הלקוחות הפרטיים מאופיין ברמת פיזור גבוהה - הן בכמות הלקוחות והן באזור הגיאוגרפי. מרבית הלקוחות במגזר זה הינם שכירים, בעלי חשבון יחיד או משק בית משותף. מיתון בפעילות הריאלית מהווה גורם סיכון עיקרי בפעילות משקי הבית ועלייה בשיעור האבטלה עלולה להגדיל את היקף הלקוחות שייקלעו לקשיים.

מדיניות האשראי ונהלי העבודה לעניין מתן אשראי, לרבות ללקוחות פרטיים, כוללים הנחיות וקווים מנחים לעניין חיתום אשראי תקין והתאמת האשראי לצרכי הלקוח וליכולת החזר שלו: בחינת מטרת האשראי, שיעור המימון המבוקש, תקופת ההלוואה, ניתוח כושר החזר ומקורות החזר של הלקוח ביחס לכלל חבוייתו. זאת, תוך בחינת פרמטרים כלכליים שונים של הלקוח ובהתבסס על ההיכרות עם הלקוח וניסיון העבודה המצטבר עמו.

הבנק עוקב באופן רציף אחרי רמת הסיכון בתיק האשראי לפרטיים, בין השאר באמצעות מודל פנימי לדירוג אשראי ללקוחות פרטיים; מעקב, ניטור וניתוח של הוצאות בגין הפסדי אשראי; וכן באמצעות ביצוע מבחני קיצון מגוונים ובהם מבחני קיצון בהתאם להנחיות בנק ישראל, הכוללים תרחישים כגון מיתון במשק, גידול משמעותי בשיעורי האבטלה ועלייה ברמת הריבית.

להלן פרטים על סיכון אשראי לאנשים פרטיים - יתרות ומאפייני סיכון שונים (במיליוני שקלים חדשים):

ליום 31 בדצמבר	ליום 31 במרץ	ליום 31 במרץ	
2016	2016	2017	
חובות⁽¹⁾			
5,553	5,389	5,470	חשבונות עובר ושב וכרטיסי אשראי
1,883	1,691	1,791	הלוואות לרכב
10,477	9,040	10,952	הלוואות ואשראי אחר
17,913	16,120	18,213	סך הכל חובות (אשראי מאזני)
מסגרות לא מנוצלות, ערביות והתחייבויות אחרות			
-	-	-	מסגרות עובר ושב וכרטיסי אשראי לא מנוצלות
10,097	10,825	10,297	ערביות
195	191	194	התחייבויות אחרות
61	96	40	
10,353	11,112	10,531	סך הכל מסגרות לא מנוצלות, ערביות והתחייבויות אחרות (אשראי חוץ מאזני)
28,265	27,232	28,744	סך הכל סיכון האשראי לאנשים פרטיים
מזה:			
1,920	1,429	1,971	חלק ההלוואות שסכומן לפירעון הינו בתקופה שמעל 5 שנים ⁽²⁾
1,198	904	1,188	אשראי מאזני מעל 300 אלפי שקלים חדשים
תיק נכסים פיננסיים ובטוחות אחרות כנגד סיכון האשראי⁽³⁾			
3,443	3,183	3,428	תיק נכסים פיננסיים
1,201	1,132	1,208	בטוחות אחרות ⁽⁴⁾
4,644	4,315	4,636	סך הכל תיק נכסים פיננסיים ובטוחות אחרות כנגד סיכון האשראי

- (1) כהגדרתו בהוראות ניהול בנקאי תקין מספר 451.
- (2) בעיקר הלוואות לשכירים עובדי מדינה, בהן החזר ההלוואה מנוכה באופן ישיר מהשכר של הלקוח ורמת הסיכון בהן נמוכה באופן משמעותי מהלוואות דומות לאותה תקופה.
- (3) הסכומים המוצגים הינם תיק הנכסים הפיננסיים ובטוחות אחרות עד לגובה חבות הלקוח, בלבד.
- (4) הביטחונות הינם לאחר מקדם ביטחון בהתאם למקדמי הבנק הנלקחים בחשבון בעת מתן האשראי.

להלן סיכון אשראי בעייתי לפני הפרשה להפסדי אשראי (במיליוני שקלים חדשים):

ליום 31 בדצמבר 2016			ליום 31 במרץ 2016			ליום 31 במרץ 2017			
סיכון אשראי ⁽¹⁾			סיכון אשראי ⁽¹⁾			סיכון אשראי ⁽¹⁾			
חולל	מאזני	חוץ מאזני	חולל	מאזני	חוץ מאזני	חולל	מאזני	חוץ מאזני	
186	3	183	185	4	181	186	3	183	יתרת סיכון אשראי בעייתי
0.66%	0.03%	1.02%	0.66%	0.04%	1.09%	0.65%	0.03%	1.00%	שיעור סיכון אשראי בעייתי ⁽²⁾

(1) אשראי מאזני וחוץ מאזני לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת בטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה וקבוצת לווים.
 (2) היחס בין סיכון האשראי הבעייתי לסך סיכון האשראי לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי.

להלן שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי לאנשים פרטיים (במונחים שנתיים):

ליום 31 בדצמבר 2016	ליום 31 במרץ 2016	ליום 31 במרץ 2017
		שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי
0.51%	0.32%	0.59%
		מסך אשראי לציבור לאנשים פרטיים

נתוני סיכון אשראי לאנשים פרטיים מראים כי :

- סך חובות לאנשים פרטיים (אשראי מאזני) גדל בשיעור של 13.5% לעומת 31 במרץ 2016 וביעור של 2.1% לעומת 31 בדצמבר 2016, בעיקר עקב גידול בהלוואות ואשראי אחר.
- לא חלו שינויים מהותיים בהתפלגות החובות לאנשים פרטיים ברבעון הראשון של שנת 2017.

ליום 31 במרץ 2017:

- חשבונות עובר ושב וכרטיסי אשראי - 30%
- הלוואות לרכב - 10%
- הלוואות ואשראי אחר - 60%

- כנגד 26% מסך כל החובות (אשראי מאזני) ליום 31 במרץ 2017, קיימים נכסים פיננסיים ובטוחות אחרות, בחשבון הלקוח (שיעורים דומים ליום 31 במרץ 2016 וליום 31 בדצמבר 2016).

לאור מאפייני הסיכון במגזר, הגדיל הבנק את ההפרשה הקבוצתית האיכותית לאנשים פרטיים, וזאת בהתאם להנחיות המפקח על הבנקים.

בנוסף, הגידול בשיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי נובע בין השאר גם, מהשפעות חקיקה המצמצמות את היקף החזרי החוב מלקוחות פרטיים שנקלעו לקשיים.

סיכון אשראי בענף המשק בינוי ונדל"ן בישראל

פעילות האשראי בענף זה מהווה רכיב משמעותי בפעילות האשראי של החטיבה העסקית. במימון ענף הבנייה והנדל"ן נעשה שימוש בכלי ניתוח ומעקב ספציפיים המסייעים לבנק בתהליך קבלת ההחלטות למתן ליווי פיננסי לפרויקטים השונים. מימון בנייה נעשה תוך התמקדות בעיקר בענף הבנייה למגורים באזורי הביקוש במרכז הארץ וברמות מחירים בינוניות. כמו כן, מתבצעת הקצאה מבוקרת של המימון בין אזורים גיאוגרפיים, גם בהתאם לביקושים הרלוונטיים. במתן אשראי לבנייה מתמקד הבנק בשיטת הליווי הפיננסי (ליווי סגור). יישום השיטה מיועד להקטין את החשיפה לסיכונים במתן האשראי, שכן היא מעגנת מעקב שוטף וצמוד על הפרויקטים הממומנים, הן לפני העמדת האשראי, והן במהלך ליווי הפרויקט, תוך ניתוק הפרויקט הממומן מהסיכונים העסקיים הטמונים בפעילויותיו האחרות של הזים - הלווה. הבנק נעזר במפקחי בנייה חיצוניים, ומסתמך בין היתר, על שיעבוד המקרקעין נשוא הפרויקט, כביטחון לאשראי. מתן האשראי במסגרת הליווי הפיננסי מבוצע רק במרכזי העסקים ובסניפים בעלי התמקצעות בנושא, ובפיקוח של סקטור הנדל"ן והבנייה. כמו כן, קבע הבנק מדיניות וכללים למימון עסקאות נדל"ן מסוגים אחרים כגון מימון נדל"ן מניב, קבוצות רכישה, תמ"א 38 ועוד. בשנת 2016 הוקמו בחטיבה העסקית ובחטיבה הקמעונאית יחידות שמטרתן מתן מענה לפרויקטים בהיקפים קטנים יחסית.

לפרטים בדבר רכישת פוליסת ביטוח לערבויות שרכש הבנק ביום 28 בדצמבר 2016, ראה פרק אירועים מהותיים בעסקי קבוצת הבנק בדוח הדירקטוריון והנהלה לשנת 2016.

להלן פרטים על סיכון אשראי בענף משק בינוי ונדל"ן בישראל לפי סוג ביטחון הנדל"ן (במיליוני שקלים חדשים)

31 במרץ 2017						
סיכון אשראי לציבור ⁽¹⁾						
יתרת הפרשה להפסדי אשראי		סיכון אשראי כולל בעייתי			סיכון אשראי	
סיכון אשראי	סיכון אשראי מאזני	בעייתי אחר ⁽⁴⁾	פגום	כולל	חוץ מאזני ⁽³⁾	מאזני ⁽²⁾
						בביטחון נדל"ן בישראל:
34	39	258	153	20,128	13,786	6,342
						לדיור
3	62	(8)	63	4,839	1,004	3,835
						למסחר ולתעשייה
37	101	250	216	24,967	14,790	10,177
						סך הכל בביטחון נדל"ן בישראל:
15	39	44	136	5,568	3,205	2,363
						שאינו בביטחון נדל"ן בישראל
52	140	294	352	30,535	17,995	12,540
						סך כל ענף משק בינוי ונדל"ן בישראל
35	52	233	37	19,649	13,582	6,067
						מזה: מיועד לליווי פרויקטים

31 במרץ 2016						
						בביטחון נדל"ן בישראל:
11	55	236	155	18,646	13,807	4,839
						לדיור
2	58	10	48	4,421	861	3,560
						למסחר ולתעשייה
13	113	246	203	23,067	14,668	8,392
						סך הכל בביטחון נדל"ן בישראל:
5	45	76	156	5,110	2,470	2,640
						שאינו בביטחון נדל"ן בישראל
18	158	322	359	28,177	17,138	11,039
						סך כל ענף משק בינוי ונדל"ן בישראל
11	11	213	3	17,112	12,737	4,375
						מזה: מיועד לליווי פרויקטים

31 בדצמבר 2016						
						בביטחון נדל"ן בישראל:
32	48	211	170	20,589	14,445	6,144
						לדיור
4	60	8	63	4,644	977	3,667
						למסחר ולתעשייה
36	108	219	233	25,233	15,422	9,811
						סך הכל בביטחון נדל"ן בישראל:
13	42	39	159	4,765	2,330	2,435
						שאינו בביטחון נדל"ן בישראל
49	150	258	392	29,998	17,752	12,246
						סך כל ענף משק בינוי ונדל"ן בישראל
33	48	223	30	19,049	13,309	5,740
						מזה: מיועד לליווי פרויקטים

- (1) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני, סיכון אשראי בעייתי ואשראי לציבור פגום מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת הביטחונות המותרים לצורך חבות של לווה.
- (2) אשראי לציבור, השקעות באיגרות חוב של הציבור, חובות אחרים של הציבור ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים נגד הציבור.
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.
- (4) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני בגין הציבור שהינו נחות או בהשגחה מיוחדת.

להלן פרטים על סיכון האשראי בענף משק בינוי ונדל"ן בישראל לפי מצב הנכס (במיליוני שקלים חדשים):

31 בדצמבר 2016			31 במרץ 2016			31 במרץ 2017			
סיכון אשראי ⁽¹⁾			סיכון אשראי ⁽¹⁾			סיכון אשראי ⁽¹⁾			
כולל	חוץ מאזני	מאזני	כולל	חוץ מאזני	מאזני	כולל	חוץ מאזני	מאזני	
									ביטחון נדל"ן בישראל
									נדל"ן שבנייתו טרם הושלמה:
4,934	1,074	3,860	3,273	781	2,493	5,694	1,343	4,351	קרקע גולמית
17,699	13,828	3,870	17,073	13,344	3,729	16,579	13,009	3,570	נדל"ן בתהליכי בנייה
2,601	520	2,081	2,721	543	2,177	2,694	438	2,256	נדל"ן שבנייתו הושלמה
25,233	15,422	9,811	23,067	14,668	8,399	24,967	14,790	10,177	סך הכל אשראי בביטחון נדל"ן בישראל
4,765	2,330	2,435	5,110	2,470	2,640	5,568	3,205	2,363	שאינו בביטחון נדל"ן בישראל
29,998	17,752	12,246	28,177	17,138	11,039	30,535	17,995	12,540	סך הכל סיכון אשראי לבינוי ונדל"ן

(1) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני, סיכון אשראי בעייתי ואשראי לציבור פגום מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת הביטחונות המותרים לצורך חבות של לווה.

נתוני סיכון האשראי בענף בינוי ונדל"ן ליום 31 במרץ 2017 מראים כי כ-48% מסיכון האשראי המאזני וכ-75% מסיכון האשראי החוץ מאזני מיועד ללווי פרויקטים סגורים בנדל"ן, ברובם המכריע לבניה למגורים באזורי הביקוש במרכז הארץ וירושלים. רוב האשראי החוץ מאזני נובע מערבויות חוק המכר לרוכשי דירות. מרבית סיכון האשראי בענף בינוי ונדל"ן מגובה בביטחון נדל"ן המשועבד במלואו לטובת הבטחת החזר האשראי. יצוין כי לחלק האשראי שאינו בביטחון נדל"ן קיימים בטחונות אחרים כגון: פיקדונות, ניירות ערך ועוד. חלקו של ענף בינוי ונדל"ן בישראל מסך סיכון האשראי לציבור בבנק ליום 31 במרץ 2017, כמוצג בפרק הסיכונים להלן (סיכון אשראי לפי ענפי משק), הינו 13.2%. יצוין כי, בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 315, שיעור החבות של ענף משק בינוי ונדל"ן (לצורך חישוב ריכוזיות ענפית) הינו 9.26% (שיעור זה אינו כולל התחייבויות, לרבות מותנות למתן אשראי או להוצאת ערבות וכן סכומי ערבויות חוק מכר בגין רכש הבנק פוליסת ביטוח).

סיכון אשראי לפי ענפי משק - מאוחד

ליום 31 במרץ 2017

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

סיכון אשראי כולל		חובות ⁽¹⁾ וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) ⁽²⁾			
שווי הוגן נגזרים	איגרות חוב ⁽⁴⁾	סך הכל	ערבוביות והתחייבויות אחרות על חשבון לקוחות	חובות ⁽¹⁾	
					ציבור - מסחרי
-	-	796	187	609	חקלאות, ייעור ודיג
22	-	688	358	330	כרייה וחציבה
45	-	8,251	3,280	4,971	תעשייה וחרושת
3	-	28,209	17,672	10,537	בינוי ונדל"ן - בינוי ⁽⁷⁾
2	-	2,315	317	1,998	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
366	-	1,700	1,163	537	אספקת חשמל ומים
120	-	10,712	2,569	8,143	מסחר
-	-	1,058	234	824	בתי מלון שירותי הארחה ואוכל
2	-	1,948	744	1,204	תחבורה ואחסנה
1	-	1,070	559	511	מידע ותקשורת
586	-	8,918	5,965	2,953	שירותים פיננסיים
5	-	3,572	1,070	2,502	שירותים עסקיים אחרים
29	-	1,902	362	1,540	שירותים ציבוריים וקהילתיים
1,181	-	71,139	34,480	36,659	סך הכל אשראי מסחרי
-	-	122,027	6,031	115,996	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
67	-	28,744	10,531	18,213	אנשים פרטיים - אחר
1,248	-	221,910	51,042	170,868	סך הכל
180	18	7,143	3,478	3,665	בגין פעילות לווים בחוץ לארץ
1,428	18	229,053	54,520	174,533	סך הכל אשראי לציבור
2,523	18	3,026	251	2,775	תאגידים בנקאיים
-	11,708	312	-	312	ממשלות
3,951	11,744	232,391	54,771	177,620	סך הכל אשראי

- (1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט איגרות חוב וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
- (2) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות לווה, למעט מכשירים נגזרים.
- (3) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).
- (4) כולל ניירות ערך שנשאלו בסך 46 מיליוני שקלים חדשים.
- (5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק. בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים, יישום ההוראה הינו מהדוחות לשנת 2014 בדרך של מכאן ואילך.
- (6) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגין קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיור שבגין לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (7) כולל סיכון אשראי מאזני בסך של 1,374 מיליוני שקלים חדשים וסיכון אשראי חוץ מאזני בסך של 1,447 מיליוני שקלים חדשים שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה, וכולל סיכון אשראי חוץ מאזני סך של 6,165 מיליוני שקלים חדשים בגינו נרכש ביטוח לתיק ערבוביות חוק מכר מבטחי משנה בינלאומיים.

חובות ⁽¹⁾ וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) בעייתי				סיכון אשראי כולל בעייתי				
הפסדי אשראי ⁽³⁾								
יתרת הפרשה להפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	הוצאות בגין הפסדי אשראי	פגום	בעייתי ⁽⁶⁾	דירוג ביצוע אשראי ⁽⁵⁾	סך הכל	עסקאות עתידיות	
12	-	4	6	17	779	796	-	
4	-	-	-	-	722	722	12	
92	4	4	90	197	8,209	8,406	110	
135	6	1	282	569	27,644	28,213	1	
57	-	(2)	70	77	2,245	2,322	5	
4	1	1	3	5	2,152	2,157	91	
216	5	21	207	522	10,357	10,879	47	
23	1	5	10	28	1,030	1,058	-	
8	3	2	12	24	1,929	1,953	3	
8	-	1	4	10	1,065	1,075	4	
82	(6)	(20)	17	323	10,499	10,822	1,318	
45	3	7	37	78	3,536	3,614	37	
7	3	2	17	28	1,944	1,972	41	
693	20	26	755	1,878	72,111	73,989	1,669	
611	3	-	36	936	121,091	122,027	-	
216	16	24	67	183	28,429	28,850	39	
1,520	39	50	858	2,997	221,631	224,866	1,708	
38	-	-	4	4	7,372	7,376	35	
1,558	39	50	862	3,001	229,003	232,242	1,743	
1	-	(1)	-	-	6,247	6,247	680	
-	-	-	-	-	12,020	12,020	-	
1,559	39	49	862	3,001	247,270	250,509	2,423	

סיכון אשראי לפי ענפי משק - מאוחד - המשך

ליום 31 במרץ 2016

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

חובות ⁽¹⁾ וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) ⁽²⁾ סיכון אשראי כולל					
שוי הוגן נגזרים	איגרות חוב ⁽⁴⁾	ערביות והתחייבויות אחרות על חשבון לקוחות	סך הכל	חובות ⁽¹⁾	
ציבור - מסחרי					
1	-	289	942	653	חקלאות, ייעור ודיג
30	-	300	717	417	כרייה וחציבה
94	-	2,875	7,945	5,070	תעשייה וחרושת
2	-	16,943	25,783	8,840	בינוי ונדל"ן - בינוי ⁽⁷⁾
-	-	195	2,392	2,197	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
310	-	428	1,203	775	אספקת חשמל ומים
55	-	2,082	9,999	7,917	מסחר
-	-	256	1,052	796	בתי מלון שירותי הארחה ואוכל
1	-	454	1,411	957	תחבורה ואחסנה
11	-	460	1,110	650	מידע ותקשורת
642	-	6,834	10,473	3,639	שירותים פיננסיים
6	-	1,020	3,312	2,292	שירותים עסקיים אחרים
11	-	290	1,556	1,266	שירותים ציבוריים וקהילתיים
1,163	-	32,426	67,895	35,469	סך הכל אשראי מסחרי
-	-	7,815	115,806	107,991	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
46	-	11,112	27,232	16,120	אנשים פרטיים - אחר
1,209	-	51,353	210,933	159,580	סך הכל
42	19	1,568	5,439	3,871	בגין פעילות לווים בחוץ לארץ
1,251	19	52,921	216,372	163,451	סך הכל אשראי לציבור
2,671	94	328	4,604	4,276	תאגידיים בנקאיים
-	8,951	-	323	323	ממשלות
3,922	9,064	53,249	221,299	168,050	סך הכל אשראי

- (1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט איגרות חוב וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
- (2) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות לווה, למעט מכשירים נגזרים.
- (3) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).
- (4) כולל ניירות ערך שנשאלו בסך 151 מיליוני שקלים חדשים.
- (5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק. בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים, יישום ההוראה הינו מהדוחות לשנת 2014 בדרך של מכאן ואילך.
- (6) סיכון אשראי מאזני וחוב מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגין קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיור שבגין לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (7) כולל סיכון אשראי מאזני בסך של 1,374 מיליוני שקלים חדשים וסיכון אשראי חוץ מאזני בסך של 1,575 מיליוני שקלים חדשים שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה.

חובות ⁽¹⁾ וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) בעייתי הפסדי אשראי ⁽³⁾			סיכון אשראי כולל בעייתי				
יתרת הפרשה להפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	הוצאות בגין הפסדי אשראי	פגום	בעייתי ⁽⁶⁾	דירוג ביצוע אשראי ⁽⁵⁾	סך הכל	עסקאות עתידיות
6	(2)	(2)	12	13	931	944	1
5	-	(1)	-	-	757	757	10
92	8	13	79	147	8,021	8,168	129
86	14	(44)	234	554	25,231	25,785	-
90	1	13	125	127	2,265	2,392	-
5	3	5	3	5	1,610	1,615	102
155	3	(2)	347	413	9,674	10,087	33
18	1	2	20	34	1,018	1,052	-
5	1	-	16	23	1,391	1,414	2
27	1	5	4	69	1,055	1,124	3
98	(6)	8	20	32	12,748	12,780	1,665
39	2	8	20	50	3,289	3,344	26
12	1	3	18	31	1,576	1,607	40
638	27	8	898	1,498	69,566	71,069	2,011
603	1	(9)	27	904	114,902	115,806	-
188	17	13	79	185	26,839	27,329	51
1,429	45	12	1,004	2,587	211,307	214,204	2,062
35	1	(8)	13	13	5,519	5,532	32
1,464	46	4	1,017	2,600	216,826	219,736	2,094
2	-	(1)	-	-	8,099	8,099	730
-	-	-	-	-	9,274	9,274	-
1,466	46	3	1,017	2,600	234,199	237,109	2,824

סיכון אשראי לפי ענפי משק - מאוחד - המשך

ליום 31 בדצמבר 2016

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

סיכון אשראי כולל		חובות ⁽¹⁾ וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) ⁽²⁾			
שווי הוגן נגזרים	איגרות חוב ⁽⁴⁾	סך הכל	ערבוביות והתחייבויות אחרות על חשבון לקוחות	חובות ⁽¹⁾	
					ציבור - מסחרי
-	-	778	184	594	חקלאות, ייעור ודיג
18	-	588	252	336	כרייה וחציבה
78	-	8,203	3,050	5,153	תעשייה וחרושת
2	-	27,550	17,400	10,150	בינוי ונדל"ן - בינוי ⁽⁷⁾
2	-	2,440	344	2,096	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
331	-	1,082	558	524	אספקת חשמל ומים
63	-	10,145	2,297	7,848	מסחר
-	-	1,036	229	807	בתי מלון שירותי הארחה ואוכל
5	-	1,817	710	1,107	תחבורה ואחסנה
-	-	1,080	578	502	מידע ותקשורת
652	-	9,811	6,327	3,484	שירותים פיננסיים
12	-	3,472	1,103	2,369	שירותים עסקיים אחרים
8	-	1,741	385	1,356	שירותים ציבוריים וקהילתיים
1,171	-	69,743	33,417	36,326	סך הכל אשראי מסחרי
-	-	120,350	5,659	114,691	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
14	-	28,266	10,353	17,913	אנשים פרטיים - אחר
1,185	-	218,359	49,429	168,930	סך הכל
135	19	5,220	1,371	3,849	בגין פעילות לווים בחוץ לארץ
1,320	19	223,579	50,800	172,779	סך הכל אשראי לציבור
2,264	19	2,790	281	2,509	תאגידיים בנקאיים
-	10,133	330	-	330	ממשלות
3,584	10,171	226,699	51,081	175,618	סך הכל אשראי

- (1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט איגרות חוב וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
- (2) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות לווה, למעט מכשירים נגזרים.
- (3) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).
- (4) כולל ניירות ערך שנשאלו בסך 9 מיליוני שקלים חדשים.
- (5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק. בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים, יישום ההוראה הינו מהדוחות לשנת 2014 בדרך של מכאן ואילך.
- (6) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגין קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיור שבגין לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (7) כולל סיכון אשראי מאזני בסך של 1,544 מיליוני שקלים חדשים וסיכון אשראי חוץ מאזני בסך של 1,646 מיליוני שקלים חדשים שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה, וכולל סיכון אשראי חוץ מאזני סך של 6,111 מיליוני שקלים חדשים בגינו נרכש ביטוח לתיק ערבויות חוק מכר מבטחי משנה בינלאומיים.

חובות ⁽¹⁾ וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) בעייתי				סיכון אשראי כולל בעייתי				
הפסדי אשראי ⁽³⁾								
יתרת הפרשה להפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	הוצאות בגין הפסדי אשראי	פגום	בעייתי ⁽⁶⁾	דירוג ביצוע אשראי ⁽⁵⁾	סך הכל	עסקאות עתידיות	
8	2	4	7	11	767	778	-	
4	-	(2)	-	-	615	615	9	
92	15	20	91	188	8,228	8,416	135	
140	11	7	314	569	26,984	27,553	1	
59	-	(19)	78	81	2,364	2,445	3	
4	2	3	3	5	1,503	1,508	95	
200	21	61	211	535	9,725	10,260	52	
19	7	9	11	25	1,011	1,036	-	
9	4	7	11	17	1,810	1,827	5	
7	1	(15)	3	9	1,075	1,084	4	
96	(16)	(4)	17	329	11,653	11,982	1,519	
41	15	23	27	69	3,468	3,537	53	
8	8	6	18	23	1,767	1,790	41	
687	70	100	791	1,861	70,970	72,831	1,917	
614	12	13	27	880	119,470	120,350	-	
208	76	92	71	186	27,893	28,317	37	
1,509	158	205	889	2,927	218,333	221,498	1,954	
38	2	(4)	4	4	5,400	5,404	30	
1,547	160	201	893	2,931	223,733	226,902	1,984	
2	-	(1)	-	-	5,859	5,859	786	
-	-	-	-	-	10,463	10,463	-	
1,549	160	200	893	2,931	240,055	243,224	2,770	

חשיפה למדינות זרות - מאוחד⁽¹⁾
 סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

חלק א - מידע בדבר סך החשיפות למדינות זרות ובדבר חשיפות למדינות שסך סכום החשיפה לכל אחת מהן הוא מעל 1% מסך נכסי המאוחד או מעל 20% מההון, לפי הנמך:

חשיפה חוץ מאזנית ⁽²⁾⁽³⁾⁽⁶⁾		חשיפה מאזנית ⁽²⁾											
חשיפה מאזנית מעבר לגבול		חשיפה מאזנית של שלוחות חשיפה מאזנית מעבר של הבנק במדינה זרה לתושבים מקומיים לגבול המדינה											
		חשיפה מאזנית			חשיפה מאזנית			חשיפה מאזנית					
		מזה:	סך	סיכון	סך כל	נטו לאחר	ניכוי	ניכוי בגין	לפני ניכוי	לבנקים	לאחרים		
לפירעון מעל עד שנה		חשיפה ישראל	חשיפה חוץ-מאזני לפירעון מעל עד שנה	חובות מאזנית בעייתי	חשיפה מאזני חובות פגומים	התחייבויות החשיפה מאזנית בעייתי	התחייבויות המקומיות	התחייבויות המקומיות	התחייבויות המקומיות	לממשלות ⁽⁴⁾ לבנקים			
31 במרץ 2017													
2,774	2,089	-	1,297	-	18	4,863	-	281	281	1,313	406	3,144	ארצות הברית
364	190	-	3,402	-	14	1,042	488	525	1,013	408	146	-	בריטניה
2,533	1,255	-	4,004	-	24	3,788	-	-	-	3,267	406	115	אחרות ⁽⁵⁾
5,671	3,534	-	8,703	-	56	9,693	488	806	1,294	4,988	958	3,259	סך כל החשיפות למדינות זרות
344	151	-	148	-	3	495	-	-	-	493	-	2	מזה: סך כל החשיפות למדינות זרות LDC
38	12	-	454 ⁽⁶⁾	-	-	50	-	-	-	48	2	-	מזה: סך כל החשיפות למדינות יוון, פורטוגל, ספרד, איטליה ואירלנד
31 במרץ 2016													
1,341	3,801	-	505	1	5	5,142	-	464	464	1,283	849	3,010	ארצות הברית
3,203	1,827	-	1,084	-	38	5,700	670	347	1,017	4,052	935	43	אחרות ⁽⁵⁾
4,544	6,298	-	1,589	1	43	10,842	670	811	1,481	5,335	1,784	3,053	סך כל החשיפות למדינות זרות
356	205	-	65	-	2	561	-	-	-	527	28	6	מזה: סך כל החשיפות למדינות זרות LDC
67	16	-	75	-	-	83	-	-	-	53	30	-	מזה: סך כל החשיפות למדינות יוון, פורטוגל, ספרד, איטליה ואירלנד

ראה הערות להלן.

חשיפה למדינות זרות מאוחד⁽¹⁾ - המשך
 כסומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ליום 31 בדצמבר 2016													
חשיפה חוץ מאזנית ⁽²⁾⁽³⁾⁽⁶⁾			חשיפה מאזנית ⁽²⁾										
חשיפה מאזנית מעבר לגבול			חשיפה מאזנית של שלוחות של הבנק במדינה זרה לתושבים מקומיים							חשיפה מאזנית מעבר לגבול			המדינה
מזה: סך סיכון חשיפה אשראי			חשיפה מאזנית נטו לאחר ניכוי				חשיפה מאזנית לפני ניכוי התחייבויות התחייבויות		לממשלות ⁽⁴⁾ לבנקים לאחרים				
לפירעון מעל עד שנה	לפירעון מעל עד שנה	מזה: סך סיכון חשיפה אשראי	חובות פגומים	סיכון חשיפה מאזני	סך כל חשיפה מאזני	ת מקומיות המאזנית בעייתי	ת מקומיות	מקומיות	מקומיות	מקומיות	מקומיות	מקומיות	
2,635	1,646	-	1,268	-	9	4,281	-	405	405	1,208	413	2,660	ארצות הברית
380	201	-	3,411	-	6	1,008	427	551	978	422	159	-	בריטניה
1,230	200	-	916	-	19	1,430	-	-	-	1,304	126	-	צרפת
1,510	1,248	-	3,054	-	4	2,758	-	-	-	2,122	515	121	אחרות ⁽⁵⁾
סך כל החשיפות למדינות זרות													
5,755	3,295	-	8,649	-	38	9,477	427	956	1,383	5,056	1,213	2,781	
מזה: סך כל החשיפות למדינות LDC													
363	147	-	151	-	1	510	-	-	-	509	1	-	
מזה: סך כל החשיפות למדינות יוון, פורטוגל, ספרד, איטליה ואירלנד													
39	14	-	837 ⁽⁶⁾	-	-	53	-	-	-	51	2	-	

- (1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות, בטחונות מזילים ונגזרי אשראי.
- (2) סיכון אשראי מאזני וחוך מאזני, סיכון אשראי מסחרי בעייתי וחובות פגומים מוצגים לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי, ולפני השפעת ביטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 313.
- (4) ממשלות, מוסדות רשמיים ובנקים מרכזיים.
- (5) הבנק עוקב מקרוב אחר האירועים בשווקים הפיננסיים שחלו לאחר תאריך המאזן ומבצע התאמות לפעילות השוטפת ככל הנדרש. הבנק מעדכן את הפיקוח על הבנקים על החשיפות למוסדות פיננסיים זרים ועל הפעולות שביצע ומבצע למזעור הסיכונים הכרוכים בפעילות.
- (6) יתרת החשיפה החוץ מאזנית כוללת סך של 6,165 מיליוני שקלים חדשים בגין רכישת ביטוח ממבטחי משנה בינלאומיים לתיק ערבויות חוק מכר של לווים בענף הנדל"ן בישראל. (ליום 31 בדצמבר 2016 - 6,111 מיליוני שקלים חדשים) מזה סכום של 385 מיליוני שקלים חדשים למבטחי משנה בינלאומיים מאירלנד בעלי דירוג A (ליום 31 בדצמבר 2016 - 767 מיליוני שקלים חדשים).

חשיפה למדינות זרות מאוחד⁽¹⁾ - המשך
 כסומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

חלק ב'- מידע בדבר מדינות שסך החשיפה לכל אחת מהן הינו בין 0.75% לבין 1% מסך הנכסים במאוחד או בין 15% לבין 20% מההון, לפי הנמוך:

31 בדצמבר 2016		31 במרץ 2016		31 במרץ 2017		
חשיפה חוץ מאזנית	חשיפה מאזנית	חשיפה חוץ מאזנית	חשיפה מאזנית	חשיפה חוץ מאזנית	חשיפה מאזנית	
-	-	229	1,478	929	1,297	צרפת

חלק ג'- מידע בדבר חשיפה מאזנית למדינות זרות עם בעיות נזילות
 תנועה בסכום החשיפה המאזנית למדינות זרות עם בעיות נזילות:

לשלושה חודשים שהסתיימו לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2016		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2017		
אירלנד		אירלנד		אירלנד		
16	16	16	16	15	15	סכום החשיפה בתחילת תקופת הדיווח
(1)	1	1	1	(3)	(3)	שינויים נטו בסכום החשיפה לזמן קצר
15	17	17	17	12	12	סכום חשיפה בסוף תקופת הדיווח

(1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות, בטחונות נזילים ונגזרי אשראי.

חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים

להלן נתוני חשיפת הבנק למוסדות פיננסיים זרים⁽²⁾⁽¹⁾ (במיליוני שקלים חדשים):

חשיפת אשראי נוכחית		סיכון אשראי חוץ מאזני ⁽⁴⁾		סיכון אשראי מאזני ⁽³⁾		דירוג אשראי חיצוני
לאחר קיזוז הפקדות בגין הסדרי התחשבות נטו ⁽⁶⁾	לפני קיזוז הפקדות בגין הסדרי התחשבות נטו ⁽⁵⁾	לאחר קיזוז הפקדות בגין הסדרי התחשבות נטו ⁽⁶⁾	לפני קיזוז הפקדות בגין הסדרי התחשבות נטו ⁽⁵⁾	לאחר קיזוז הפקדות בגין הסדרי התחשבות נטו ⁽⁶⁾	לפני קיזוז הפקדות בגין הסדרי התחשבות נטו ⁽⁵⁾	
31 במרץ 2017						
2,982	3,020	2,453	529	567	413	AAA עד AA-
4,910	5,115	4,702	208	413	12	A+ עד A-
8	12	-	8	12	-	BBB+ עד BBB-
19	19	19	-	-	-	BB+ עד B-
-	-	-	-	-	-	נמוך מ: B-
1	1	-	1	1	-	ללא דירוג
7,920	8,167	7,174	746	993	993	סך הכל חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים
31 במרץ 2016						
712	828	1	711	827	1,053	AAA עד AA-
809	1,118	65	744	1,053	32	A+ עד A-
26	32	-	26	32	-	BBB+ עד BBB-
14	14	14	-	-	-	BB+ עד B-
-	-	-	-	-	-	נמוך מ: B-
1	1	-	1	1	-	ללא דירוג
1,562	1,993	80	1,482	1,913	1,913	סך הכל חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים
31 בדצמבר 2016						
2,107	2,295	1,698	409	597	628	AAA עד AA-
5,844	6,053	5,425	419	628	25	A+ עד A-
7	25	-	7	25	-	BBB+ עד BBB-
18	18	18	-	-	-	BB+ עד B-
-	-	-	-	-	-	נמוך מ: B-
1	1	-	1	1	-	ללא דירוג
7,977	8,392	7,141	836	1,251	1,251	סך הכל חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים

נכון לימים 31 במרץ 2017, 31 במרץ 2016 ו-31 בדצמבר 2016 אין סיכון אשראי בעייתי, נטו. סיכון אשראי בעייתי - סיכון אשראי שהינו פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.

- (1) מוסדות פיננסיים זרים כוללים: בנקים, בנקים להשקעות, ברוקרים דילרים, חברות ביטוח, גופים מוסדיים וגופים בשליטת הגופים הללו. חשיפת הבנק הינה, רובה ככולה, לבנקים ולבנקים להשקעות, הרשומים בעיקרם באנגליה, ארצות הברית, גרמניה, שוויץ וצרפת.
- (2) לאחר ניכוי ההפרשות להפסדי אשראי.
- (3) פיקדונות בבנקים, אשראי לציבור, השקעות באגרות חוב, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים.
- (4) בעיקר ערבויות והתחייבויות למתן אשראי, לרבות ערבויות להבטחת חבות של צד ג'. יתרת החשיפה החוץ מאזנית למוסדות פיננסיים כוללת סך של 6,165 מיליוני שקלים חדשים ליום 31 במרץ 2017 (ליום 31 בדצמבר 2016 - 6,111 מיליוני שקלים חדשים) בגין רכישת ביטוח ממבטחי משנה בינלאומיים לתיק ערבויות חוק מכר של לווים בענף הנדל"ן בישראל.
- (5) מוצג לאחר קיזוז שווי הוגן של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים לצדדים נגדיים החתומים על הסכמי התחשבות נטו. מספרי ההשוואה סווגו מחדש.
- (6) בגין קיזוז ההפקדות במזומן המהוות בטוחה ונוגעות לעסקאות בגין מכשירים פיננסיים נגזרים.

חשיפות האשראי המוצגות לעיל אינן כוללות חשיפות למוסדות פיננסיים שיש להם ערבות מפורשת ומלאה של ממשלות, ואינן כוללות השקעות בניירות ערך מגובי נכסים. למידע נוסף לגבי הרכב חשיפות האשראי בגין מכשירים נגזרים מול בנקים ודילרים/ברוקרים (מקומיים וזרים), ראה ביאור 11. לדוחות הכספיים.

חלק מהחשיפות הנכללות בטבלה לעיל נכללות גם במסגרת סיכון אשראי לפי ענפי משק, תחת ענף "שירותים פיננסיים". במסגרת זו נכללים פיקדונות בבנקים, אשראי לציבור, השקעות באיגרות חוב של הציבור ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים. עסקאות עתידיות, המשוקללות בהתאם לכללי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 313, נכללות כחלק מסיכון האשראי החוץ מאזני, ואינן נכללות בטבלה לעיל.

במסגרת מדיניות ניהול החשיפות למוסדות פיננסיים זרים, קובע דירקטוריון הבנק, בין היתר, את תיאבון הסיכון, קרי, את מגבלות החשיפות המקסימליות למדינות ולמוסדות פיננסיים זרים, תוך התאמת גובה החשיפה להערכת הסיכון לגבי כל מדינה ומוסד פיננסי. מגבלות החשיפה נקבעות, בין היתר, על בסיס דירוג המדינות והמוסדות הפיננסיים השונים, הערכת הבנק את רמת הסיכון, ובאופן המונע ריכוזיות של החשיפות.

הבנק קובע את היקף החשיפה לכל מוסד פיננסי על בסיס הדירוג האחרון הקיים לאותו מוסד, אשר בוצע על ידי אחת מחברות הדירוג הבינלאומיות המובילות, ועל בסיס נתונים פיננסיים של המוסד הנבדק. מגבלות החשיפה לכל מוסד כוללות היקפי חשיפה מקסימליים וטווחי זמן מקסימליים לפירעון עבור סוגים שונים של פעילויות ועסקאות. לצורך כך, נלקח בחשבון גם קיומו (או אי קיומו) של הסכם קיזוז לפעולות בנגזרים מול אותו מוסד פיננסי. כמו כן נקבע במסגרת המדיניות, מדרג סמכויות לאישורן של עסקאות ספציפיות בתחום מגבלות החשיפה.

הבנק עוקב אחר פרסומם של דירוגים עדכניים לגבי מוסדות פיננסיים להם הוא חשוף, ובהתאם לצורך מתאים את מגבלות החשיפה ואת החשיפה בפועל לדירוג העדכני. כמו כן, בוחן הבנק באופן שוטף מידע נוסף ככל שקיים זמין, לגבי אותם מוסדות, במטרה לנטר חשיפות גם במקרים בהם דירוג האשראי אינו משקף בהכרח את תמונת המצב המלאה.

הבנק מביא בחשבון את מועדי הפירעון של חשיפות האשראי במסגרת צרכי הנזילות של הבנק. פיקדונות כספיים מופקדים בדרך כלל לתקופות קצרות, ואילו חשיפה בגין נגזרים והשקעות בניירות ערך הינה לתקופות ממושכות יותר.

סיכון האשראי לדירוג והתפתחותו

במסגרת ניהול סיכונים האשראי, נוקט הבנק אמצעים שונים לניהול, בקרת והפחתת סיכונים הנובעים ממתן אשראי לדירוג. הבנק מעריך את פרופיל הסיכון הגלום במתן אשראי לדירוג כנמוך ביחס לסיכון הגלום בתיק האשראי הכולל של הבנק, כתוצאה מפזור רחב של לקוחות, פיזור גיאוגרפי של נוטלי האשראי, מינוף נמוך באופן יחסי, שקטן בעת האחרונה עקב הוראות בנק ישראל, נהלי בדיקה מעמיקים של טיב הלווים ושל יכולת ההחזר שלהם, וגיבוי האשראי בביטחון הנכסי.

הבנק מבצע באופן שוטף פעילויות לבקרה ולניהול הסיכון הגלום באשראי לדירוג, באחריות החטיבה הקמעונאית, החטיבה לבקרת סיכונים וגורמים נוספים בבנק. פעילות זו כוללת גם ניתוח התיק לפי גורמי הסיכון הטמונים בו (LTV, יחס החזר, מיקום גאוגרפי, גיל ההלוואה, עשירוני הכנסה ועוד), וביצוע מגוון מבחני מוצקה, הבוחנים את השפעת גורמי המקור על רמת הסיכון של התיק, ובעיקר, השפעת אבטלה ושיעור הריבית. הבנק פיתח מודל מתקדם לדירוג אשראי לדירוג הכולל דירוג לכל הלוואה וחישוב פוטנציאל ההפסד במקרה של כשל. מודל זה מתווסף למערך הניטור הקיים של הבנק.

תיאבון ופרופיל הסיכון בתחום המשכנתאות

הבנק קבע במסגרת מדיניות סיכונים האשראי מגבלות שונות על פעילות האשראי לדירוג, בהתחשב בגורמי הסיכון המרכזיים. גורמים אלה נבחנו מעת לעת ובהתאם מתווספות מגבלות על פי הצורך, קרי, על פי פרופיל הסיכון של תיק המשכנתאות בפועל ומגמת התפתחותו והוראות רגולטוריות של בנק ישראל.

תיאבון הסיכון בתחום המשכנתאות מוגדר במספר רב של מדדי סיכון הבוחנים היבטי סיכון אשראי וריכוזיות ברמת הביצועים השוטפים. מדדים אלה כוללים, בין השאר, את פרמיית הסיכון הדיפרנציאלית (המבטאת את רמת הסיכון של נוטל המשכנתא), שיעור המימון בהלוואה, מיקום הנכס (סיכון גיאוגרפי), מדד איכות האשראי (ראה להלן במסגרת בקרת האשראי), יחס החזר מהכנסה, מטרת ההלוואה, תקופת ההלוואה, תמהיל המסלולים בהלוואה, סוג הנכס, איכות המסמכים, ריבית נורמטיבית, עושר פיננסי ומגבלות צולבות על שילוב של מספר פרמטרים.

הבנק מנטר באופן שוטף את פרופיל הסיכון של תיק המשכנתאות, ואת התפתחותו לאורך זמן, לנוכח תיאבון הסיכון שנקבע. בפרט, מתבצע ניטור זה במסגרת מסמך הסיכונים הרבעוני של הבנק, המוצג ונדון בועדה לניהול סיכונים של הדירקטוריון ובדירקטוריון. מניטור זה עולה כי מדדי הסיכון המובילים, נמצאים ברמה נמוכה יחסית ובמגמה מתמשכת של שיפור. מדדים אלה כוללים את שיעורי המימון, יחס החזר להכנסה, שיעורי האובדלוג בכשל ובפרט, שיעורי הפיגור בהלוואות חדשות (בנות שנה) הנמצאים בירידה מתמדת לשיעורים נמוכים מאוד, נתון המצביע על איכות החיתום הגבוהה בבנק. יצוין כי שיעור המימון הממוצע של תיק המשכנתאות של הבנק (לסוף חודש מרץ 2017) עומד על כ-54.6% (שיעור המשקף את שיעור המימון בעת מתן האשראי - ראה הרחבה להלן). הבנק אומד, בנוסף, את שיעור המימון ה"אמיתי" בתיק, בהתבסס על השינויים בערכי הנכסים על פי אומדן הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, אל מול יתרות התיק הנוכחיות. שיעור זה נמוך משמעותית משיעור המימון המקורי, עקב העלייה המתמשכת במחירי הדירוג. נתונים אלה מחזקים את הערכת הבנק כי פוטנציאל ההפסד לבנק בגין תיק המשכנתאות, גם בתרחיש של ירידה מהותית במחירי הדירוג, הוא נמוך. בנוסף, בוחן הבנק באופן סדיר את תיק המשכנתאות שלו בתנאי קיצון, כולל תחת שינוי מהותי בתנאי המקור, במספר מתודולוגיות. תוצאות מבחני הקיצון מצביעות כי רמת הסיכון של התיק נמצאת בירידה וכי פוטנציאל הנזק מאירוע קיצון חמור במשק הינו נמוך.

להלן היקפי מתן המשכנתאות במגזר משקי הבית:

היקפי ביצוע (במיליוני שקלים חדשים)			
שיעור שינוי	רבעון ראשון		
באחזים	2016	2017	
			משכנתאות שבוצעו (לדירור ולכל מטרה)
(17.8)	6,267	5,149	מכספי הבנק
			מכספי האוצר:
58.3	24	38	הלוואות מוכונות
(60.0)	45	18	הלוואות עומדות ומענקים
(17.9)	6,336	5,205	סך הכל הלוואות חדשות
(59.5)	804	326	הלוואות שמוחזרו
(22.5)	7,140	5,531	סך הכל ביצועים
(9.4)	13,680	12,388	מספר לווים (כולל מיחזורים)

להלן פרטים בדבר מאפייני סיכון שונים בתיק ההלוואות לדירור⁽¹⁾ ליום 31 במרץ 2017 (במיליוני שקלים חדשים):

סך הכל	גיל ההלוואה ⁽²⁾ (הזמן שחלף ממועד מתן ההלוואה)					שיעור מימון מההכנסה הקבועה	שיעור ההחזר
	עד 3 חודשים	עד 3 חודשים	עד שנה	1-2 שנים	2-5 שנים		
59,267	2,764	8,883	11,312	18,169	13,981	4,158	עד 35%
12,198	380	1,362	1,532	4,409	3,661	854	35%-50%
2,395	-	-	1	798	1,281	315	50%-80%
273	-	-	-	77	133	63	מעל 80%
31,490	941	4,656	7,029	11,504	6,386	974	עד 35%
5,457	117	636	867	1,910	1,668	259	35%-50%
828	-	-	1	220	503	104	50%-80%
68	-	-	-	5	49	14	מעל 80%
3,919	15	104	109	734	1,739	1,218	עד 35%
992	1	12	11	165	388	415	35%-50%
249	-	-	-	9	98	142	50%-80%
46	-	-	-	2	13	31	מעל 80%
117,182	4,218	15,653	20,862	38,002	29,900	8,547	סך הכל
מזה:							
5,293	219	916	969	1,770	1,349	70	הלוואות שניתנו בסכום מקורי גבוה מ-2 מיליוני שקלים חדשים
4.5%	5.2%	5.9%	4.6%	4.7%	4.5%	0.8%	אחוז מסך האשראי לדירור
הלוואות בריבית משתנה:							
35,614	919	3,847	5,842	10,695	12,379	1,932	לא צמודות בריבית פריים
6,379	12	17	39	372	4,439	1,500	צמודות למדד ⁽³⁾
3,790	112	242	383	1,437	1,309	307	במטבע חוץ ⁽³⁾
45,783	1,043	4,106	6,264	12,504	18,127	3,739	סך הכל
30.4%	21.8%	24.6%	28.0%	28.1%	41.4%	22.6%	הלוואות לא צמודות בריבית פריים מסך האשראי לדירור
5.4%	0.3%	0.1%	0.2%	1.0%	14.8%	17.6%	הלוואות צמודות למדד בריבית משתנה מסך האשראי לדירור
4.4%	0.4%	0.7%	0.6%	2.4%	7.5%	21.1%	הלוואות בשיעור מימון גבוה מ-75% מסך האשראי לדירור

(1) יתרת הלוואות לדירור לאחר הפרשה לפי עומק הפיגור.
 (2) יתרות האשראי המוצגות לעיל מחולקות ל"קבוצות גיל" בהתאם למועד בו החל הביצוע הראשון של ההלוואה, והן כוללות באותה קבוצת גיל גם את יתרות האשראי שניתנו בפועל בתקופות מאוחרות יותר.
 בנוסף, מיחזורים של הלוואות, אינם משנים את גיל ההלוואה, כלומר יתרת ההלוואה משייכת למועד המקורי של העמדת ההלוואה. אופן טיפול זה רלוונטי גם למיחזור של הלוואות "מוכונות" שהועמדו במקורן באחריות המדינה ומוחזרו להלוואות באחריות הבנק.
 (3) בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים, נכללות הלוואות בהן מתעדכן שיעור הריבית בתדירות של עד 5 שנים (ולא עד בכלל).

מאפייני תיק האשראי לדיור של הבנק

מדיניות הבנק בתחום המשכנתאות מבוססת על גישה שמרנית, תוך הגבלת הסיכון הספציפי בכל הלוואה באמצעות בחינת מאפיינים שונים. מאפיינים אלה כוללים את שיעור המימון, שיעור ההחזר ביחס להכנסה הקבועה של הלווה, ויכולת הלווה לעמוד בהחזרים השוטפים גם בתרחישים של שינוי בריבית. במקרים בהם ניתנות הלוואות בעלות מאפיינים שאינם עומדים באחד או יותר מהסטנדרטים שקבע הבנק למאפיינים האמורים, מחייב הבנק את קיומם של חיזוקים אחרים, כגון ערבים להלוואה, יכולת החזר מוכחת שאינה מבוססת על הכנסה שוטפת של הלווה, ועוד. בשנים האחרונות, לאור ההתרחבות בשוק הדיור והריבית הנמוכה יחסית ששוררת במשק, הגביר הבנק את האמצעים הננקטים לניטור וצמצום הסיכון, באופן שבא לידי ביטוי בירידה משמעותית במאפייני הסיכון של הלוואות, כפי שיפורט להלן (כל הנתונים להלן נכונים ליום 31 במרץ 2017).

שיעור המימון

אחד הפרמטרים המרכזיים המשמשים את הבנק למזעור הסיכון בתיק האשראי לדיור הינו שיעור המימון (היחס שבין סכום הלוואה לבין שווי הנכס המשמש כביטחון).

שיעור המימון הממוצע של תיק המשכנתאות של הבנק ליום 31 במרץ 2017 עומד על 54.6% בהשוואה ל-55.0% ב-31 במרץ 2016 ול-54.7% ב-31 בדצמבר 2016. מתוך היקפו הכולל של תיק האשראי של הבנק, בסך 117.2 מיליארד שקלים חדשים, כ-96% ניתן בשיעור מימון מקורי נמוך מ-75%, המבטיח את הלוואה גם במקרה קיצון של ירידה של 25% בשווי הנכס המשמש לביטחון.

שיעור המימון בדיווח זה הינו שיעור המימון ההיסטורי שחושב במועד אישור הלוואה, והוא אינו מביא בחשבון פירעונות שוטפים, המקטינים את יתרת הלוואה, ושינויים בשווי הנכסים המשמשים כביטחון. העלייה המשמעותית במחירי הדיור החל מסוף שנת 2008, ומנגד צמצום יתרות הלוואות בגין הפירעונות השוטפים, מביאים לירידה בשיעור המימון ה"אמיתי", העדכני להיום, וכאמור לעיל, בהתבסס על השינויים בערכי הנכסים על פי אומדן הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, אל מול יתרות התיק הנוכחיות. שיעור זה נמוך משמעותית משיעור המימון ההיסטורי. היקף הלוואות שניתנו בשיעור מימון גבוה מ-75% בשנתיים האחרונות, מגיע ל-0.2 מיליארד שקלים חדשים, המהווים כ-0.2% בלבד מתיק הלוואות לדיור.

יצוין בהקשר זה כי שיעור המימון הממוצע של הבנק ליום 31 במרץ 2017, בהתחשב ביתרות לסילוק עדכניות (ללא עדכון של ערך הנכס בעקבות שינויים במחירי הדיור) היה יורד כדלקמן: בהלוואות שגילן עד שנה, בשיעור של כ-4%. בהלוואות שגילן שנה עד 5 שנים, בשיעור של כ-7% ובהלוואות שגילן מעל 5 שנים, בשיעור של כ-18%. בסך כל הלוואות, בשיעור של כ-10%.

ביום 1 בנובמבר 2012 פרסם המפקח על הבנקים הנחיות אשר מגבילות את שיעור המימון בהלוואות לדיור (הנחיות אלה אוגדו יחד עם הנחיות נוספות במסגרת הוראה בנושא מגבלות למתן הלוואות לדיור מיום 15 ביולי 2014).

בהנחיות אלו נקבע כי שיעור המימון לא יעלה על השיעורים הבאים:

עד 75% - ללווים, אזרחי ישראל, הרוכשים זכות במקרקעין המהווה דירה יחידה (בהתאם להגדרה בסעיף 9(ג) לחוק מיסוי מקרקעין).

עד 70% - למשפרי דיור הרוכשים דירה חלופית (דירה הנרכשת על ידי אזרחי ישראל שבעלותו דירת מגורים אשר מהווה דירה יחידה לולא רכישת הדירה הנרכשת, ואשר הלווה מתחייב למכור את הדירה הקיימת בהתאם לקבוע בסעיף 9(א1)(א)(2) לחוק מיסוי מקרקעין).

עד 50% - לרוכשי דירה להשקעה, הלוואות לכל מטרה, והלוואות לתושבי חוץ.

הלוואות שניתנו בשיעור מימון גבוה מ-75% (מקרים המוחרגים מההוראה על הגבלת שיעור מימון), מגובות במקרים רבים בביטוח אשראי, המפחית משמעותית את הסיכון לבנק, למרות שאינו משפיע על חישוב שיעור המימון, הקצאת ההון הנדרשת בגין הלוואה זו, או שיעור ההחזר. מתוך יתרת הלוואות, שניתנו בשיעור מימון מקורי גבוה מ-75%, מבטחים בביטוח אשראי כ-2.1 מיליארד המהווים כ-40.3%.

בשנים האחרונות, בעקבות הצעדים שנקט הבנק למזעור הסיכון בתיק המשכנתאות, והגבלות בנק ישראל כמפורט לעיל, ירד שיעור הלוואות שניתנו בשיעור מימון גבוה מסך תיק האשראי לדיור של הבנק, ל-0.6% באשראי שניתן לפני שנה ועד שנתיים, כ-0.7% באשראי שניתן לפני 3 חודשים ועד שנה, וכ-0.4% באשראי שניתן ברבעון הראשון של שנת 2017.

שיעור ההחזר מההכנסה הקבועה

שיעור המימון בהלוואה לדיור משמש מדד למידת הביטחון של הלוואה, ללא קשר למאפייני הלווה עצמו. לכן, בנוסף על כך, בעת אישור משכנתא, מחייב הבנק את הלווה להציג יכולת לעמוד בפירעונות השוטפים של הלוואה כסדרם, בעיקר באמצעות חישוב שיעור ההחזר החודשי מתוך ההכנסה הקבועה של הלווה.

שיעור ההחזר הממוצע בתיק האשראי לדיור של הבנק הוא 27.5%. 80.7% מתוך תיק המשכנתאות של הבנק ניתן ללווים ששיעור ההחזר שלהם נמוך מ-35% (שיעור ההחזר הממוצע ללווים אלה: כ-23.6%). כ-16.0% מתיק המשכנתאות ניתן ללווים בעלי שיעור החזר של 35% עד 50% (שיעור ההחזר הממוצע ללווים אלה: כ-39.8%). כ-3.0% מתוך המשכנתאות ניתן ללווים בעלי שיעור החזר של 50% עד 80% (שיעור ההחזר הממוצע ללווים אלה: 59.6%) וכ-0.3% בלבד ניתנו ללווים בעלי שיעור החזר גבוה מ-80% (שיעור ההחזר הממוצע ללווים אלה: כ-92.5%).

ההלוואות ששיעור ההחזר בהן גבוה, הינן הלוואות הניתנות ללווים בעלי היקף גדול של רכוש נוסף, ואשר יכולת ההחזר שלהם אינה מבוססת בהכרח על הכנסה שוטפת, ללווים בעלי הכנסה גבוהה מאד שלגביה שיעור ההחזר משמעותי פחות, או בהתקיים חיזוקים נוספים להלוואה, מעבר לנכס הממושקן וליכולת ההחזר של הלווה עצמו, כגון ערבים בעלי איתנות פיננסית.

ביום 29 באוגוסט 2013 שלח המפקח על הבנקים הנחיות בנושא הגבלות על מתן הלוואות לדיור, בהן נקבעו מגבלות על שיעור ההחזר החודשי מההכנסה.

ביום 15 ביולי 2014 פרסם המפקח על הבנקים את הוראה 329 בנושא מגבלות למתן הלוואות לדיור, המאגדת בתוכה, בין היתר, את ההנחיות שתוארו לעיל מיום 29 באוגוסט 2013. כמו כן, הוגדר מחדש המונח "שיעור החזר מהכנסה".

הלוואות בריבית משתנה

הבנק מאפשר ללקוחותיו ליטול הלוואות לדיור הכוללות חלק בריבית משתנה הן במסלול הצמוד (מדד, מטבע חוץ) והן במסלול הלא צמוד (הלוואות שקליות).

הנחיית המפקח על הבנקים מיום 3 במאי 2011, הגבילה את חלק ההלוואה שניתן בריבית שעשויה להשתנות במהלך תקופה של 5 שנים ל-33% מסך ההלוואה לכל היותר. על פי מכתב המפקח מיום 29 באוגוסט 2013 נקבע בנוסף, כי תאגיד בנקאי לא יאשר הלוואות לדיור בהן היחס בין חלק ההלוואה בריבית משתנה לבין סך ההלוואה עולה על 67%, וזאת ללא תלות בתדירות שינוי הריבית.

הנחיות המפקח על הבנקים שתוארו לעיל מיום 3 במאי 2011 וכן מיום 29 באוגוסט 2013, אוגדו במסגרת הוראה בנושא מגבלות למתן הלוואות לדיור מיום 15 במאי 2014.

הבנק מעמיד לרשות לקוחותיו את הידע והמומחיות של עובדיו לצורך הבנת הסיכונים בהלוואה בריבית משתנה והאופן בו ניתן לצמצם או להימנע מסיכון זה. הבנק מייעץ ללקוחותיו לייחס משקל ראוי לסיכון זה ולנהוג בזהירות בהחלטתם על הרכב ההלוואה.

היקף ההלוואות צמודות הפריים שניתנו בשנתיים האחרונות, המהוות את מרכיב הסיכון העיקרי במשכנתאות אלה, מגיע ל-10.6 מיליארדי שקלים חדשים, המהווים כ-9.1% בלבד מתיק ההלוואות לדיור.

עם זאת, יצוין כי לפני אישור הלוואה לא צמודה בריבית פריים, בדומה לאישורי הלוואות במסלולים אחרים בריבית משתנה, בוחן הבנק את יכולת ההחזר של הלווה בתרחיש בו יעלה שיעור ריבית הפריים לשיעור "ריבית נורמטיבית".

היקף ההלוואה

היקף ההלוואות שנתן הבנק בסכום מקורי גבוה מ-2 מיליוני שקלים חדשים הגיע ביום 31 במרץ 2017 ל-5.3 מיליארדי שקלים חדשים, המהווים כ-4.5% בלבד מתיק האשראי לדיור של הבנק.

הפרשה לפי עומק הפיגור

להלן פרטים על ההפרשה להפסדי אשראי של הלוואות לדיור שבגינן נעשתה הפרשה מזערית להפסדי אשראי לפי עומק פיגור לפי הנספח להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 314, ליום 31 במרץ 2017 (במיליוני שקלים חדשים):

עומק הפיגור							
יתרות בגין הלוואות בפיגור שמוחזרו ⁽⁴⁾ סך הכל	בפיגור של 90 יום או יותר						
	סך הכל מעל 90 ימים	מעל 33 חודשים	מעל 15 חודשים עד 33 חודשים	מעל 6 חודשים עד 15 חודשים	90 ימים ועד 6 חודשים	בפיגור של 30 ימים ועד 89 ימים ⁽³⁾	סכום בפיגור
286	53	227	196	9	10	12	6
106	6	100	100	-	-	-	-
1,275	136	766	124	56	162	424	373
212	67	145	94	28	23	-	-
1,063	69	621	30	28	139	424	373

- (1) בגין ריבית על סכומים שבפיגור.
 (2) לא כולל יתרת ההפרשה לריבית.
 (3) בהתאם להוראות הדיווח לציבור, לא כולל יתרת הלוואות לדיור שעומק הפיגור בהן הוא עד חודשיים.
 (4) הלוואות בהן נחתם הסדר החזר פיגורים של לווה, כאשר נעשה שינוי בלוח הסילוקין בגין יתרת הלוואות שטרם הגיע מועד פירעונן.

לפרטים נוספים בדבר סיכון האשראי לדיור, ראה דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ליום 31 במרץ 2017						
מכל חמש עד עשר שנים	מכל שלוש עד חמש שנים	מכל שנה עד שלוש שנים	מכל שלושה עד חודשים עד שנה	מכל חודש עד שלושה חודשים	עם דרישה עד חודש	
						מטבע ישראלי לא צמוד
						נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין נכסים פיננסיים מורכבים
6,765	8,571	9,357	5,813	2,029	122,779	נכסים פיננסיים ⁽¹⁾
7,315	9,067	12,538	22,889	9,095	7,523	מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)
79	193	337	1,625	1,377	786	אופציות (במונחי נכס הבסיס)
14,159	17,831	22,232	30,327	12,501	131,088	סך הכל שווי הוגן
						התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין והתחייבויות פיננסיות מורכבות
5,337	9,685	13,576	20,503	9,992	80,089	התחייבויות פיננסיות ⁽¹⁾
7,298	8,585	10,050	13,122	24,553	20,337	מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)
40	156	320	1,705	700	1,336	אופציות (במונחי נכס הבסיס)
12,675	18,426	23,946	35,330	35,245	101,762	סך הכל שווי הוגן
						מכשירים פיננסיים, נטו
1,484	(595)	(1,714)	(5,003)	(22,744)	29,326	החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית במגזר
754	(730)	(135)	1,579	6,582	29,326	החשיפה המצטברת במגזר

הערות ספציפיות:

- (1) למעט יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים, שווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים מורכבים.
- (2) ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן של משך החיים הממוצע האפקטיבי.

ליום 31 בדצמבר 2016			31 במרץ 2016			ליום 31 במרץ 2017			ללא	מעל	מעל עשר
משך חיים	שיעור	סך הכל	משך חיים	שיעור	סך הכל	משך חיים	שיעור	סך הכל	תקופת פירעון	עשרים שנה	עד עשרים שנים
ממוצע	תשואה פנימי	שוי הוגן	ממוצע	תשואה פנימי	שוי הוגן	ממוצע	תשואה פנימי	שוי הוגן			
אפקטיבי ⁽²⁾			אפקטיבי ⁽²⁾		שוי הוגן	אפקטיבי ⁽²⁾		שוי הוגן			
בשנים	באחוזים		בשנים	באחוזים		בשנים	באחוזים				
1.25	3.99	157,045	1.03	3.40	139,772	0.98	4.06	160,748	307	288	4,839
1.06		67,969	1.98		70,153	1.07		68,497	-	-	70
1.56		3,466	0.76		4,646	1.32		4,397	-	-	-
1.20		228,480	1.33		214,571	1.01		233,642	307	288	4,909
0.90	0.93	134,532	0.90	1.10	123,672	0.94	0.99	139,945	-	78	685
0.90		85,522	1.93		82,128	0.95		83,977	-	-	32
1.39		3,104	0.55		5,715	1.07		4,257	-	-	-
0.91		223,158	1.29		211,515	0.95		228,179	-	78	717
		5,322			3,056			5,463	307	210	4,192
		5,322			3,056			5,463	5,463	5,156	4,946

חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית - המשך

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ליום 31 במרץ 2017					
עם דרישה עד חודש	מעל חודש עד שלושה חודשים	מעל שלושה חודשים עד שנה	מעל שנה עד חמש שנים	מעל חמש עד עשר שנים	עם דרישה עד חודש
מטבע ישראלי צמוד מדד					
נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין נכסים פיננסיים מורכבים					
1,275	2,573	11,085	16,203	11,563	3,550
168	60	233	2,244	517	383
1,443	2,633	11,318	18,447	12,080	3,933
התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין והתחייבויות פיננסיות מורכבות					
532	2,964	6,125	15,186	6,603	6,428
270	126	2,180	3,462	981	402
802	3,090	8,305	18,648	7,584	6,830
מכשירים פיננסיים, נטו					
641	(457)	3,013	(201)	4,496	(2,897)
641	184	3,197	2,996	7,492	4,595

הערות ספציפיות:

- (1) למעט יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים, שווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים מורכבים.
- (2) ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן של משך החיים הממוצע האפקטיבי.

2016 ליום 31 בדצמבר			2016 31 במרץ			2017 ליום 31 במרץ			ללא	מעל	מעל עשר
משך חיים	שיעור	סך הכל	משך חיים	שיעור	סך הכל	משך חיים	שיעור	סך הכל	תקופת	עשרים	עד עשרים
ממוצע	תשואה	שווי הוגן	ממוצע	תשואה	שווי הוגן	ממוצע	תשואה	שווי הוגן	פירעון	שנה	שנים
אפקטיבי ⁽²⁾	פנימי	שווי הוגן	אפקטיבי ⁽²⁾	פנימי	שווי הוגן	אפקטיבי ⁽²⁾	פנימי	שווי הוגן			
בשנים	באחוזים		בשנים	באחוזים		בשנים	באחוזים				
2.35	2.80	48,935	2.60	2.88	51,142	2.80	2.81	47,817	35	149	1,384
2.75		3,569	2.73		3,135	2.79		3,605	-	-	-
2.38		52,504	2.61		54,277	2.80		51,422	35	149	1,384
3.58	1.33	40,185	3.56	1.28	40,419	3.41	1.22	40,274	1	-	2,435
1.80		8,995	0.76		8,985	1.94		7,464	-	-	43
3.25		49,180	3.05		49,404	3.18		47,738	1	-	2,478
		3,324			4,873			3,684	34	149	(1,094)
		3,324			4,873			3,684	3,684	3,650	3,501

חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית - המשך

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ליום 31 במרץ 2017						
מל חמש עד עשר שנים	מל שלוש עד חמש שנים	מל שלושה עד שלוש שנים	מל שלושה עד חודשים שנה	מל חודש עד שלושה חודשים	עם דרישה עד חודש	
						מטבע חוץ⁽¹⁾
						נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין נכסים פיננסיים מורכבים
2,885	822	1,147	1,262	4,735	6,971	נכסים פיננסיים ⁽²⁾
2,077	2,094	7,859	15,210	31,124	28,877	מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)
35	137	292	1,970	1,259	1,155	אופציות (במונחי נכס הבסיס)
4,997	3,053	9,298	18,442	37,118	37,003	סך הכל שווי הוגן
						התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין והתחייבויות פיננסיות מורכבות
124	99	548	8,415	7,823	19,360	התחייבויות פיננסיות ⁽²⁾
2,064	2,093	9,194	22,420	15,922	16,556	מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)
66	166	309	1,835	1,523	934	אופציות (במונחי נכס הבסיס)
2,254	2,358	10,051	32,670	25,268	36,850	סך הכל שווי הוגן
						מכשירים פיננסיים, נטו
2,743	695	(753)	(14,228)	11,850	153	החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית במגזר
460	(2,283)	(2,978)	(2,225)	12,003	153	החשיפה המצטברת במגזר

הערות ספציפיות:

- (1) לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.
- (2) למעט יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים, שווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים מורכבים.
- (3) ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן של משך החיים הממוצע האפקטיבי.

ליום 31 בדצמבר 2016			31 במרץ 2016			ליום 31 במרץ 2017			ללא	מעל	מעל עשר
משך חיים	שיעור	סך הכל	משך חיים	שיעור	סך הכל	משך חיים	שיעור	סך הכל	תקופת פירעון	עשרים שנה	עד עשרים שנים
ממוצע אפקטיבי ⁽²⁾	תשואה פנימי	שווי הוגן	ממוצע אפקטיבי ⁽²⁾	תשואה פנימי	שווי הוגן	ממוצע אפקטיבי ⁽²⁾	תשואה פנימי	שווי הוגן			
בשנים באחוזים			בשנים באחוזים			בשנים באחוזים					
1.23	1.20	17,487	1.02	2.39	19,163	1.29	1.99	18,271	390	-	59
0.41		91,892	1.72		91,017	0.40		87,241	-	-	-
0.08		3,671	0.52		5,996	0.14		4,848	-	-	-
0.53		113,050	1.54		116,176	0.54		110,360	390	-	59
0.32	0.68	39,907	0.35	0.61	36,924	0.32	0.72	37,072	701	-	2
0.59		68,991	1.01		74,146	0.63		68,249	-	-	-
0.32		3,937	0.69		4,929	0.25		4,833	-	-	-
0.49		112,835	0.79		115,999	0.51		110,154	701	-	2
		215			177			206	(311)	-	57
		215			177			206	206	517	517

חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית - המשך

(במיליוני שקלים חדשים)

ליום 31 במרץ 2017						
עם דרישה עד חודש	מעל חודש עד שלושה חודשים	מעל שלושה עד חודשים עד שנה	מעל שלושה עד חודשים עד שנה	מעל חמש עד עשר שנים	מעל חמש עד עשר שנים	
						חשיפה כוללת לשינויים בשיעורי הריבית
						נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין נכסים פיננסיים מורכבים
13,200	20,956	26,707	18,160	9,337	131,025	נכסים פיננסיים ⁽¹⁾
9,775	11,678	22,641	38,332	40,279	36,568	מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)
114	330	629	3,595	2,636	1,941	אופציות (במונחי נכס הבסיס)
23,089	32,964	49,977	60,087	52,252	169,534	סך הכל שווי הוגן
						התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין והתחייבויות פיננסיות מורכבות
11,889	16,387	29,310	35,043	20,779	99,981	התחייבויות פיננסיות ⁽¹⁾
9,764	11,659	22,706	37,722	40,601	37,163	מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)
106	322	629	3,540	2,223	2,270	אופציות (במונחי נכס הבסיס)
21,759	28,368	52,645	76,305	63,603	139,414	סך הכל שווי הוגן
						מכשירים פיננסיים, נטו
1,330	4,596	(2,668)	(16,218)	(11,351)	30,120	סך הכל החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית
5,809	4,479	(117)	2,551	18,769	30,120	סך הכל החשיפה המצטברת

הערות ספציפיות:

- (1) למעט יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים, שווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים מורכבים.
 (2) ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן של משך החיים הממוצע האפקטיבי.

הערות כלליות:

- בלוח זה, הנתונים לפי תקופות מייצגים את הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים העתידיים של כל מכשיר פיננסי, כשהם מהווים לפי שיעורי הריבית שמנכים אותם אל השווי ההוגן בעקביות להנחות שלפיהן חושב השווי ההוגן של המכשיר הפיננסי בביאור 15 בדוחות הכספיים.
- שיעור תשואה פנימי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים הצפויים ממכשיר פיננסי אל השווי ההוגן הכלול בגינו בביאור 15 בדוחות הכספיים.
- משך חיים ממוצע אפקטיבי של קבוצת מכשירים פיננסיים מהווה קירוב לשינוי באחוזים בשווי ההוגן של קבוצת המכשירים הפיננסיים שיגרם כתוצאה משינוי קטן (גידול של 0.1%) בשיעור התשואה הפנימי של כל אחד מהמכשירים הפיננסיים.
- עסקאות מסוימות שביצע הבנק מהוות מכשירים פיננסיים מורכבים, הכוללים רכיבים נגזרים משובצים שלא חולצו, בהתאם להוראות הדיווח לציבור. בין היתר, כוללות עסקאות אלה הלוואות עם תחנות יציאה, פיקדונות נושאי ריבית מדורגת עם מועדי משיכה, אשראים ופיקדונות עם הבטחת רצפה ופיקדונות עם ברירת הצמדה. הבנק משקף את סיכון הריבית בגין מכשירים אלו באופן סביר, באמצעות פריסת פירעון תזרימי המזומנים על פי מועדי החזרה והנחות שונות המבוססות על ניסיון העבר.

ליום 31 בדצמבר 2016			31 במרץ 2016			ליום 31 במרץ 2017					
משך חיים	שיעור	מסך הכל	משך חיים	שיעור	מסך הכל	משך חיים	שיעור	מסך הכל	ללא	מעל	מעל עשר
ממוצע	תשואה	שוי הוגן	ממוצע	תשואה	שוי הוגן	ממוצע	תשואה	שוי הוגן	תקופת	עשרים	עשרים
אפקטיבי ⁽²⁾	פנימי	שוי הוגן	אפקטיבי ⁽²⁾	פנימי	שוי הוגן	אפקטיבי ⁽²⁾	פנימי	שוי הוגן	פירעון	שנה	שנים
בשנים		באחוזים		בשנים		באחוזים		בשנים		באחוזים	
1.49	3.40	223,467	1.41	3.10	210,077	1.39	3.37	226,836	732	437	6,282
0.73		163,430	1.85		164,305	0.74		159,343	-	-	70
0.80		7,137	0.63		10,642	0.70		9,245	-	-	-
1.16		394,034	1.58		385,024	1.11		395,424	732	437	6,352
1.29	1.13	214,624	1.33	1.17	201,015	1.29	1.09	217,291	702	78	3,122
0.82		163,508	1.46		165,259	0.86		159,690	-	-	75
0.80		7,041	0.61		10,644	0.63		9,090	-	-	-
1.08		385,173	1.37		376,918	1.10		386,071	702	78	3,197
		8,861			8,106			9,353	30	359	3,155
		8,861			8,106			9,353	9,353	9,323	8,964

השפעת שינויים היפותטיים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו

שווי הוגן של המכשירים הפיננסיים לפני השפעת שינויים היפותטיים בשיעורי ריבית (במיליוני שקלים חדשים):

סך הכל	מטבע חוץ ⁽²⁾			מטבע ישראלי	
	אחר	אירו	דולר	צמוד למדד	לא צמוד
31 במרץ 2017					
226,836	1,909	2,733	13,629	47,817	160,748
168,588	5,997	10,671	75,421	3,605	72,894
(217,291)	(2,593)	(4,965)	(29,514)	(40,274)	(139,945)
(168,780)	(5,315)	(8,423)	(59,344)	(7,464)	(88,234)
9,353	(2)	16	192	3,684	5,463
31 בדצמבר 2016					
223,467	1,882	2,877	12,728	48,935	157,045
170,567	5,320	13,753	76,490	3,569	71,435
(214,624)	(2,671)	(7,376)	(29,860)	(40,185)	(134,532)
(170,549)	(4,523)	(9,217)	(59,188)	(8,995)	(88,626)
8,861	8	37	170	3,324	5,322

שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים, לאחר השפעת שינויים בשיעורי הריבית (במיליוני שקלים חדשים)⁽⁴⁾:

שינוי בשווי ההוגן במיליוני שקלים באחוזים	מטבע חוץ ⁽²⁾			מטבע ישראלי	
	סך הכל	אחר	אירו	דולר	לא צמוד
31 במרץ 2017					
השינוי בשיעורי הריבית:					
(2.8)	(266)	9,087	(5)	(15)	130
(0.3)	(24)	9,329	(3)	13	182
3.9	365	9,718	(1)	51	291
31 בדצמבר 2016					
השינוי בשיעורי הריבית:					
(0.5)	(40)	8,821	-	(145)	(88)
3.3	291	9,152	7	27	142
7.7	685	9,546	16	155	495

(1) לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.

(2) כולל מכשירים פיננסיים מורכבים. לא כולל יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים. יובהר כי בחישוב השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים, כפי שמפורט בביאור 15 בדוחות הכספיים, משקפת ריבית ההיוון לנכסים הפיננסיים סיכון אשראי גלום וריבית ההיוון להתחייבויות הפיננסיות משקפת גם את פרמיית גיוס המקורות של הבנק. זאת בשונה מאופן חישוב השפעת סיכון הריבית בתיק הבנקאי, במונחי Economic Value of Equity - EVE, הכולל השפעת החשיפה לריבית חסרת סיכון בלבד. כמו כן, קיימים הבדלים גם באופן פריסת התזרימים העתידיים הצפויים מהמכשירים הפיננסיים השונים, כאשר בהשפעות המוצגות לעיל חושב השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים בריבית משתנה תוך הנחה כי התזרימים יפרעו במועד הקרוב ביותר של שינוי הריבית החוזי.

(3) סכומים לקבל (לשלם) בגין מכשירים פיננסיים נגזרים, כשהם מהווים בריביות אשר שימשו לחישוב השווי ההוגן.

(4) שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים שמוצג בכל מגזר הצמדה הוא השווי ההוגן נטו במגזר זה בהנחה שחל השינוי שצוין בכל שיעורי הריבית במגזר ההצמדה. סך הכל שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים הוא השווי ההוגן נטו של כל המכשירים הפיננסיים (למעט פריטים לא כספיים) בהנחה שחל השינוי שצוין בכל שיעורי הריבית בכל מגזרי ההצמדה.

לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים ראה בביאור 15 בדוחות הכספיים.

ניתוח החשיפה למדד ושער חליפין

להלן ניתוח רגישות הון קבוצת הבנק לשינויים בשערי חליפין עיקריים ובמדד המחירים לצרכן (לפני השפעת מס), ליום 31 במרץ 2017, גידול (שחיקה) בהון (במיליוני שקלים חדשים):

	תרחיש קיצון היסטורי ⁽¹⁾				תרחישים	
	ירידה מקסימלית	עלייה מקסימלית	ירידה של 10%	ירידה של 5%	עלייה של 5%	עלייה של 10%
מדד	(80.7)	144.9	(1,045.7)	(522.8)	376.4	703.4
דולר	(0.7)	2.8	(5.2)	(1.0)	2.9	0.2
ליש"ט	(0.6)	0.3	(1.0)	(0.4)	0.3	0.8
יין	0.0	0.4	0.0	0.1	0.4	1.6
אירו	1.5	1.1	4.7	2.6	2.1	8.2
פר"ש	0.1	(0.8)	0.2	0.1	(0.3)	(0.5)

(1) תרחישי הקיצון חושבו על בסיס שינויים יומיים בשערי החליפין ושינויים חודשיים במדד ב-10 השנים האחרונות.

לפרטים נוספים בדבר סיכון שוק וריבית, ראה דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

סיכון מחירי מניות

מדיניות הבנק בתחום השקעות בתאגידים ריאליים הינה מימוש התיק הקיים תוך בחינה של השקעות חדשות בצורה פרטנית. מניות התאגידים הריאליים שבהן השקיע הבנק כאמור, נרכשו למטרת השגת רווחי הון ומוצגות בתיק ניירות הערך הזמינים למכירה ובמסגרת ההשקעה בחברות כלולות, כאשר לבנק השקעה מהותית בתאגיד. ההשקעות בתאגידים הריאליים מנוהלות בחטיבה לבנקאות עסקית. ועדת היגוי להשקעות ריאליות מתכנסת אחת לרבעון ומייעצת להנהלת הבנק בנושא השקעות בתאגידים ריאליים. ועדת ההיגוי אחראית לניהול ולתחזוקת התיק הקיים, תוך ניסיון להשביחו, כך שיתאפשר לממש את התיק, בצורה מושכלת, בטווח זמן סביר אך ללא לוח זמנים מפורט, על מנת לאפשר קבלת תשואה מקסימלית. דיווחים רבעוניים מועברים לחטיבה לבקרת סיכונים ולחטיבות נוספות.

כ-2% מההשקעות בתאגידים ריאליים בבנק הן סחירות, ומוצגות בהתאם לערכי השוק שלהן. יתר ההשקעות מוצגות בהתאם לעלותן או בהתאם לשוויין המאזני. במקרים של ירידת ערך שעל פי הערכת ההנהלה אינה בעלת אופי זמני, נרשמת הפרשה לירידת ערך ההשקעה כהפסד בספרי הבנק.

לפרטים נוספים בדבר השקעות במניות בתיק הבנקאי, ראה ביאור 5 בדוחות כספיים אלה וכן, ביאורים 12 ו-15 א' בדוחות הכספיים לשנת 2016.

סיכון תפעולי

תיאור הסיכון והתפתחותו

הסיכון התפעולי מוגדר על ידי בנק ישראל כסיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או מכשל של תהליכים פנימיים, אנשים, מערכות או כתוצאה מאירועים חיצוניים.

הבנק נוקט הגדרה רחבה יותר של הסיכון התפעולי. ההגדרה נועדה להפוך את מסגרת הטיפול בסיכון התפעולי למסגרת אקטיבית, שנועדה לתמוך בפעילות היחידות העסקיות, לשפר את התהליכים העסקיים העיקריים הכרוכים בפעילותם, ועל ידי כך, להגדיל את הערך העסקי, ולא רק למזער את ההפסדים הצפויים מהסיכון התפעולי. ההגדרה אינה מחליפה את ההגדרה הנתמכת על ידי באזל ובנק ישראל, אלא מרחיבה אותה במטרה ליצור מסגרת לניהול הסיכון התפעולי המנתחת תהליכים, מערכות וסיכונים נוספים שיש בהם כדי לפגוע בתועלת העסקית של הבנק.

סיכון אבטחת מידע וסייבר - סיכון אבטחת מידע הינו סיכון הנובע מליקויים בהגנה על מערכות המחשב של הבנק והמידע הנכלל בהן. סיכון סייבר נובע מאירוע בו מתבצעת תקיפה של מערכות המחשב על ידי או מטעם יריבים חיצוניים או פנימיים לבנק.

סיכון טכנולוגיית המידע - סיכון טכנולוגיית המידע הינו סיכון הנובע מכשל מערכתי של מערכות הבנק.

סיכון משפטי - סיכון להפסד כתוצאה מחשיפה לקנסות, תביעות משפטיות ו/או צעדי עונשין מהפרות חוזיות ואי הסכמות. הסיכון המשפטי כולל סיכונים הנובעים מחשיפה משפטית בשל התנהלות הבנק עם בעלי העניין השונים שלו (כגון: לקוחות, ספקים וצדדים שלישיים אחרים).

במהלך הרבעון הראשון של 2017, לא חלו אירועים מהותיים בתחומי הסיכונים התפעוליים השונים.

הבנק מיישם את הוראת ניהול בנקאי תקין 355 בנושא ניהול המשכיות עסקית. ביום 9 באפריל 2017 פרסם בנק ישראל עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין 355 שעיקרה חידוד היבטים הנוגעים למקרים של שיבושים תפעוליים משמעותיים לרבות שביתה והגברת חשיבות השמירה על תפקודן התקין של מערכות התשלומים והסליקה.

לבנק תוכנית עבודה שנתית לתחזוקה ותרגול תוכנית ההמשכיות העסקית, במהלך הרבעון הראשון של שנת 2017 החל הבנק ביישום תוכנית זו ובכלל זה ביצוע תרגילים וניסויים טכנולוגיים: בוצעו הדרכות והטמעת נושא החירום למנהלי סניפים בארבעה מרחבים, בוצע תרגול של רצפת הייצור באתר המחשב הראשי, לצורך בחינה ושיפור רמת המוכנות והמודעות של מנהלי המערכות בחטיבה הטכנולוגית. בנוסף, החל הבנק בעדכון פרוגרמת החירום של הבנק, באתר הגיבוי. במסגרת האחריות הקבוצתית בנושא המשכיות עסקית, הייתה מעורבות וגיבוי של הבנק בתחום המשכיות עסקית עם העלאת מערכת המחשב החדשה של בנק יב בתחילת שנת 2017.

אבטחת מידע והגנת הסייבר

הוראה 361 בנושא ניהול הגנת הסייבר, מתווה עקרונות לניהול נאות של סיכונים סייבר באופן המחייב הרחבה והתאמה של המסגרת לניהול סיכונים טכנולוגית המידע, בהיבט תפיסת מרחב האיום ויכולות ההגנה הנדרשות. בהתאמה, אושרה בבנק אסטרטגיה ומדיניות הגנת הסייבר מקיפה ונקבעו קווי ההגנה ליישומה, מונה מנהל אבטחת מידע והגנת הסייבר הכפוף למנהל החטיבה לבקרת סיכונים ובאחריותו, בין היתר, קביעת מדיניות אבטחת המידע והגנת הסייבר בבנק, פיתוח תוכנית עבודה להגנת הסייבר, מעקב אחר יישום תוכנית העבודה בתחום זה ובחינה של אפקטיביות מערכות ותהליכי אבטחת המידע והגנת הסייבר.

החל מהרבעון הראשון של שנת 2017 הופעלו במערכות הבנקאות הישירה של הבנק תהליכי הזדהות ומנגנונים בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 367. ברבעון הראשון של שנת 2017 לא התרחשו אירועי סייבר משמעותיים שגרמו נזק לבנק.

סיכון טכנולוגיית המידע

במשך השנים האחרונות התרבו הסיכונים הכרוכים בניהול טכנולוגיית המידע, כפונקציה של פיתוח והטמעת טכנולוגיות חדשות והתפתחויות של סיכונים ואיומים חדשים. לבד ממצב שגרה מסגרת ניהול טכנולוגיית המידע מטפלת במצבי כשלים מערכתיים כגון: תקלות מערכת ובהיערכות למצב חירום. זאת על מנת להבטיח לבנק שמירה על רצף פעילות עסקית גם בעת התראה או חירום. בכך ניתן יהיה למזער סיכונים מוניטין וסיכונים עסקיים העלולים להתפתח במצבים אלו. לפרטים בדבר פרויקט החלפת מערכת הליבה הבנקאית בבנק יב ראה פרק התפתחויות משמעותיות במערך טכנולוגיית המידע לעיל.

סיכון משפטי

סיכון משפטי הוגדר, במסגרת הוראת ניהול בנקאי תקין 350 בנושא סיכונים תפעוליים כ-"כולל, אך אינו מוגבל, לחשיפה לקנסות או צעדי עונשין כתוצאה מפעילות פיקוחית, כמו גם מהסדרים פרטניים".

החטיבה המשפטית של הבנק מנתחת באורח שוטף את מרכיבי הסיכון המשפטי, את גבולותיו (כפי שנובעים למשל מזהות הצד הנגדי, מאופן יצירת הבטוחות וכדומה) וכן את מאפייניו הספציפיים, תוך בחינה של רמת הסיכון והחשיפה אליו בשים לב לקווי הפעילות העסקית השונים של הבנק. לפרטים בדבר חקירה של משרד המשפטים בארצות הברית הנוגעת לעסקי קבוצת הבנק עם לקוחותיה האמריקאים, ראה ביאור 10 ב.4 לדוחות הכספיים.

לפרטים נוספים בדבר הסיכון התפעולי ראה דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

סיכון נזילות ומימון

תיאור הסיכון והתפתחותו

סיכון נזילות - סיכון הנובע מאי הוודאות לגבי זמינות המקורות, ויכולת מימוש נכסים בזמן קצוב ובמחיר סביר. סיכון מימון - סיכון הנובע ממחסור במקורות מימון או עלויות גבוהות מידי לגיוס מקורות. סיכון הנזילות מנוהל בכפוף למגבלות הדירקטוריון והנהלה, תוך מאמץ למזער הפסדים הנובעים מהשקעת עודפי נזילות בנכסים עם נזילות גבוהה, אך בעלי תשואה נמוכה.

בחודש ספטמבר 2016 פרסם בנק ישראל קובץ שאלות ותשובות בקשר עם הוראה 221 - יחס כיוסי נזילות. במסגרת העדכון נקבע כי תאגיד בנקאי לא נדרש לעמוד החל מיום 1 בינואר 2017 ביחס נזילות מזערי (הקבוע בהוראת ניהול בנקאי תקין 342) שווה או גדול מ-1. עם זאת, עליו להמשיך ולחשב תרחישי לחץ שונים כמפורט בהוראת ניהול בנקאי תקין 342. לפיכך החל מתחילת שנת 2017 הוחלפו מגבלות הדירקטוריון בקשר עם יחס נזילות מזערי (המודל הפנימי) במגבלות הנהלה. במהלך הרבעון הראשון של שנת 2017 לא נרשמו חריגות ממגבלות הדירקטוריון.

לפרטים נוספים בדבר סיכון הנזילות ראה דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

סיכון המימון מנוהל כחלק מסיכון הנזילות באמצעות מגבלות דירקטוריון והנהלה על ריכוזיות מקורות המימון, והפחתת התלות בצדדים נגדיים מהותיים.

מקורות המימון העיקריים של הבנק הינם מקורות מימון יציבים ומגוונים לטווחי זמן שונים - פיקדונות קמעונאיים ועסקיים, פיקדונות ארוכים מגופים פיננסיים וכן הנפקות אגרות חוב וכתבי התחייבות. הבנק מייחס חשיבות רבה לפיזור מקורות המימון ופועל באופן יזום לגיוס מקורות לטווחים ארוכים, בין השאר על ידי מגוון הפיקדונות הרחב המוצע לציבור הלקוחות על ידי הבנק, פיקדונות עם מאפיינים ייחודיים המאפשרים ללקוח ליהנות מריבית גבוהה יחסית בטווח הארוך ואופציות לנזילות במהלך התקופה. ברבעון הראשון של שנת 2017 נותר סיכון ריכוזיות מקורות המימון נמוך. לפרטים נוספים בדבר מקורות המימון, ראה פרק התפתחויות במקורות המימון לעיל. לפרטים נוספים בדבר סיכון המימון ראה דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

יחס כיסוי הנזילות

החל מיום 1 באפריל 2015 הבנק מיישם את הוראה 221 "יחס כיסוי נזילות" שנכנסה לתוקף במועד זה. ההוראה קובעת יחסי נזילות מינימאליים לתקופה של חודש ("LCR רגולטורי"), המחושבים על בסיס מקדמים אחידים למערכת הבנקאית אשר נקבעו על ידי בנק ישראל בהתבסס על הנחיות באזל III. בסוף שנת 2016 הסתיימה תקופת המעבר ליישום יחס כיסוי הנזילות המינימאלי והחל מיום 1 בינואר 2017 הדרישה המזערית הינה 100%. כחלק ממדיניות ניהול הסיכונים, דירקטוריון הבנק קבע כי תישמרנה כריות ביטחון נוספות מעבר ליחס המזערי הרגולטורי כך שיעד יחס כיסוי הנזילות של הבנק והקבוצה בשנת 2017 יעמוד על שיעור הגבוה ב-5% מהדרישה המזערית. היחס מנוהל ומדווח בסך כל המטבעות יחדיו ובמטבע חוץ בנפרד, הן ברמת הבנק והן על בסיס קבוצתי. היחס בתאגיד הבנקאי "סולו" והן היחס במאוחד מחושב יומית, ומדווח בדוח כממוצע התצפיות היומיות, בתקופת 90 הימים שקדמו לתאריך הדוח. הוראה זו הינה בנוסף לניהול סיכון הנזילות תחת מודלים פנימיים, כנדרש בהוראה 342, כפי שתואר לעיל.

יחס כיסוי הנזילות הממוצע (מאוחד) לרבעון הראשון של שנת 2017 הסתכם ב-118%, בדומה ליחס הממוצע בשיעור של כ-117% ברבעון הרביעי של שנת 2016 (היחס המינימאלי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים בשנת 2016 עמד על 80%). ברבעון הראשון של שנת 2017, לא נרשמו חריגות ממגבלות יחס זה.

לפרטים נוספים בדבר סיכון הנזילות ראה דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

ליום 31 במרץ 2017 הסתכמה יתרת שלושת קבוצות המפקידים הגדולות בקבוצת הבנק ב-7.7 מיליארדי שקלים חדשים.

גיוס המקורות ומצב הנזילות בבנק - במהלך הרבעון הראשון של שנת 2017 חלה עלייה ביתרת פיקדונות הציבור בבנק. יתרת פיקדונות הציבור עלתה מהיקף של 178.3 מיליארדי שקלים ביום 31 בדצמבר 2016, להיקף של 180.7 מיליארדי שקלים חדשים ביום 31 במרץ 2017, גידול של 1.4%.

במגזר הלא צמוד, היקף פיקדונות הציבור במגזר זה הגיע לסך של 127.6 מיליארדי שקלים חדשים, עלייה של 4.0% לעומת סוף שנת 2016. במגזר צמוד המדד עלה היקף פיקדונות הציבור ל-17.5 מיליארדי שקלים חדשים, עלייה של 2.9% ובמגזר מטבע חוץ ירד היקף פיקדונות הציבור ל-35.6 מיליארדי שקלים חדשים, ירידה של 7.7% לעומת סוף שנת 2016.

סיכונים אחרים

סיכון ציות ורגולציה

תיאור הסיכון והתפתחותו

סיכון הציות (Compliance Risk) הינו הסיכון להטלת סנקציה משפטית או רגולטורית, להפסד פיננסי מהותי או לנזק תדמיתי, אשר הבנק עלול לספוג כתוצאה מכך שאינו מקיים את "הוראות הציות".

סיכון הציות כולל גם את הסיכון חוצה הגבולות, המוצג בנפרד להלן.

רמת הסיכון בתחום הציות והרגולציה נמצאת, להערכתנו, במגמת ירידה. הירידה נובעת מהמשך הטיפול בסיכונים שסווגו ברמות הגבוהות, ומהמשך הגברת הבקרה הן ביחידות הקו הראשון והן בקו השני. זאת, על רקע הגברת הרגולציה, ופרסום הוראות חדשות בתכיפות גבוהה.

לפרטים נוספים ראה דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

סיכון חוצה גבולות ואיסור הלבנת הון

תיאור הסיכון והתפתחותו

סיכון חוצה גבולות (Cross Border Risk) הוא הסיכון להפסד כספי (לרבות בשל הליכים משפטיים, קנסות או סנקציות על ידי רשויות חוק או גורמים אחרים בישראל ובמדינות זרות) ולפגיעה במוניטין, הנובעים מאי עמידה של הבנק בהוראות דין שמקורן במדינות אחרות, בין הוראות המחייבות את הבנק, ובין הוראות שאינן מחייבות אך אי קיומן עלול להסב לבנק נזקים, או מפעילות בחוץ לארץ של לקוחות הבנק בניגוד להוראות דין כלשהו.

הסיכון חוצה הגבולות כולל גם, אך לא רק, סיכון לנזק, לרבות פגיעה במוניטין, בשל תביעות או הליכי אכיפה אחרים מצד רשויות במדינות זרות, בקשר עם דיני מס זרים החלים על לקוחות מסוימים של הבנק, חוקי איסור הלבנת הון ומימון טרור, סנקציות של גופים בינלאומיים ורשויות זרות, או דין אחר. הסיכון חוצה הגבולות חל בעיקר בשלוחות הבנק בחוץ לארץ; בפעילות עם לקוחות תושבי-חוץ; בפעילות עסקית שמקיימים נציגי הבנק במדינות זרות; וביחס לכספים של לקוחות ישראלים פרטיים המושקעים בחוץ לארץ.

הסיכון חוצה הגבולות כולל גם את הסיכון הנובע מהחובות הנגזרות מדיני מס אמריקאים, החלים על פעילות קבוצת הבנק מחוץ לארצות הברית (FATCA - Foreign Account Tax Compliance Act).

סיכון איסור הלבנת הון - הסיכון להטלת סנקציה משפטית או רגולטורית, להפסד פיננסי מהותי, או לנזק תדמיתי, אשר הבנק עלול לספוג כתוצאה מאי ציות להוראות איסור הלבנת הון ומימון טרור.

הסיכון חוצה הגבולות ממשיך להצטמצם במידה מתונה, כתוצאה מהמשך הפעילות לניהול הסיכון.

בעקבות התיקון לחוק איסור הלבנת הון, המוסיף עבירות מס חמורות לרשימת עבירות המקור, ובכך מחיל עליהן את כל החובות בתחום איסור הלבנת הון, התאים הבנק את מדיניותו ואת תהליכי העבודה והתשתיות לעמידה בדרישה זו.

ביום 6 במרץ 2017 פורסמה הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 411 "ניהול סיכונים איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור", המחליפה את הוראה 411 במתכונתה הנוכחית, ותיכנס לתוקף בתחילת שנת 2018. הבנק מקיים תהליך היערכות ליישום ההוראה החדשה עד המועד הנדרש.

סיכון איסור הלבנת הון התרחב לאור ההתווספות של עבירות מס חמורות, כאמור, לחוק איסור הלבנת הון.

לפרטים נוספים ראה דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

סיכון מוניטין

תיאור הסיכון והתפתחותו

סיכון המוניטין מופה על ידי הבנק כסיכון מהותי, שכן, מאירועי עבר ניתן ללמוד כי פגיעה במוניטין של גוף פיננסי עשויה להביא לאובדן ערך משמעותי. סיכון המוניטין הינו סיכון עצמאי, אך יכול גם לנבוע מהתממשות סיכונים אחרים בבנק, כגון, התממשות אירוע סיכון תפעולי. כמו כן, פגיעה במוניטין הבנק יכולה לגרום להתממשות של סיכונים אחרים, ובפרט, סיכון הנזילות, במסגרתו תהיה דרישה גוברת של לקוחות למשיכת פיקדונות.

במהלך הרבעון הראשון של שנת 2017 לא אירעו אירועים שהשפיעו לרעה על מוניטין הבנק.

לפרטים נוספים ראה דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

סיכון אסטרטגי

תיאור הסיכון והתפתחותו

סיכון אסטרטגי הינו סיכון בזמן אמת או פוטנציאל עתידי לפגיעה ברווחים, בהון או במוניטין הבנק, הנובע מהחלטות עסקיות שגויות, הטמעה לא נאותה של החלטות, או בהיערכות לא מספקת לשינויים בסביבה העסקית. קרי, הסיכון שהבנק בחר אסטרטגיה שגויה או שהוא לא יוכל לממש את התכנית העסקית והאסטרטגית על פי התכנון. מהותיות הסיכון האסטרטגי מחייבת את הבנק לנקוט אמצעים שיאפשרו את ניהול הסיכון, תוך נקיטת אמצעים להערכה ולזיהוי מקדים של אירועים, העלולים למנוע את יישום האסטרטגיה.

לפרטים נוספים ראה דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

לפרטים נוספים בדבר סיכונים סביבתיים ראה פרק סיכון האשראי בדוח הדירקטוריון וההנהלה לשנת 2016.

מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים, בקרות ונהלים

מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים

הדוחות הכספיים של הבנק ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים והנחיותיו.

בעיקר הנושאים, הוראות אלה מבוססות על כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות הברית. בנושאים הנוטרים, שהם פחות מהותיים, ההוראות מבוססות על תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ועל כללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP). כאשר תקני דיווח כספי בינלאומי (IFRS) מאפשרים מספר חלופות, או אינם כוללים התייחסות ספציפית למצב מסוים, נקבעו בהוראות אלה הנחיות יישום ספציפיות, המבוססות בעיקר על כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות הברית. עיקרי המדיניות החשבונאית מפורטים בביאור 1 בדוחות הכספיים לשנת 2016.

יישום כללי החשבונאות על ידי ההנהלה בעת עריכת הדוחות הכספיים כרוך לעיתים בהנחות, בהערכות ובאומדנים שונים, המשפיעים על הסכומים ועל התוצאות העסקיות המדווחים במסגרת הדוחות הכספיים. חלק מההנחות, ההערכות והאומדנים הינם קריטיים למצב הכספי או לתוצאות הפעולות המשתקפים בדוחות הכספיים של הקבוצה, וזאת עקב מהותיות הנושא, מורכבות החישובים או מידת ההיתכנות של התממשות נושאים השרויים בחוסר ודאות.

הפרשות בגין תביעות משפטיות

בדוחות הכספיים נכללו הפרשות נאותות לכיסוי נזקים אפשריים, במקום בו לדעת הנהלת הבנק, ובהתבסס על חוות דעת של יועציה המשפטיים, נדרשה הפרשה.

בהתאם להנחיות המפקח על הבנקים, סווגו התביעות בהתאם לתחומי ההסתברות להתממשות החשיפה לסיכון כמפורט להלן:

- 1) סיכון צפוי (Probable): הסתברות מעל 70% להפסד בגין התביעה. בגין תביעות שסבירות התממשותן סווגה כ"צפויה", נערכת הפרשה מתאימה בדוחות הכספיים.
- 2) סיכון אפשרי (Reasonably Possible): הסתברות בין 20% ל-70% להפסד בגין התביעה. בתביעות שסבירות התממשותן סווגה כ"אפשרית", נערכת במקרים מסוימים הפרשה מסוימת בדוחות הכספיים, בהתאם לשיקול דעת הנהלת הבנק, ובהתבסס על חוות דעת יועציה המשפטיים.
- 3) סיכון קלוש (Remote): הסתברות נמוכה מ-20% להפסד בגין התביעה. בגין תביעות שסבירות התממשותן סווגה כ"קלושה", לא נערכת הפרשה בדוחות הכספיים.

בביאור 26 ג' בדוחות הכספיים השנתיים ניתן גילוי לתביעות מהותיות, שסכומן (ללא ריבית והוצאות) גבוה מ-1% מההון העצמי המיוחס לבעלי מניות הבנק ובביאור 10 ב. בדוחות כספיים אלה ניתן גילוי לשינויים מהותיים ביחס לאמור בדוחות הכספיים השנתיים.

כמו כן, ניתן גילוי לבקשות לאישור תובענות ייצוגיות שהסכום הנתבע בהן הוא מהותי, אשר לדעת הנהלת הבנק המבוססת, בהתאם לעניין, על דעת הנהלות החברות המאוחדות שלו ועל חוות דעת יועציהם המשפטיים, לא ניתן במועד עריכת הדוחות הכספיים להעריך את סיכוייהן, ולכן לא בוצעה בגינן הפרשה.

בהתאם להוראות המפקח על הבנקים, רשאי הבנק לקבוע לגבי תובענה ייצוגית כי לא ניתן להעריך את סיכויי ההתממשות של החשיפה לסיכון, בארבעת הדוחות הכספיים המתפרסמים לאחר הגשת התביעה, וכן במקרה של עיכוב הליכים על פי החלטת בית משפט. מעבר לכך, רק במקרים נדירים רשאי הבנק לקבוע כי לא ניתן להעריך את סיכויי התממשות החשיפה.

יצוין כי ההפרשה בגין תביעות משפטיות והתחייבויות תלויות, תלויה בגורמים רבים וכרוכה באי ודאות גבוהה. מידע חדש שיגיע לבנק בעתיד ונוגע לחשיפות הקיימות למועד אישור הדוחות הכספיים יכול להשפיע באופן מהותי על גובה החשיפה או גובה ההפרשה הנדרשת בגין החשיפה. לפרטים בדבר חקירה של משרד המשפטים בארצות הברית הנוגעת לעסקי קבוצת הבנק עם לקוחותיה האמריקאים ראה ביאור 10 ב.4 לדוחות הכספיים.

לפרטים בדבר המדיניות החשבונאית בנושאים קריטיים, ראה פרק מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים בדוח הדיסקטוריון וההנהלה לשנת 2016.

לפרטים בדבר שינויים במדיניות חשבונאית קריטית ובאומדנים חשבונאיים קריטיים בנושא מיסים נדחים ראה פרק שינויים במדיניות חשבונאית קריטית ובאומדנים חשבונאיים קריטיים לעיל.

בקורות ונהלים

בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים המבוססות על דרישות סעיפים 302 ו-404 של ה-Sarbanes-Oxley Act האמריקאי, חתמו המנהל הכללי של הבנק והחשבונאי הראשי, כל אחד בנפרד, על הצהרה המצורפת לדוחות הכספיים בנושא "בקורות ונהלים לגבי הגילוי" (להלן - הצהרה על הגילוי).

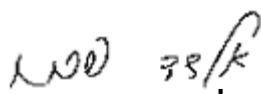
הצהרה על הגילוי כאמור, מתייחסת לבקורות ולנהלים אשר תוכננו להבטיח שמידע אשר נדרש הבנק לגלות בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים, נצבר, מעובד ומועבר להנהלת הבנק באופן המאפשר קבלת החלטות במועד המתאים, בהתייחס לדרישות הגילוי. כן מתייחסת ההצהרה, לקביעתה של בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי, ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

הערכת בקורות ונהלים לגבי הגילוי

בהמשך להתאמת הבקורות והנהלים לגבי הגילוי הנוגעות לשינוי מבנה הדוחות הכספיים אשר בוצעו בשנת 2016, בוצעו ברבעון הראשון של שנת 2017 התאמות נוספות הנוגעות לדוחות כספיים רבעוניים. הנהלת הבנק, בשיתוף עם המנהל הכללי והחשבונאי הראשי של הבנק, העריכו ליום 31 במרץ 2017 את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק. על בסיס הערכה זו, המנהל הכללי של הבנק והחשבונאי הראשי הסיקו כי לתום התקופה שהסתיימה ביום 31 במרץ 2017, הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק הינם אפקטיביים כדי לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהבנק נדרש לגלות בדוח הרבעוני בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

שינויים בבקרה הפנימית

במהלך הרבעון הראשון של שנת 2017 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי, אשר השפיע באופן מהותי או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי על הבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי.

אלדד פרשר
מנהל כללי

משה ידמן
יושב ראש הדירקטוריון

תאריך אישור הדוחות הכספיים:
רמת גן, י"ט באייר התשע"ז
15 במאי 2017